МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙНАЦІОНАЛЬНИЙАГРАРНИЙУНІВЕРСИТЕТ

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної студентської
науково-практичної конференції

19 квітня 2018 року

БілаЦерква
2018

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., академік НААН, ректор університету, голова оргкомітету.

Новак В.П., д-р біол. наук, перший проректор

Варченко О.М., проректор з наукової та інноваційної діяльності, д-р екон. наук, заступник голови оргкомітету.

Димань Т.М., д-р. с.-г. наук, проректор з освітньої, виховної та міжнародної діяльності

Зубченко В.В., канд. екон. наук, начальник відділу навчально-методичної та виховної роботи

Головаха В.І., д-р вет. наук, декан факультету ветеринарної медицини.

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, координатор НТТМ університету.

Тирсіна Ю.М., канд. вет. наук, координатор НТТМ факультету ветеринарної медицини.

Царенко Т.М., канд. вет. наук, начальник відділу науково-дослідної та інноваційної діяльності.

Судика Н.В., начальник редакційно-видавничого відділу

Сучасні проблеми ветеринарної медицини: матеріали Міжнародної конференції студентів – м. Біла Церква, 19 квітня 2018 р. – Біла Церква, 2018. – 129 с.

До збірника увійшли матеріали з актуальних питань ветеринарної медицини.

© БНАУ, 2018

УДК 636.612.438
БОРИСЛАВСЬКА Л. З. студентка 4 СП курсу ФВМ
Науковий керівник – **НОВАК В.П.**, д-р біол. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТИМУСУ

Тимус єдиний орган лімфопоезу та залоза внутрішньої секреції, де проходить дозрівання, диференціація і імунологічне навчання специфіки Т-лімфоцитів, що надалі в організмі забезпечують захисні реакції проти клітин, які в силу різних факторів стають організму чужорідними. Тимус - організатор формування клітинного імунітету і попередник утворення периферичної лімфатичної тканини. Це залоза, яка поступово атрофується.

У новонароджених котенят і щенят тимус повністю функціонально сформований. До 3 місяців він функціонує, а з настанням статевої зрілості поступово відбувається його інволюція. В котів іде проникнення жирової тканини в міжчасточкову сполучну тканину. Інволювавший тимус знаходиться у прекардіальній частині середостіння. Анатомічні дані: тимус у щенят і кошенят має конічну форму з розташованою краніально круглою вертушкою. Залозистий орган жовтуватий чи рожевий, розділений тонкими сполучнотканинними перегородками на долі. Тимус поділяється на шийну і грудну частини. Шийна розташована вентрально від трахеї на ділянці входу у грудну клітку до основи серця. Причому у кішок вона прилягає до основи серця двома медіальними язиками. Грудна частина парна, зливається медіально, займає дві третини вентральної частини перикардіального середостіння. Розвивається вилочкова залоза у вигляді виростка в області 3-4 глоткової кишені і є похідним прехордальної пластинки. Лімфоцити розвиваються із стовбурових клітин крові, що потрапляють до тимусу по кровоносних судинах. Тимус – це лімфоепітеліальний орган. Тоді як інші лімфоїдні органи розвиваються виключно з мезенхіми (мезодерми), тимус має подвійне ембріональне походження. Його лімфоцити розвиваються у кістковому мозку з клітин мезенхімного походження, вони вселяються у епітеліальний зачаток, що розвинувся з ентодерми 3-4 глоткової кишені. Тимус покритий капсулою, яка всередину залози віддає міжчасточкові перегородки, розділяючи її на часточки. Кожна часточка складається з кіркової і мозкової речовини. Кіркова речовина утворена сіткою епітеліоретикулярних клітин, в петлях якої лежать лімфоцити вилочкової залози – тимоцити та макрофаги. Епітеліоретикулярні клітини мають зірчасту форму і світлі овальні ядра. Тимоцити секретують гормональні фактори, що надають не тільки вплив на диференціювання Т-клітин, але і викликають ряд загальних регуляторних ефектів у організмі. Гормони тимусу (тимозин, тимопоетин, тимулін) впливають на процеси синтезу клітинних рецепторів до медиаторів та гормонів, стимулюють розщеплення ацетилхоліну в нервово-м'язових синапсах, регулюють стан угеводного і білкового обміну, а також обмін кальцію, функції щитовидної та пологової залоз, модулізують ефекти глюкокортикоїдів, тироксину (антагонізму) і соматотропіну (синергізм). Основна роль тимусу - диференціювання

та клонування Т-лімфоцитів. У тимусі Т-лімфоцити проходять селекцію, в результаті чого в кровотік і тканина виходять клітки, які можуть втягатися в іммунологічну відповідь проти певних чужорідних антигенів, але не власної тіла. Ці властивості забезпечує наявність гематотимусного бар'єру. В мозковій речовині є тимусні тільця (тільця Гассаля), які складаються з концентрично розташованих, ущільнених епітеліоретикулярних клітин, які заповнені кератиновими філаментами. Іноді вони кальцинуються. Наявність тілець Гассаля свідчить про ступінь інволюції тимусу. Рання втрата захисних функції тимусу веде за собою неповноцінність імунної системи.

УДК 778.315
ЛАСТОВКА О.П., студент 1року магістратури ФВМ
Науковий керівник – **НОВАК В.П.,** д-р біол. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
bc.pressphotographer@gmail.com

ТЕХНІКА ТА ВИКОРИСТАННЯ МІКРОФОТОГРАФІЇ У ГІСТОЛОГІЇ

Сучасна наука досягає свого успіху за рахунок поринання у світи мікро- і нанорівнів. Саме технології дослідження мікроструктур, молекулярних структур різних об’єктів допомагає зрозуміти фундаментальні основи їхнього виникнення, розвитку і функціонування. На сьогоднішній день особливо актуальне дослідження біологічних структур на рівнях у мільйони раз менших за ті, які можна спостерігати неозброєним оком аж до молекулярного рівня. Актуальність даної теми полягає у тому, що студенти чи інші молоді науковці на початку свого шляху не мають достатньо знань і вмінь у користуванні специфічних високотехнологічних приладів. Мета дослідження полягає у освоєнні та описі найбільш доступної методики отримання мікрофотографії за допомогою типових світлових мікроскопів і типової фотокамери які доступні для студентів. Одним із важливих аспектів, які дозволяють здійснювати стрімкі кроки в науці – є ефективна передача інформації. Сучасні технології дозволяють робити це миттєво і на великій відстані. Одним із основних і головним методом передачі інформації в мікроскопічних дослідженнях є отримання і публікація фотографій. Сьюзен Зонтаг у своїй книзі «On photography» писала, що наш час все існує заради того, щоб закінчитися фотографією, можна перефразувати, що у нашому світі усе існує для того, щоб стати сфотографованим. Маючи значний досвід у художній фотографії, можу сказати що навіть у науковій фотографії можна застосовувати різні композиційні методи, які допомагатимуть глядачу швидше акцентувати свою увагу на важливих елементах структури, формуючи цілісне уявлення про тканину, її зміни та порівняння її з іншими.

Для отримання мікрофотографії було застосовано власноруч зібрану конструкцію за методом Келлера з невеликими модернізаціями із застосуванням оптичних мікроскопів, які є у розпорядженні кафедри анатомії та гістології ім. П.О.

Ковальського БНАУ, які мають у своїй конструкції освітлювач із конденсором поля, конденсором мікроскопа із вертикальною шахтою для розміщення фотокамери. Для зйомки використовувалася цифрова дзеркальна фотокамера із макрооб'єктивом, розміщеної на фото штативі. Одним із головних етапів було центрування камери відповідно до оптичної осі мікроскопа, налаштування конденсора поля та конденсора мікроскопа для забезпечення максимальної глибини різкості мікропрепарата, налаштування камери (параметрів експозиції), розміщення лінзи об'єктива в очній точці, налаштування експозиції попереднього контролю зображення, ізоляції простору між об'єктивом фотокамери і окуляра від світла, а згодом власне проведення фотозйомки. Невід'ємною частиною професійної цифрової фотографії є її комп'ютерна обробка для досягнення максимальних результатів. Серед головних проблем даної теми дослідження я хотів би навести : - проблему досить низького інтересу студентів до науково-дослідницької роботи; - проблему інтеграції різних галузей науки та техніки у навчальній програмі різних дисциплін; -проблема доступу науковців до високотехнологічного та специфічного обладнання. Дослідження доводить, що отримати мікрофотографію на сьогоднішній день може і студент, оскільки сучасна фототехніка має високу якість та є відносно доступною. Вирішуючи проблеми, які було виявлено у процесі дослідження, можу запропонувати додати основи мікрофотографії у план гістологічного гуртка, розширювати і поглиблювати зв'язки з різними науково-дослідними інститутами, які мають у розпорядженні різні високотехнологічні прилади для проведення мікроскопічних досліджень, подальшої організації співпраці та проведення екскурсій.

УДК636.612.826.2
РОГАЧ Д.С., студентка 1 курсу БТФ
Науковий керівник – **БЕВЗ О.С.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ НЕЙРОННОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІД ЧАС СНУ

Біологів вже давно цікавить питання про те, чому всі тварини занурюються в сон, не дивлячись на те що це робить їх більш уразливими для хижаків.

Протягом чотирьох років учені університету Вісконсіна в Мадісоне (США) вивчали життєдіяльність головного мозку мишей. Результати наукової роботи були опубліковані в журналі Science. Дослідники запропонували теорію, згідно з якою вони вважають, що сон є необхідною платою за можливість неодноразового вивчення різної інформації мозком. Однак для того, щоб зберегти синапси і взаємодію нейронів в стабільному стані, активність синапсів протягом дня повинна бути врівноважена, а значить необхідно своєчасне ослаблення синапсів. Сон вважається ідеальним часом для «перезавантаження» мозку. Для свого дослідження вчені використовували технологію з високим просторовим дозволом (тривимірна

електронна мікроскопія), щоб сфотографувати, реконструювати і вивчити півкулі головного мозку мишей. Технології дозволили їм реконструювати 6,920 синапсів і провести вимірювання їх розмірів. Вчені розглянули і порівняли структури синапсів мишей, а потім провели аналіз мозку тих же мишей після їх сну.Результати дослідження показали, що розмір деяких синапсів активно змінюється під час сну. В середньому синапси зменшилися на 18 % в обох півкулях головного мозку. При цьому було також встановлено, що масштабування синапсів має вибірковий характер і найбільші місця контактів між нейронами не дотримувалися цієї схеми. Зміни в розмірах не відбулося у великих і сильних синапсів, так як вони можуть бути пов'язані з найбільш стабільними процесами пам'яті.Група американських вчених виявили, що під час сну нейрони зменшуються в розмірах і між ними виникають простори, які заповнюються мозкової рідиною. У статті, опублікованій в журналі Science, вчені також висловлюють припущення, що порушення в механізмі видалення токсичних білків можуть мати відношення до виникнення хвороб мозку. Вже протягом деякого часу відомо, що сон грає важливу роль у формуванні спогадів і обробці засвоєної інформації, проте вчені з медичного центру при університеті Рочестера прийшли до висновку, що однією з головних функцій сну може бути очищення мозку. "Мозок має обмеженою кількістю енергії, і схоже, що він повинен вибирати між двома різними функціональними станами - неспання або сном (або очищенням)", - говорить доктор Майкен Недергаард, одна з дослідників. Результати спостережень учених засновані на відкритті в минулому році так званої глімфатичної системи, яка діє в мозку спеціально для видалення шкідливих речовин.Вчені, які сканували мозок мишей, виявили, що під час сну глімфатична система збільшує свою активність в 10 разів. Клітини мозку - можливо, гліальні клітини, які оточують і підтримують нейрони, - зменшуються та ущільнюються під час сну. Це призводить до збільшення міжклітинного простору в речовині мозку, що в свою чергу підсилює приплив рідини, яка виносить з мозку токсини.За словами доктора Неделігаарда, цей механізм є критично важливим для нормального функціонування мозку, однак він може працювати тільки в періоди сну. Нові експерименти показали, що вночі в мозку майже в два рази збільшується обсяг міжклітинної простору, а вдень зменшується. А раз так, то очевидно, що вночі падає опір потоку спинномозкової рідини, і вона рухається швидше. Причиною такого "розширення і стиснення" міжклітинної простору є гормон норадреналін, який активно виділяється при стані неспання. Професор Майкен Недергаард вважає, що такий же механізм усунення "сміття" працює і у людини. Це дослідження дозволить створити препарати для лікування недоумства, а також стануть у пригоді тим, хто недостатньо спить.

Таким чином, мозок використовує періоди сну для того, щоб позбутися від токсинів, що накопичилися в ньому протягом дня та перенастроювання синаптичної сили нейронів головного мозку для нового дня.

УДК 636:612:826.2
СТАДНИК З.П., студентка 2 курсу
Науковийкерівник – **МЕЛЬНИЧЕНКО А.П.,** канд. біол. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
stadnikzoa@gmail.com

СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ ГІПОКАМПА

Гіпокамп - (від грец. *Hippocampos*– міфологічний кінь гіпокамп або морський коник) – центральний відділ лімбічної системи. Це невеликий парний орган видовженої і звивистої форми, розташований в обох півкулях головного мозку у внутрішній частині скроневої ділянки тобто по одному гіпокампу з обох сторін. Має вигляд морського коника. Бере участь в механізмахформуванняемоцій та переходу короткочасноїпам'яті в довготривалу. Були проведені спостереження за людьми, в яких були хірургічні втручання у гіпокамп. В усіх випадках була простежена стійка втрата пам`яті.

Відповідно до сучасних уявлень в гіпокампі виділяють три шари: крайовий, утворений аксонами пірамідних нейронів і тілами корзинчатих нейронів гіпокампу; пірамідний, утворений тілами пірамідних нейронів; молекулярний шар, утворений головним чином дендритами пірамідних нейронів. Гіпокамп містить високий рівень глюкокортикоїдних рецепторів, щоробитьйогобільшвразливим до тривалогостресу, ніж у більшостіінших областей мозку. Хронічний стрес, що приводить до підвищення рівня глюкокортикоїдів, особливо кортизолу, вважається причиною атрофіїнейронів у гіпокампі. Ця атрофія призводить до меншого об'єму гіпокампа. Нейрогліягіпокампу, а саме астроглія від фізичної активності поліпшує свою здатність запасати глікоген і ділитися ним з сусідніми нейронами в разінеобхідності. Звідси і гіпертрофія цієї частини мозку від тривалих фізичних вправ.

Дослідження на щурах показали, що нейрони гіпокампу мають області, чутливі до положення в просторі. Ці нейрони називаються просторовими клітинами (place cells). Деякі з цих клітин збуджуються, коли тварина виявляє себе в певному місці, незалежно від напрямку руху, більшість же — щонайменше частково чутливі до напрямку руху і положенню голови. У щурів деякі клітини, звані контекстно-залежні клітини, можуть збуджуватися залежно від минулого тварини (ретроспективи) або очікуваного майбутнього (перспективи). Різні клітини збуджуються від різного розташування тварини, так що спостерігаючи за потенціалом окремих клітин, можна сказати, де тварина знаходиться (або думає, що знаходиться там). Група шведських довели, що в мозку дорослих людей можуть утворюватися нові нейрони. Правда, виростають вони тільки в одній, дуже невеликій ділянці мозку - в гіпокампі. Через певний час Кірсті Сполден, невролог з Каролінського інституту, скористалася тією обставиною, що наземні ядерні випробування, проведені в США і СРСР в п'ятдесяті і шістдесяті роки збільшили кількість вуглецю 14 в атмосфері вдвічі. В результаті дослідження генетичного матеріалу, виділеного з мозку 55 померлих людей, з'ясувалося, що дійсно є нейрони, що несуть в своїх ДНК радіоактивні сліди ядерних випробувань і з'явилися у своїх носіїв вже в дорослому віці. 1987 року в Канаді на

острові Принца Едварда100 людей отруїлося мідіями. У чотирьох людей, які померли від цього, провели розтин мозку і виявили пошкодження у гіпокампі і мигдалеподібномутілі.

Взагалі мушлі захоплюють водорослі, а на той час у водоростях був підвищений вміст домоєвої кислоти. На клітинному рівні домоєва кислота викликає гіперактивацію глутаматних рецепторів, що розташовуються у гіпокампі. Глутамінова кислота – це нейромедіатор нервової системи, але коли відбувається надлишок глутамату – нейрони перезбуджуються і гинуть. І хоча смертельні випадки рідкісні, домоєва кислота може призводити до необоротних пошкоджень в головному мозку - аж до постійної амнезії.

УДК 619591.413/471.36. /37:636.5
ДЖМІЛЬ О.В., ВАЩЕНКО О.В. –студенти 1 курс СПБ
Науковий керівник – **СОКОЛЬСЬКИЙ В.П**., канд.вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АРТЕРІЙ ТАЗОВОЇ КІНЦІВКИ КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ ЗА ІНТЕНСИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ.

Незважаючи на жорстку конкуренцію з імпортною продукцією, в нинішніх економічних умовах, птахівництво в Україні набуває значних темпів розвитку, про що свідчить щорічний приріст виробництва м’яса птиці та яєць. Функціонування і розвиток спеціалізованих птахівничих фабрик, які мають на меті наповнити внутрішній ринок якісною продукцією, а також забезпечити вихід на європейський та світовий ринки, ведення ефективної підприємницької діяльності можливе лише за чіткого дотримання технологічних вимог з урахуванням біологічних особливостей кожного виду птиці. Це обумовлюється інтенсивним обміном речовин, скоростиглістю, великою плідністю та іншими якостями, що забезпечують відносно короткий виробничий цикл. Інтенсивні технології вирощування свійської птиці, призводять до змін структури і функції органів і систем, що досить часто призводить до погіршення стану здоров’я, а отже і зниження продуктивності. В зв'язку з цим у комплексі задач, що стоять перед біологічною наукою, важливе місце займає виявлення закономірностей індивідуального розвитку організму, без знання яких неможливо підвищити продуктивність та вдосконалювати корисні біологічні властивості сільськогосподарської птиці.

Зважаючи на означене, метою нашого дослідження було вивчення артеріального русла локомоторного апарата курчат- бройлерів.

Матеріалом досліджень слугували курчата-бройлери, взяті з пташника НВЦ БНАУ одно- тридцяти- та шестидесяти- денного віку. Об’єктом дослідження були магістральні артерії стегнової ділянки (сіднича артерія), гомілки – (передня та задня великогомілкові) та цівки - (дорсальна артерія цівки).

Результати дослідження засвідчили, що ці артерії мають мускульний тип будови. Хід і галуження артерій, а також кількість бічних гілок, які від них відходять протягом постнатального онтогенезу не змінювались.

Проте, діаметр просвіту та довжина артерій змінюються пропорційно довжині кінцівки. Також змінюються густота судин, щільність судинних сіток, особливо в ділянці гомілки і стопи.

У 60-денному віці, артерії стають більш звивисті, місцями спостерігаються малосудинні зони, стінки їх відносно потовщуються, а діаметри просвіту зменшуються. В артеріях ділянки гомілки і стопи відбувається часткове розрихлення ендотеліальних клітин інтими, в мускульній оболонці спостерігається осередкова колагенізація, гіпоеластоз осередковае скупчення міоцитів.

Отже, з віком, з інтенсивним наростанням маси тіла курчат-бройлерів частково порушується структура, відповідно і функція артеріального русла тазових кінцівок, що призводить до порушень обмінних процесів, простежується хромота, намини, викривлення скелету остеодистрофія та остеомаляція, що спричиняє зниження продуктивності та вибраковку птиці.

УДК: 619:612.8.012:612.111.115:636.2
РОМАСЬ Ю.О., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **НІЩЕМЕНКО М.П.** д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
yuliaromas@ukr.net

ВПЛИВ ТОНУСУ ВЕГЕТАТИВНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ НА ПЕРЕБІГ ОБМІНУ БІЛКІВ У КОРІВ

Функціонально нервову систему у живих організмів можна розділити на центральну, периферичну, соматичну та вегетативну. Нервова система визначає сприймання метаболічних потреб живого організму, оцінку стану різних органів, систем і тканин організму, вплив зовнішнього та внутрішнього середовища і регуляцію функцій організму. Інформація, яку отримує нервова система піддається аналізу та синтезу, вмикаються механізми адаптації організму до умов зовнішнього середовища, що змінюються. Нервова система здійснює регуляцію функцій окремих органів і систем організму. У основі розвитку патології в організмі передусім лежать порушення системи регуляції функцій. І.П.Павлов був один з перших, хто звернув увагу на трофічну функцію нервової системи.

Вивчення впливу тонусу вегетативної нервової системи на перебіг обміну білків у корів в стані стресу проводили на повновікових тваринах 2-3 лактації в умовах фермерського господарства ”Лагуна плюс” с. Вишеньки у Київської області.

Метою досліджень було впровадження в практику тваринництва око-серцевий (тригеміновагальний) метод визначення тонусу автономної нервової системи великої рогатої худоби в умовах колективних та індивідуальних господарств. Досліджували

також гематологічні та біохімічні показники у тварин в залежності від тонусу автономної нервової системи.

Тонус автономної нервової системи встановлювали у клінічно здорових тварин за допомогою око-серцевого (тригеміновагального) рефлексу. Суть око-серцевого (тригеміновагального) методу визначення тонусу автономної нервової системи, полягає у зміни кількості серцевих скорочень у тварин після подразнення очного яблука шляхом натискання на нього. Визначали також такі біохімічні показники як активність амінотрансфераз, вміст загального білка, альбумінів, глобулінів, рівень кальцію, калію та натрію.

При аналізі гематологічних та біохімічних показників сироватки крові тварин дослідних та контрольної групи ми встановили, що вміст гемоглобіну у корів симпатико-тоніків та ваготоніків був нижчий, ніж у тварин нормо-тоніків; рівень загального білка також був менший, ніж у нормо тоніків, але вміст альбумінів у нормо-тоніків був більший, а глобулінів був менший порівняно з симпатико-тоніками і ваготоніками. При цьому активність аланінової та аспарагінової амінотрансферази у нормо-тоніків була меншою порівняно з симпатико-тоніками і ваготоніками.

Дослідженнями встановили, що тваринам із збалансованістю нервових процесів автономної нервової системи притаманна висока продуктивність, та стабільність обмінних процесів. У цих тварин високі пристосувальні можливості до змін умов середовища та вони народжували здоровий, стійкий до захворювань молодняк.

Вміст загального білка у тварин нормо-тоніків був більшим на 11,6 та 16,3% порівняно з симпатико-тоніками і ваготоніками, а рівень альбумінів у нормо-тоніків був вищим на 12,7 та 16,3%, ніж у симпатико-тоніків і ваготоніків; проте, вміст глобулінів у симпатико-тоніків і ваготоніків був більшим на 9,4 і 12,9%, ніж у нормо-тоніків. Отже, тварини з різними типами нервової системи мають відмінності, як білкового складу крові, так і інших показників.

УДК: 619:612.8.012:612.111.115:636.2
НЕЧИТАЙЛО Д.О., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **НІЩЕМЕНКО М. П**., д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Darynanechytailo@gmail.com

БІЛКОВИЙ ОБМІН У ТЕЛЯТ НА ДОРОЩУВАННІ ЗА ВПЛИВУ НЕЗАМІННИХ АМІНОКИСЛОТМЕТІОНІНУ ТА ЦИСТИНУ

Експериментальна частина роботи була виконана в умовах ФГ ”Акро” Черкаської області. Дослідження проводили на телятах віком 4-5 місяців, всього в дослід було залучено 18 голів телят, з яких було сформовано 3 групи по 6 голів кожна: одна контрольна та дві дослідні, яким до основного раціону додавали метіонін та цистин в дозах 7, 9 та 11 г/гол. Оцінку ефективності впливу амінокислот

проводили за змінами рівня загального білка крові, морфологічні показники крові, приріст маси тіла у тварин дослідних та контрольної групи.

Метою наших досліджень було – вивчення механізму впливу сірковмісних амінокислот на обмін білку та прирости маси тіла телят на дорощуванні.

Білки є основними і найбільш важливими структурними одиницями живих організмів. Функції білків у плазмі крові є постійними завдяки безперервному поглинанню їх клітинами і тканинами, а також активними процесами анаболізму і катаболізму в організмі.

Для вивчення впливу сірковмісних синтетичних амінокислот на білковий обмін телят, в період їх інтенсивного росту і розвитку нами проводились дослідження рівня загального білку, білкових фракцій, та ряду інших показників, які характеризують обмін білків в організмі тварин. Результати досліджень – свідчать про позитивний вплив сірковмісних амінокислот метіоніну та цистину на ферментативні процеси у рубці молодняку великої рогатої худоби.

Нашими дослідженнями встановлено позитивний вплив сірковмісних амінокислот на рівень загального білка сироватки крові дослідних тварин. Додавання до раціону телят метіоніну та цистину сприяло зростанню рівня загального білка в сироватці крові телят, а ступінь його підвищення залежав від дози амінокислот. При додаванні метіоніну та цистину в дозі 5 г/гол рівень загального білка зріс на 40-у добу досліду на 11,4%, а при 7, 9, 11 г/гол на 9,4%, 13,1%, 7,9% відповідно. Слід відзначити позитивну динаміку зростання вмісту загального білка і на 20-у добу досліджень, проте вірогідні результати були отримані лише при згодовуванні 5 та 9 г/гол (6,7% та 5,6% відповідно).

Аналізуючи отримані результати, слід відмітити, що найбільш інтенсивне зростання вмісту загального білку було отримано в групі, якій згодовували метіонін та цистин в дозі 9 г/гол.

Стимулювання метаболічних процесів у молодняку великої рогатої худоби сірковмісними амінокислотами, спричинило зростання вмісту загального білка в сироватці крові телят дослідних груп, в основі якого на нашу думку лежить поліпшення процесів травлення у рубці, за рахунок активації синтезуючих та ферментативних властивостей мікрофлори та мікрофауни передшлунків. Це сприяло збільшенню надходження білкових речовин із шлунково-кишкового тракту. Крім того метіонін, як гепатопротектор проявляє стимулюючий вплив на функцію печінки, в тому числі і на її білок синтезуючу здатність. Саме це знайшло підтвердження в наших дослідженнях.

За дії метіоніну та цистину відмічається підвищення інтенсивності середньодобових приростів маси тіла, яка становила 11-13,8% порівняно з контролем ($p<0,05$-$0,001$), а економічний ефект від застосування метіоніну та цистину становив у середньому 20 грн. на одну голову за період експерименту.

УДК 619:616.36 – 008.8:636
ПАУК Т. Р., студентка
Науковий керівник – **ПОРОШИНСЬКА О.А.**, кандидат вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ФЕНОМЕН ПОМИЛКОВОЇ ВАГІТНОСТІ У СУК

Відомо, що поведінка, яка пов'язана з розмноженням, контролюється цілим набором гормонів, що виробляються статевими залозами і гіпофізом. Зміни поведінки, пов'язані зі зміною рівня статевих гормонів, ілюструє феномен так званої помилкової вагітності у домашніх тварин, і зокрема, у собак. В результаті синдрому помилкової вагітності в організмі тварин відбуваються психічні та фізіологічні зміни**.**

Метою роботи було вивчення причин, ознак та наслідків феномену помилкової вагітності у сук.

В результаті досліджень встановили, що феномен помилкової вагітності це фізіологічний стан, симптоми якого періодично спостерігаються у 60% невагітних самок. Виявляється у непов'язаних сук після того, як пройде тічка, або відразу ж після в`язки. Ознаки в основному виникають через 1-2 місяці після останньої тічки, найчастіше у більш дорослих самок незалежно від того, приводили вони раніше цуценят чи ні.

Встановлено, що серед причин цього феномену є надмірне або нерівномірне вироблення гормонів в організмі, нерегулярна племінна діяльність та гнійні процеси, які протікають в матці тварини. Крім того, ступінь прояви хибної вагітності пов'язана з різним рівнем секреції пролактин-інгібуючого фактора, що утворюється в гіпоталамусі. Також серед причин даного синдрому слід виділити синхронізацію виникнення цуценят в зграї.Якщо самка пройшла через в’язку, причиною помилкової вагітності у неї може бути розсмоктування або загибель зародків. Розсмоктатися ембріони можуть на терміні вагітності до 4 тижнів. Потомство може загинути внаслідок зміни умов утримання, несумісності самця і самки, порушення режиму годівлі.

Помилкова вагітність у собак супроводжується набуханням молочних залоз, в деяких випадках навіть починається лактація.Можуть спостерігатися зміни апетиту: собака починає набагато більше їсти і пити, або навпаки – відмовлятися від їжі. Поведінка теж змінюється: собака починає облаштовувати гніздо з ганчірок, паперу, зазвичай – у затишному місці. Тварина проявляє материнську активність по відношенню до різних предметів. Собака може стати неспокійною, нервовою, метушливою, мало рухається. Іноді собака активно лащиться до хазяїна, але веде себе агресивно по відношенню до інших собак.

Якщо у самки хоч раз спостерігався феномен, цей стан може до неї повертатися після кожної тічки. В результаті чого самка не має ніякої племінної цінності, її рекомендується стерилізувати, щоб уникнути проблем з онкологією молочної залози.

Отже, феномен помилкової вагітності у сук це специфічний психофізичний стан, в основі якого лежить гормональний дисбаланс після тічки**.** Незалежно від того, чи була сука запліднена чи ні, після тічки в організмі собаки починають вироблятися ті ж гормони, що при вагітності: знижується рівень гормону прогестерону, а рівень пролактину, навпаки, різко збільшується в результаті чого сука на фізіологічному рівні починає відчувати себе вагітною.

УДК 619:616.36 – 008.8:636
ЛОЗОВСЬКА К.О., студентка
Науковий керівник – **ПОРОШИНСЬКА О.А.**, кандидат вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ТЕОРІЇ КОЛЬОРОВОГО СПРИЙНЯТТЯ У ТВАРИН ТА ЛЮДИНИ

У більшості ссавців зорова система є найбільш досконалим аналізатором, надзвичайно чутливим до електромагнітних випромінювань. За допомогою зору організм сприймає інтенсивність світла, колір предметів, їх форму, величину, розміщення, переміщення у просторі та відстань до них.

Метою роботи було вивчення сучасних теорій кольорового сприйняття та особливостей функціонування зорового аналізатора у різних видів тварин.

В результаті вивчення встановили, що існує декілька теорій, що пояснюють здатність реагувати на випромінювання різної довжини світлових хвиль незалежно від їхньої інтенсивності. Згідно з трикомпонентною теорією М.В. Ломоносова в сітківці ока є 3 типи колбочок, чутливих до різних довжин хвиль: перші – до довжини хвиль 570 нм, другі до – довжини хвиль 535 нм, треті – до довжини хвиль 445 нм. Відповідно перші називають умовно "червоними”, другі – "зеленими", треті – "синіми" колбочками. Таким чином, суть цієї теорії полягає в різній спектральній чутливості трьох типів колбочок.

Теорія Герінга або опонента теорія сприйняття кольорів (контрасту) − в в сітківці існує три кольороспецифічних механізмів, які пов'язані парами: "червоно-зеленого", "жовто-синього", "біло-чорного". Кожна система реагує так, що при дії одного кольору клітина деполяризуєтся, а при дії іншого – гіперполяризується.

Зонна теорія сприйняття кольорів за Крісом полягає в тому, що обидві теорії – трикомпонентна і опонента – мають право на існування з певним виправленням, перша має більше застосування до процесів, які відбуваються в сітківці, а друга – до тих процесів, які забезпечує ЦНС.

Теорія Робота Граніта – експериментально доведено, що у сітківці існує 7 груп гангліозних клітин, які реагують тільки на один колір, їх назвали модуляторами, решта клітин реагують на всі кольори, їх називають домінаторами.

При вивченні особливостей функціонування зорового аналізатора у різних видів тварин встановлено, що ВРХ здатні розрізняти кольори: білий і чорний, жовтий і зелений, червоний і жовтогарячий, але тільки слабо і розмито. Коні розрізняють

кольори в спадаючому порядку: зелений, жовтий, червоний, синій. Собаки бачать блакитний і фіолетовий, жовтий і зелений, а от суміш кольорів може здаватися їм просто білим. В основному світ у котів розфарбований у відтінки блакитного, сірого і зеленого, погано бачать коти фіолетовий і жовтий, а інші кольори для цих тварин недоступні.

Отже, за окремими показниками у тварин зір більш досконалий, ніж у людини, проте він поступається в можливості розрізняти колірну гаму. Більшість тварин бачать тільки в певному, для їх виду, колірному діапазоні.

УДК 636:612:8
ГВЯЗДОВСЬКИЙ Р.М., ЮЗЛОВ Є.В., студенти
Науковий керівник**- САМОРАЙ М.М.,** кандидат біол. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАГАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ БІОЛОГІЧНИХ МОТИВАЦІЙ

Мотивація – викликаний тією чи іншою потребою емоційний стан організму, вибірково об'єднуючий нервові елементи різних рівнів мозку. На основі мотивацій формується поведінка, яка приводить до задоволення висхідної потреби.

Такі форми активної цілеспрямованої діяльності живих істот І.П.Павлов назвав основніпотяги організму. Термін «потяг» в останні роки у вітчизняній літературі використовується рідко. Частіше вживають його синоніми – «спонукання», «мотивація». В зарубіжній літературі часто використовують поняття « драйв», яке відповідає поняттю «основні потяги» організму. Розрізняють біологічні і соціальні мотивації.

Біологічні мотивації, вони ж основні потяги, або нижчі, прості, первинні мотивації. Біологічні мотивації направлені на задоволення основних ведучих біологічних потреб особин для збереження їхнього виду або роду. До них відносяться мотивації голоду, спраги, страху, агресії, статевого потягу, різні батьківські, температурні та інші потяги. Близько до цієї групи мотивацій підходять поклик до сечовипускання і дефекації.

Ведучими біологічними потребами є: 1) харчова потреба, яка характеризується зменшенням в організмі рівня поживних речовин; 2) потреба у воді, що зумовлено підвищенням осмотичного тиску; 3) потреба в підтримці температурного гомеостазу – при змінах температури тіла; 4) статева потреба та ін.

Слід зауважити, що завжди є ведучий параметр загальної метаболічної потреби – домінуюча потреба, найбільш важлива для виживання особини або її роду, яка переважно будує поведінку направлену на її задоволення.

Для біологічних мотивацій характерні наступні загальні властивості:

Генетична детермінованість**.** Біологічні мотивації, завдяки тісним зв'язкам з метаболічними потребами організму, будуються на основі природжених, генетично детермінованих механізмів. Їхній прояв не вимагає навчання тому що визначається

активністю спеціальних генів, які дозрівають або звільняються від гальмівних впливів на певних стадіях онтогенетичного розвитку.

Співвідношення внутрішніх і зовнішніх факторів**.** Поряд з генетичною детермінацією біологічні мотивації можуть активуватися або , навпаки, гальмуватися спеціальними «ключовими» чинниками зовнішнього середовища – наприклад видом або запахом статевого партнера, корму чи інших подразників, які забезпечують різні потреби організму, Але слід мати на увазі, що в основі таких мотивацій,.завжди лежать природжені, спадково зумовлені внутрішні механізми.

Системна організація мотивацій**.** Мотивації в цілісній діяльності організму завжди є компонентом системної архітектоніки актів поведінки. Вони відіграють важливу роль в організації таких відповідальних системних механізмів, як стадія аферентного синтезу, прийняття рішення і передбачення результату потреби – акцептора результату дії.. Важливе значення мотивація має в процесі формування еферентної програми поведінки – стадії еферентного синтезу.

Системогенез мотивацій**.** В організмі, що розвивається, мотивації підлягають загальним закономірностям розвитку функціональних систем – процесам системогенезу. В процесі онтогенетичного розвитку окремих функціональних систем мотивації, які є їхнім складовим компонентом, дозрівають вибірково і послідовно. У новонародженої тварини на момент народження проявляються мотивації голоду і спраги, згодом на основі впливу зовнішніх чинників, росту і навчання появляються інші мотивації.

УДК 636:612:8
ГАВРИЛЮК І.І. КОНЯЄВА А.К., студенти
Науковий керівник **- САМОРАЙ М.М.,** канд. біол. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ФІЗІОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МОТИВАЦІЙ

Багатьма дослідженнями доведено, що в формуванні мотивацій різної біологічної якості поряд з гіпоталамічними структурами приймають участь лімбічні і ретикулярні структури головного мозку, включаючи різні відділи кори великих півкуль. Ведучу роль у формуванні біологічних мотивацій відіграє гіпоталамічна область мозку. Тут здійснюються процеси трансформації біологічної (метаболічної) потреби в мотиваційне збудження. Гіпоталамічні структури мозку на основі їх впливу на інші відділи мозку визначають формування зумовленої мотивацією поведінки**.**

Властивості мотиваціє генних центрів**.** Особливість нейронів гіпоталамічної області полягає в їхніх тісних функціональних контактах з капілярами і в специфіці метаболічних процесів. Кожна група нейронів гіпоталамічної області використовує в своєму метаболізмі лише певні гуморальні чинники і при зміні їх вмісту в крові

вибірково переходить в стан збудження. Дані нейрони мають властивості рецепції певної внутрішньої потреби.

В області вентромедіальних ядер гіпоталамусу і в латеральних його відділах знаходяться нейрони, які вибірково чутливі до вмісту в крові глюкози. Одні нейрони активуються при зменшенні рівня глюкози в крові, інші, навпаки, – при зростанні його вмісту. В області супраоптичних і паравентрикулярних ядер гіпоталамусу розташовані нейрони чутливі до рівня осмотичного тиску крові, в області задньодорсального гіпоталамусу – до норадреналіну і т. п. Електрична стимуляція названих областей гіпоталамусу викликає, відповідно, харчові, питні мотивації і мотивації страху та агресії.

На основі рецепторних властивостей мотиваційні центри гіпоталамічної області володіють здатністю до трансформації внутрішньої, переважно гуморальної, потреби в процес системно організованого збудження структур головного мозку.

Процес збудження мотиваційних центрів гіпоталамусу здійснюється, як правило, ритмічно. Збудження в клітинах даних центрів відбувається не зразу при виникненні тієї чи іншої потреби, а завдяки поступовому зростанню їх збудливості до критичного рівня (тригерний механізм). При досягненні цього рівня клітини починають посилати ритмічні імпульси і проявляють свою специфічну активність до задоволення потреби.

Гіпоталамічні мотиваційні центри мають широкі зв’язки з іншими відділами мозку, і в першу чергу - з лімбічними і ретикулярними утвореннями, а через них – з корою великих півкуль. З цього виходить, що мотиваційне збудження, яке первинно виникло в нейронах гіпоталамічної області, може широко розповсюджуватися на всі області головного мозку.

Відбиття мотивацій в електричній активності головного мозку**.** Домінуюча мотивація має характерне відбиття в електроенцефалограмі . Домінуюча мотивація супроводжується характерними змінами в електроенцефалограмі. Особливо чітко, біологічні мотивації виявляються у тварин, які знаходяться під уретановим наркозом. Особливості уретану як наркотика полягає в тому, що він вибірково блокує лише ЕЕГ-активацію стану неспання, але активуючий вплив ретикулярної формації на кору півкуль зберігається. При цьому наркозі удалося виявити активацію кори головного мозку, зумовлену голодним станом тварини.

Градуальність формування мотивації**.** Розповсюдження мотиваційного збудження на різні структури головного мозку відбувається градуально залежно від сили висхідної потреби. При розповсюдженні висхідних активуючих впливів гіпоталамічних мотиваційних центрів на лімбічні структури мозку у тварин проявляються лише орієнтувально – дослідницькі реакції. При розповсюдженні цих впливів на кору головного мозку у тварин появляються цілеспрямовані мотиваційні реакції – вони вживають корм, який знаходиться перед ними, здійснюють інші реакції. Тобтов основі біологічних мотивацій любої якості лежать висхідні активуючі впливи специфічних гіпоталамічних центрів на кору головного мозку і саме вони складають енергетичний компонент мотиваційних станів.

Мотивація як особливий стан мозку**.** Мотиваційний стан це якісно особливий, інтегрований стан мозку при якому на основі висхідних активуючих впливів гіпоталамічних центрів кожна структура мозку надає свої активуючі чи гальмівні впливи і таким чином створює специфічну для кожної мотивації інтеграцію, яка в кожному випадку приводить до специфічної форми цілеспрямованої дії.

УДК 619:616.955.132:639.3
ЧЕРКАВСЬКИЙ С.В., студент 4 СПС курсу
Науковий керівник– **ДЖМІЛЬ В.І.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail 98969@i.ua

МОНІТОРИНГ УРАЖЕННЯ ТРЕМАТОДОЗАМИ ТОВСТОЛОБИКІВ, ЩО ВИРОЩУВАЛИСЯ В УМОВАХ ОРЕНДНОГО СТАВКА С. БЕСІДКА СТАВИЩАСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.

Одним з перспективних напрямків сільського господарства є рибництво в тому числі й ставкове, яке на даний час переживає не найкращі часи.

Відомо, що риба та рибні продукти є цінними в харчуванні людини, оскільки забезпечують людський організм повноцінним білком, та іншими цінними речовинами необхідними для нормального життя і розвитку людини.

Дані показники риби залежать від багатьох факторів, а саме умов вирощування, якості годівлі, стану здоров'я риби. Всі ці фактори в сукупності і окремо кожний можуть впливати на рибу чим або підвищувати або навпаки знижувати її товарний вигляд, смакові показники, біологічну цінність та безпечність для здоров'я споживача.

Одним з важливих факторів є епізоотичне благополуччя водойм, щодо хвороб риб, в тому числі й інвазійних. Серед інвазійних хвороб риб розрізняють хвороби які викликають найпростіші, паразитичні ракоподібні та гельмінти. Серед гельмінтозів прісноводних риб реєструють хвороби, які викликаються моногеніями, нематодами, цестодами та трематодами та ін. Серед трематодозів значного поширення набули диплостомоз та постодиплостомоз.

Слід сказати, що вирощування риби в умовах окремих орендованих ставків ведеться на недостатньо професійному рівні без усвідомлення власниками того, що ігнорування протиепізоотичних заходів у ставках направлених на профілактику різноманітних в тому числі й інвазійних хвороб може призвести до значних економічних збитків за рахунок загибелі риби, зниження кількості посаженої на нагул риби за рахунок знищення її рибоїдною птицею, зниження вгодованості та темпів росту, зниження товарного вигляду за рахунок чого риба не допускається до вільної реалізації з харчовою метою, а також знижується її поживна та відносна біологічна цінність, окрім того така риба може бути небезпечною для людей оскільки є джерелом харчових токсикозів та токсикоінфекцій.

Метою наших досліджень було провести моніторинг, щодо ураження товстолобика збудниками диплостомозу та постодиплостомозу в орендованому ставку с. Бесідка Ставищанського району Київської області. Дослідженню було піддано 15 товстолобиків масою 350-500 гр. Досліджувану рибу піддавали органолептичним та лабораторним дослідженням провівши її неповне паразитологічне дослідження в лабораторії кафедри ветсанекспертизи, гігієни продуктів тваринництва та патанатомії ім. Й.С. Загаєвського.

Основні результати та їх інтерпретація. В результаті проведення органолептичного дослідження нами встановлено, що у 6 товстолобиків, які становили 40% від досліджених було виявлено ураження одного або двох очей з ознаками помутніння кришталика. У 10 товстолобиків, що становить 66,7% виявляли на тілі плавниках, зяберних кришках чорні плями різної форми та конфігурації. Провівши паразитологічне дослідження нами було встановлено, що товстолобики із даного ставка були інвазовані збудниками діплостомозу з Е.І. – 40% та І.І. від 3 до 95 екз. Також із досліджених товстолобиків виявляли збудників постодиплостомозу з Е.І. – 66,7% з І.І. – від 5 до 25 екземплярів.

Отже встановлено, що товстолобики які вирощуються в умовах орендованого ставка с. Бесідка інвазовані тематодами із роду *Diplostomum* вид *D. spathaceum* та роду *Posthodiplostomum* вид *P. cuticola*

УДК 636:612.821.
ГОРИЦЬКИЙ Р.С., **КУЧМАЙ Х.Р.** – студенти
Науковий керівник **– САМОРАЙ.М.М**., канд. біол. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ФІЗІОЛОГІЧНІ І МОРФОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕМОЦІЙ

Емоції це суб’єктивні реакції людини і тварин на дію зовнішніх і внутрішніх подразників, які проявляються у вигляді задоволення чи незадоволення, страху, люті, радості, журби і т. п. Емоції мають фізіологічну і навіть морфологічну основу. Емоції дозволяють кожній живій істоті надійно оцінювати свій стан і дію чинників довкілля, а також передбачати ці дії. З фізіологічної точки зору проблема емоцій полягає, перш за все,в необхідності об’єктивної оцінки суб’єктивних переживань людини і тварин, а на цій основі – в необхідності їхнього детального експериментального вивчення.

Існує декілька теорій, які розкривають пристосувальне значення емоцій. Автор біологічної теорії емоцій П.К.Анохін розглядає еволюційне і пристосувальне значення емоцій в діяльності живих істот. Дана теорія базується на декількох ведучих постулатах.

Постулат перший**.** Емоції виникли в еволюції і закріпились, як засіб оцінки внутрішніх метаболічних потреб живих істоті їхнього задоволення. Негативні емоції дозволили живим істотам швидко і надійно оцінювати метаболічні потреби.

Негативні емоції стимулюють тварину до задоволення потреби. Задоволення потреби оцінюється позитивною емоцією. Всі суб'єктивні відчуття є вагомими стимулами цілеспрямованої діяльності тварин і людини.

Постулат другий**.** Емоції мають між особисте інформаційне значення, є надійним засобом спілкування живих істот і, з огляду цього,виконують комунікативну роль. Кожен емоційний стан має специфічні зовнішні прояви. Це вегетативні, мімічні і поведінкові прояви емоцій. Емоційні сигнали дозволяють тваринам взаємодіяти між собою, вони дуже сильні, особливо всередині виду. Емоційний стан тварини суттєвий засіб передачі інформації в стаї або в стаді.

Постулат третій**.** Емоції дозволяють людині і тваринам швидко оцінювати дію зовнішніх чинників, їхню шкідливість або корисність. Особливо швидко організм відповідає емоційною реакцією на дію пошкоджуючих факторів.

Наведені постулати свідчать, що емоції як суб'єктивні відчуття є пристосувальним станом організму. Вони забезпечують краще виживання живих істот і в значній мірі залежать від еволюційного рівня тварини. Особливого розвитку емоції досягли у людини.

Наявність суб'єктивних відчуттів у тварин чітко доводить методика самоподразнення суть якої полягає в тому, що тварина через вживлені у мозок електроди тягнеться до повторного подразнення власного мозку, якщо при цьому вона отримує задоволення. Встановлено, що найкраще виражена реакція самоподразнення гіпоталамічних і лімбічних структур мозку. Інтенсивність самоподразнення зменшується в напрямку до великих півкуль і практично неможливий при подразнення головного мозку. Засновник вчення про лімбічну систему мозку, американський нейропсихолог П. МакЛейн вважає, що структурна основа емоцій представлена так званим лімбічним мозком до складу якого відносять гіпоталамус, прозору перетинку, мигдалеподібне тіло, гіппокамп (морський коник) і поясну звивину.

Згідно П. МакЛейна мозок ссавців можна поділити на три частини: стародавній мозок (стовбур мозку, проміжний мозок і основні ядра), який контролює стереотипні природжені поведінкові реакції, необхідні для виживання особини; давній мозок(структури лімбічної системи), що забезпечує внутрішній гомеостаз і видоспецифічні реакції, і новий мозок, який складається з нової кори, де відбувається складна трансформація сигналів із зовнішнього середовища і від внутрішніх органів.

Спеціальними дослідженнями на тваринах щодо вивчення механізмів розповсюдження збудження негативних емоційних центрів гіпоталамусу у висхідному напрямку на кору мозку встановлено, що перша структура, куди надходить збудження з гіпоталамічного емоційного центру є медіальні і латеральні ядра перетинки мозку. Потім потенціали дії реєструються в ростральних відділах ретикулярної формації середнього мозку. Із збільшенням сили подразника в емоційне збудження включається гіппокамп і мигдалина, з подальшим збільшенням сили подразника збудження виникає в дорсальних відділах ретикулярної формації середнього мозку і в останню чергу збудження охоплює кору головного мозку.

Таким чином, існує певний градієнт розповсюдження емоційного збудження з підкоркових утворень до кори головного мозку.

УДК 619:616 – 092:636:612.015.11:001.891
ПРУС А.І., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **ШМАЮН С.С.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ТРОМБОЗ І ЕМБОЛІЯ

Тромбоз – це стан організму, при якому згусток крові утворюється всередині кровоносної судини, тим самим перешкоджаючи руху крові. Сформований згусток відомий як тромб і не переміщується до різних частин тіла.

Утворення тромбів можуть бути пов'язані з багатьма причинами. Це може виникнути через пошкодження ендотелію або травми, пов'язані з порушенням епітеліальних клітин внутрішньої стінки кровоносних судин. Аномальний кровоток та гіперкоагуляція також можуть бути причиною виникнення тромбу, який, нарешті, призводить до тромбозу.

Емболія – це стан, коли згусток крові або його частина відокремлюється від свого місця та викликає закупорювання судин в інших ділянках організму. Такий згусток називається емболом.

Ембол можна визначити як плаваючий згусток крові, який відокремлений і здатний рухатися по судинах на значну відстань до тих пір, поки він не зустріне малу судину, яку не може пройти. Ця неприкріплена маса може спричинити артеріальні та капілярні емболії. Емболія може бути різного походження. Різні типи емболій включають згустки крові, бляшки, що утворюються внаслідок холестерину, кристали холестерину, а також глобули з жирових та газових бульбашок. Чужорідне тіло, яке здатне рухатися в крові вздовж капілярних судин, також розглядається як потенційне джерело для розвитку емболії. Формування емболії може складатися з різних типів явищ, що відбуваються в кровоносних судинах. Усередині кровоносних судин є нерухомі блокади, які виникають через різні потенціали, такі як запалення судин, судинна травма тощо. Емболія в основному розділяється на різні види залежно від типу речовини. Емболія холестеринова виникає за наявності атеросклеротичної бляшки, яка розвивається внаслідок накопичення холестерину в кровоносній судині. Тромбічна емболія зустрічається в тих випадках, коли тромб відривається від місця його утворення та заноситься з кров'ю в інше місце, закупорюючи судину. Жирова емболія виникає внаслідок потрапляння крапель жиру в кровоносні судини при порушенні жирової тканини або при переломах трубчастих кісток.

Тромбоз класифікується як венозний і артеріальний тромбоз. Коли згусток крові або тромб формується у вені, він відомий як венозний тромбоз, якщо у артерії – як артеріальний тромбоз. Тромбоз вен включає тромбоз глибоких вен, тромбоз ворітної

вени та тромбоз ниркової вени в залежності від місця розташування тромбоутворення. Тромбоз артерій може призвести до інсульту, інфаркту міокарда або тромбозу печінкової артерії.

Емболія класифікується як артеріальна емболія та венозна емболія. Артеріальна емболія призводить до закупорки судини в будь-якій частині тіла за рахунок рухомого ембола. Це найчастіша причина інфаркту. Якщо емболія досягає мозку, це призводить до ішемічного інсульту. Венозна емболія – це блокада вени за рахунок емболії. В основному це призводить до тромбоемболії легеневої артерії,

Тромбоз зумовлений порушенням потоку крові, гіперкоагуляцією та пошкодженням ендотеліальної стінки кровоносної судини.

Основною причиною емболії є тромбоз глибоких вен. У цьому стані тромб утворюється глибоко всередині судин стегна або нижньої частини ноги. Якщо цей тромб звільняється від свого місця, він стає емболом, який може спричинити закупорку в іншій частині тіла. Інші причини – це атеросклероз, ендокардит, фібриляція передсердь та митральний стеноз.

Симптоми тромбозу глибоких вен включають біль, набряк, почервоніння та тепла в нозі, оскільки вони виникають через обструкцію в потоці крові до серця, що спричиняє накопичення крові в нозі.

Симптоми легеневої емболії включають задишку, кашель, нерегулярне серцебиття, надмірне потовиділення та біль у грудях.

Висновок. Тромбоз та емболія мають свої особливості, що слід враховувати при здійсненні лікувально-профілактичних заходів боротьби з цими патологічними явищами.

УДК 619:616 – 092:636:612.015.11:001.891
КРАВЧУК Є.А., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **ШМАЮН С.С.,** канд. вет. наук.
Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАПАЛЕННЯ – ТИПОВИЙ ПАТОЛОГІЧНИЙ ПРОЦЕС

Запалення – це місцева пристосувальна захисна реакція організму на вплив хвороботворних агентів фізичного, хімічного і біологічного походження. Запалення розвивається в будь-якій тканині та органі. За його розвитку завжди спостерігаються наступні три явища: 1) альтерація – пошкодження тканини з порушенням її структури та функції; 2) ексудація – випотівання з судин рідкої частини крові разом з лейкоцитами і іноді еритроцитами; 3) проліферація – утворення нової тканини за рахунок розмноження збережених місцевих тканинних елементів. Найважливішими зовнішніми ознаками запалення є: почервоніння, припухлість, жар, біль і порушення функції тканини (органа). При розтині загиблих тварин запалення встановлюють за ознаками пошкодження тканини, судинної реакції і ексудації, а також по розмноженню клітин, тобто за наявністю альтерації, ексудації і проліферації.

Запалення не у всіх випадках протікає однаково. В одних випадках в запальному процесі переважає пошкодження тканин, а судинна реакція і розмноження клітин виражені слабо. В інших випадках пошкодження тканин і розмноження клітин мало помітні, але різко виражені судинна реакція і вихід ексудату. В третьому випадку на місці запалення активно розмножуються клітини сполучної тканини. Залежно від ступеня вираженості того чи іншого компонента (альтерація, ексудація і проліферація) запалення прийнято ділити на три види: 1) альтеративне, 2) ексудативне, 3) проліферативне, або продуктивне.

Залежно від характеру ексудату розрізняють наступні запалення. 1. Серозне запалення. Характеризується виділенням рідкого, злегка каламутного ексудату. 2. Катаральне запалення. Властиво органам, які мають слизову оболонку, і характеризується ексудатом, до складу якого входить слиз. 3. Фібринозне запалення. Характеризується ексудатом, що містить фібрин, який випадає у вигляді білих плівок або пластівців на поверхню пошкодженої тканини. 4. Гнійне запалення. Характеризується наявністю в ексудаті великої кількості лейкоцитів. Воно проявляється утворенням флегмони або різної величини обмежених гнійників – абсцесів. 5. Геморагічне запалення. Характеризується утворенням ексудату, до складу якого входить велика кількість еритроцитів. 6. Іхорозне запалення. Виникає в тих випадках, коли запалені тканини відмирають і в них розвиваються гнильні мікроби. При цьому ексудат і омертвілі тканини перетворюються в коричневу, напіврідку масу, неприємного запаху.

Проліферативне або продуктивне запалення характеризується значним переважанням розростання місцевих тканинних, в першу чергу сполучнотканинних елементів і інших клітин. Альтеративні зміни, тобто атрофія, некроз, дегенерація тканин, а також ексудація, виражені слабо. За перебігом запалення може бути гострим і хронічним. Різку відмінність між ними провести не завжди вдається. Гостре запалення характеризується більш вираженою судинної реакцією і ексудації, триває 1-2 тижні. Хронічне запалення може тривати місяцями, і при ньому більше виражені проліферативні процеси.

Запалення хоча і є захисною реакцією організму, але результат його може бути сприятливим і несприятливим. За позитивного результату в результаті дії фагоцитів відбувається знешкодження причини, що викликала запалення, розчиняються і розсмоктуються мертві тканини, знешкоджуються шкідливі продукти і створюються умови для відновлення пошкодженої тканини. Функція і будова запаленого органу відновлюються повністю або частково. Нерідко у вогнищі запалення спостерігаються розростання сполучної тканини і утворення рубця. При великих пошкодженнях може бути інкапсуляція омертвілої тканини з наступним відкладенням в ній вапна. При несприятливому результаті запальний осередок розширюється, до нього залучаються нові ділянки тканини або інші органи, порушується функція життєво важливих органів і може настати смерть.

Вивчення закономірностей виникнення запалення, особливостей клініко-морфологічних проявів його в органах і тканинах та наслідків різних типів запалення є необхідним при вивченні спеціальної патологічної анатомії та клінічних дисциплін,

а також в практичній діяльності майбутнього лікаря для діагностики і лікування соматичних та інфекційних захворювань.

УДК 619:616 – 092:636.085/087
СТАСЕНКО А.Ю., студентка 2 курсу ФВМ
Науковий керівник – **ШМАЮН С.С.,** к. в. н.
Білоцерківський національний аграрний університет
stlika27@gmail.com

ПАТОЛОГІЧНІ РЕАКЦІЇ ТВАРИННОГО ОРГАНІЗМУ НА КОМПОНЕНТИ КОРМІВ

Патологічні кормові реакції – це реакції, які призводять до розвитку патологічного стану у тварини внаслідок поїдання окремих видів кормів, який супроводжується ураженнями шкіри (еритемами, папулами, алопеціями), розвитком вторинних патологій (отитом) та розладом шлунково-кишкового каналу.

За поширенням, серед інших дерматологічних хвороб, патологічна кормова реакція поступається лише алергії на укуси бліх та атопії і складає близько 10–15%.

На сьогодні немає достатніх свідчень про спадковий характер кормових алергій, на відміну від ідіосинкразії.

Найбільш часті кормові фактори, що викликають патологічні реакції у собак – це м’ясо (яловичина, баранина, курятина, свинина та ін.), соя, яйця, молочні продукти, риба, пшениця, рис; у кішок – яловичина, молочні продукти, риба, баранина; глікопротеїни з молекулярної масою 10–70 кілодальтон (кДа). Доведена також перехресна реактивність або крос-реактивність.

Варто враховувати й гастроінтестинальний бар’єр проникності, що відіграє важливу роль в патогенезі формування побічної кормової реакції. До нього входять: анатомічні фактори (епітелій слизової оболонки); фізіологічні фактори (шлунковий сік, травні ферменти, перистальтика); імунологічні фактори (секреторний IgA, сироватковий IgA, дендритні клітини та ін.).

У шлунково-кишковому тракті великі молекули білків піддаються дії шлункового соку, різних ферментів, гідролізуючись до амінокислот і дрібних поліпептидних молекул, що не володіють алергенними властивостями.

Певна частина (близько 2%) великих макромолекул антигенів всмоктується в кров. У нормі в печінці і мезентеріальних клітинах ці антигени зв’язуються клітинами системи мононуклеарних фагоцитів (антигенпрезентуючі клітини Купфера) і надалі знищуються. При неспроможності ферментних систем шлунково-кишкового тракту, гастроінтестинального бар’єру, надлишку антигенів, останні проникають з кровотоком в шкіру, де викликають алергічні реакції, подібні атопічному дерматиту.

Тому патологічні кормові реакції можуть бути імунологічними – кормова гіперчутливість (переважно до білків) та неімунними – кормова непереносимість

(інтолерантність). Імунологічні кормові реакції розвиваються внаслідок проникнення антигенів в шкіру, сенсибілізації і розвитку IgE-опосередкованої реакції шляхом активації і дегрануляції базофілів. Неімунні реакції на компоненти кормів розвиваються внаслідок кормової інтолерантності та реакції на вазоактивні аміни в кормах.

Через схожу клінічну картину з іншими хворобами та через відсутність патогномонічних ознак необхідно якісно проводити діагностику. Найбільш точні результати диференціальної діагностики показує проведення елімінаційної дієти.Приклад правильної елімінаційної дієти розглядається на готовій аналергенній дієті від фірми *Royalcanin*.

Крім дієти, в період лікування проводять симптоматичну терапію, яку доцільно назначати для контролю свербежу до того часу, поки почне діяти фактор зміни корму.

Висновок. Патологічні кормові реакції є досить актуальною проблемою, яка потребує детального вивчення з боку патофізіології.

УДК 619.614.31:637.12/3
ІЩУК Г.О. студентка 3 курсу
Науковий керівник – **ЛЯСОТА В.П.** д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Lyasota777@gmail.com

ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА МОЛОКА РІЗНИХ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ КИЇВЩИНИ

Актуальність теми. Забезпечення населення високоякісними продуктами рослинництва і тваринництва - одне з найважливіших завдань працівників аграрного сектору України, які вкладають величезну творчу енергію та значні кошти для максимального забезпечення населення молоком і молочними продуктами.

Мета і задачі досліджень. Метою було провести ветеринарно-санітарну оцінку молока різних молокопереробних підприємств Київщини згідно діючих стандартів,визначити його фальсифікації та розробити експресивні способи для визначення фальсифікації і наявності субклінічної форми маститу у молоці.

Методи дослідження – аналітичні, технологічні, хімічні, гігієнічні, економічні, варіаційно-статистичні.

Молоко торгової марки «Віта» (ПАТ-ЖЛК «Україна») за органолептичними показниками, густиною, кислотністю молока, вмістом жиру, білку, сухого знежиреного залишку, сухої речовини, бактеріального обсіменіння відповідало чинним стандартам України (ДСТУ 3662:2015). За чистотою молока (кількість механічних домішок) виявлено забруднення - 5,0±0,04 шт. При визначенні фальсифікації молока установлено наявність домішку води в молоці − 10,7 % (більше у 2,1 рази). Окрім цього молоко було забруднене лужним миючим засобом −

до 5 %. Згідно з санітарно-гігієнічними вимогами (ДСТУ 3662:2015)вищезазначені забруднення молока не допускаються.

Молоко торгової марки «Яготинське» за органолептичними показниками, густиною, кислотністю молока, вмістом жиру, білку, сухого знежиреного залишку, бактеріального обсіменіння відповідало вимогам чинного національного стандарту України (ДСТУ 3662:2015). За визначення чистоти молока (кількість механічних домішок) виявлено незначне забруднення − 2,0±0,05 шт. За визначення фальсифікації молока установлено наявність домішку води в молоці − 5,39 % (більше у 1,0 рази). Окрім цього, молоко було забруднене лужним миючим засобом − до 1 %. Згідно з санітарно-гігієнічними вимогами ДСТУ 3662:2015 вищезазначені забруднення молока не допускаються.

Молоко придбане на агропродовольчому ринку, м. Біла Церква, Київська область, «Масив Піщаний» за органолептичними показниками, густиною, кислотністю молока, вмістом жиру, білку, сухого знежиреного залишку, сухої речовини, бактеріального обсіменіння та фальсифікацією відповідало вимогам чинного національного стандарту України (ДСТУ 3662:2015).

Розроблено достовірні способи визначення фальсифікації молока натрію гідрокарбонатом із застосуванням бромкрезолового зеленого та лужними мийними засобами із застосування бромтимолового синього

Метод застосування розчину *ReagentN* (Австрія) є експресним та достовірним за визначення кількості соматичних клітин у молоці. Метод зручний в проведенні, не вимагає витрат на реактиви і може використовуватися в комплексі з іншими методами визначення безпечності та якості молока.

Таким чином, науково обґрунтовано та експериментально доведено доцільність постійного проведення ветеринарно-санітарної оцінки молока різних молокопереробних підприємств Київщини, в тому числі з визначенням його фальсифікації, згідно з діючими національними стандартами та нормативно-правовими актами України.

УДК 619:616-084:634/.635.002
БАШТОВА В.М., магістрантка 1-го року навчання ФВМ
Науковий керівник – **ХІЦЬКА О.А.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Bashtova080196@e-vail.ua

АНАЛІЗ ЩОДО ПОШИРЕННЯ ХАРЧОВИХ ХВОРОБ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ

Актуальність напряму досліджень. За даними ВООЗ харчові хвороби займають вагому частку серед усіх хвороб і є причиною захворюваності та смертності людей в усьому світі. Щороку у світі внаслідокхарчових отруєнь помирають більше 2 мільйонів людей, з них більше 75 % – діти до 14 років. Спалахи захворювань харчового походження призводять до катастрофічних наслідків для здоров'я

населення і економіки країн. Реєстрація та аналіз випадків таких хвороб є важливим елементом розробки політики і стратегії з профілактики та діагностики захворювань, забезпечення безпечності харчових продуктів, а для операторів харчового ринку – вагомим стимулом для впровадження та дотримання належної гігієнічної практики і системи НАССР з метою економічного розвитку та зростання довіри споживачів.

Основні результати та їх інтерпретація. Епідеміологія харчових захворювань постійно змінюється внаслідок змін демографічних характеристик, поведінки людей, розвитку промисловості та технологій, переходу до глобальної економіки, мікробної адаптації (S.F. Altekruse, M.L. Cohen, and D.L. Swerdlow, 1997).

У доповіді ВООЗ «Оцінка ВООЗ глобального тягаря хвороб харчового походження» (2015) 31 небезпечний фактор є причиною виникнення 32 хвороб харчового походження. У цій доповіді зазначається, що щорічно біля 600 мільйонів людей, або майже кожна десята людина в світі, хворіють внаслідок споживання контамінованої їжі. Основними причинами харчових хвороб є бактерії (66 %), хімічні речовини (26 %), віруси (4 %) та паразити (4 %) (Addis M., Sisay D., 2015). Найбільш часто захворювання людей пов□язані зі споживанням харчових продуктів, забруднених норовірусами, *Campylobacter spp.,Salmonella enteritidis, Salmonella typhimurium, Shigella, Taenia solium*, вірус гепатиту А, афлатоксином та ентеропатогенною *Escherichia coli, Staphylococcus aureus* (Walderhaug M., 2007; Anderson K., Pritchard D., 2008; Arie H. Havelaar etal., 2015).

За даними (Crim S.M. etal., 2015; MekonnenAddis і DestaSisay, 2015), відсоток інфекцій, пов'язаних із спалахами харчових хвороб, в середньому становить, %: шиготоксин-продукуюча *Escherichia coli* (*STEC* O157) – 16, *Listeria* – 11, *STECnon*-O157 – 7, *Shigella* – 7, *Salmonella* – 6, *Vibrio* – 6, *Cryptosporidium* – 5, *Yersinia* – 0,8 і *Campylobacter* – 0,6. Як свідчать моніторингові дані, частота спалахів хвороб, збудниками яких є *S. aureus* і *C. perfringens*, у промислово розвинених країнах є значно нижчою, ніж у країнах, що розвиваються.

На думку дослідників, це може бути пов'язане з поліпшенням комунікацій та інформативного обміну між державними контролюючими органами, виробниками і споживачами.

В нашій державі, на жаль, на даний час відсутня ефективна система простежуваності та повідомлення про харчові хвороби. За даними ДЗ «Український центр з контролю та моніторингу захворювань Міністерства охорони здоров’я України» кількість харчових хвороб постійно зростає: у 2014 році зареєстровано 35717 випадків, 2015 – 41891, 2016 – 44197.

Найбільш часто реєструються сальмонельози та гастроентероколіти (Маркович І.Г., 2015).

Висновок. Для забезпечення контролю харчових ризиків, профілактики захворювань, пов'язаних з їжею, потрібні: ефективна система моніторингу на місцевому, національному та міжнародному рівнях; запровадження жорстких заходів гігієнічного контролю упродовж харчового ланцюга з метою поліпшення гігієнічних умов під час виробництва та обігу харчових продуктів.

УДК 619^614/31^635/1//8
БЕБЕШКО А.А., магістрантка 1-го року навчання ФВМ
Науковий керівник – **ХІЦЬКА О.А.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Lubimova 9999@ukr.net

КОНТРОЛЬ БЕЗПЕЧНОСТІ ОВОЧІВ ЗА УМІСТОМ НІТРАТІВ В УМОВАХ ДЛВСЕ РИНКУ

Актуальність напряму досліджень. Численні літературні дані повідомляють про те, що нітрати не є токсичними, оскільки їх частина легко виводиться з організму людини, а решта залишку утворює нешкідливі, а іноді навіть корисні сполуки.

Найбільшу небезпеку для людини становлять не нітрати, а нітрити, які утворюються в шлунково-кишковому каналі людини за надмірного надходження нітратів. За таких умов нітрати відновлюються до солей азотистої кислоти, утворюючи нітрити, які перетворюють гемоглобін у метгемоглобін, не здатний переносити кисень. Внаслідок цього може розвиватися кисневе голодування тканин та організму людини в цілому. Одночасно в крові зростає вміст молочної кислоти, холестерину, лейкоцитів, зменшується кількість білків. Нітрати знижують вміст вітамінів у харчових продуктах, чим впливають на всі види обміну речовин. Навіть в малих кількостях, але за систематичного надходження в організм людини, нітрати викликають зменшення кількості йоду, а це, в свою чергу, призводить до збільшення щитоподібної залози. Є також дані про те, що нітрати сприяють розвитку алергічних хвороб. Особливо небезпечні нітрати для дітей та вагітних жінок.

Мета роботи – провести контроль безпечності деяких овочів вітчизняного виробництва, вирощених на відкритому ґрунті, за залишковим умістом нітратів.

Основні результати та їх інтерпретація. Як свідчить проведений нами аналіз джерел літератури, не всі овочі однаково абсорбують нітрати з ґрунту. За здатністю накопичувати нітрати овочі поділяють на три групи. До слабкої групи відносяться овочі з низькою здатністю накопичувати нітрати, зокрема – картопля, томати, ріпчаста цибуля, брюсельська капуста, бобові (горох, квасоля). Середня група – кольорова та білокачанна капуста, кабачки, гарбузи, морква, огірки, редька. Найбільшу здатність накопичувати нітрати мають буряк, редиска, листові (кріп, петрушка, шпинат, салат, щавель), баштанні культури (кавуни, дині).

Одержані результати наших досліджень свідчать про те, що найбільше нітратів містили проби столового буряку та червона редиска, відповідно 848,3±74,4 (lim 745−960) та 787,7±18,4 (lim 760−805) мг/кг. Вміст нітратів у білокачанній капусті був майже в 2,5 рази менше нітратів, порівняно з буряком та редискою і становив в середньому 324,7±4,4 (lim 318−330) мг/кг. Ще менше (у 6−8 разів) нітратів виявляли у моркві – 121,3±6,2 (lim 112−127) мг/кг, солодкому перці – 148,0±8,0 (lim 141−160) мг/кг, баклажанах – 112,3±11,10 (lim 98−129) та огірках – 101,7±32,2 (lim 70−150) мг/кг.

Найменшим був вміст нітратів у картоплі та помідорах, відповідно 80,7±11,7 (lim 63−96) та 41,3±9,3 (lim 38−46) мг/кг. У цій продукції досліджуваний показник був майже в 10−20 разів нижчий, порівняно з буряком та редискою.

Нами був проведений аналіз одержаних результатів вмісту нітратів у овочах щодо відповідності безпечності овочів за цим показником вимогам вітчизняного законодавства. Слід зазначити, що в Україні допустимі рівні нітратів є менш жорсткими, ніж у країнах ЄС. Це пояснюється тим, що національні нормативи розраховані з реальних рівнів нітратів, які виявляють у вітчизняних овочах, їх добового навантаження на населення, розрахунку можливостей практичного досягнення рекомендованих концентрацій. Проведений порівняльний аналіз показав, що кількість нітратів у рослинній продукції була нижчою за МДР, лише у одній пробі огірків їх вміст був на верхній межі норми.

Висновок. Уміст нітратів у досліджених харчових продуктах рослинного походження, вирощених на відкритому ґрунті, не перевищував максимально допустимих рівнів. Тому ці рослинні продукти можуть реалізовуватися на агропродовольчому ринку без обмежень.

УДК 619:614.31:664
ДОВГАНЬ Ю.В., магістрантка 1-го року навчання
Науковий керівник – **ХІЦЬКА О.А.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Dovgan_1995@ukr.net

ОРГАНОЛЕПТИЧНА ОЦІНКА ЯКОСТІ МАКАРОННИХ ВИРОБІВ ВІД РІЗНОГО ВИРОБНИКА

Актуальність напряму досліджень. Макаронні вироби в Україні є досить популярним харчовим продуктом рослинного походження. Статистичні дані свідчать про те, що споживання макаронних виробів в нашій державі щорічно досягає 7 кг на людину за встановленої норми 5 кг. Основними перевагами макаронних виробів є висока харчова цінність та простота приготування. Макаронні вироби містять не менше 12 % білків, 62□72 % вуглеводів (в основному крохмаль) і лише 11–13 % води.

Нами було проведено органолептичну оцінку макаронних виробів (вермішелі короткої) торгових марок «Combino» (Італія), «Чумак» (ТМ «Чумак»), «Тая» (ВАТ «Чернігівська макаронна фабрика»), «Соломія» (ТОВ «Комбінат здорового харчування», Київська обл.), «La'PASTA» (компанія «Рідний продукт», Ukrainian Food Company «UFC»).

Основні результати та їх інтерпретація. Аналіз пакування макаронних виробів показав, що упаковка всіх проб вермішелі була непошкоджена, тому здатна надійно захищати продукцію від кількісних і якісних втрат. Для упаковки застосований поліпропілен, який є гігієнічним і нетоксичним матеріалом. Відхилення за масою

нетто макаронних виробів було в межах норми (±3 %). Зовнішній вигляд сухих макаронних виробів ми оцінювали за такими критеріями: відповідність та рівномірність кольору, блиску, гладкості поверхні, наявність деформації, слідів непромісу, темних вкраплень.

За результатами оцінки встановили, що проби вермішелі торгових марок «Соломія» та «Combino» мали приємний рівномірний колір і гладку поверхню з рівномірним блиском.

Вермішель марки «Тая» мала нерівномірний колір, про що свідчили наявність слідів непромісу, темні вкраплення і деформованна форма. Під час оцінки запаху виявили, що вермішель «Combino» мала достатньо виражений специфічний, приємний запах. Інші ж проби вермишелі мали деякі недоліки: так, у вермішелі «Чумак» відчувався слабкий застарілий запах, «Соломія» і «La'PASTA» – запах був недостатньо вираженим, «Тая» – сторонній запах, який міг бути спричинений використанням неякісного борошна.

Оцінка смаку вермішелі ми проводили за такими характеристиками: виразність, типовість, наявність стороннього присмаку.

Встановлено, що найкращий типовий смак мала вермишель торгової марки «Combino». Смак вермішелі виробництва торгових марок «Соломія», «La'PASTA» і «Чумак» був слабше вираженим. Вермішель «Тая» була оцінена нами найнижче, оскільки мала злегка кислуватий присмак. Даний дефект міг виникнути внаслідок використання для виготовлення макаронних виробів несвіжого борошна. Оцінка вермішелі за показником стану після варіння показала, що найкращі характеристики мала проба продукту ТМ «Combino».

Вироби цієї торгової марки добре зберігали свою форму, були еластичними і в міру м’якими, не злипалися і не утворювали грудок, вода після варіння була не каламутною

Дещо гірші характеристики, зокрема недостатня еластичність, були у пробах вермішелі «Чумак». Вермішель «Соломія», «La'PASTA» після варіння була занадто м’якою, а вода після варіння – занадто каламутною. Макаронні вироби «Тая» трохи злиплися під час варіння.

Органолептичне дослідження вермішелі короткої від різних виробників свідчить про деякі відмінності в оцінюваних характеристиках, що є наслідком використання для їх виробництва борошна різної якості. Однак, в цілому органолептичні показники досліджених макаронних виробів відповідали вимогам ДСТУ 7043:2009 «Вироби макаронні. Загальні технічні умови».

УДК 619:614.31:637.1/.3:57
ПИЛИПЕНКО Н.В., магістрантка 1-го року навчання ФВМ
Науковий керівник – **ХІЦЬКА О.А.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Nadiavishnevska@gmail.com

ДЕФЕКТИ СИЧУГОВИХ СИРІВ МІКРОБІОЛОГІЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ

Актуальність напряму досліджень. Виробництво сичугових сирів є складним і довготривалим процесом. Важливу роль у дозріванні та формуванні якісних показників сичугових сирів відіграє мікрофлора (P.F. Fox et al, 2005, Є.А. Давидова та ін., 2012; Т. В. Соляник, М. А. Гласкович, 2014; М.О. Шугай, Н.Ф. Кігель, 2014). Але за недотримання технології та гігієни виробництва до сиру може потрапляти шкідлива мікрофлора, яка спричинює їх псування та виникнення різних дефектів. Слід також зазначити, що наявність патогенних мікроорганізмів у готовому продукті становить ризики для споживачів.

Основні результати та їх інтерпретація. Гіркого смаку набувають сири за накопичення в них пептонів і гірких пептидів внаслідок розвитку мікрококів і мамококів. Причиною дефекту є мікробне забруднення молока за недотримання належних гігієнічних вимог під час його одержання та зберігання, низька активності закваски і недостатнє дозрівання сиру (низька температура в камері дозрівання).

Раннє спучування сирів спричинюють БГКП. Сприяючими факторами є повільне молочнокисле бродіння, високий показник pH, низька концентрація кухонної солі в сирі, висока температура в засолювальному приміщенні. Такий сир має неправильний сітчастий або рваний рисунок і нечистий смак.

Виразки кірки утворюються під час розвитку осповидної плісняви (*Oospora*). На поверхні сиру виявляються сухі дрібні і крупні мокрі виразки, які проникають в підкірковий шар. Внаслідок життєдіяльності плісняви накопичуються лужні продукти білкового розпаду і створюються благоприємні умови для розвитку гнильної мікрофлори. Збудником підкіркової плісняви є *Pen. glaucum* та ін. Профілактика дефекту полягає у тепловій обробці кірки, регулярній дезінфекції приміщення, застосуванні захисного покриття сиру.

Поява коричневої плями зумовлена розвитком на сирній кірці мікрококів, гнильних бактерій *Proteusvulgaris*. Заходи профілактики цього дефекту включають пастеризацію води, теплову обробку сиру, дезінфекцію форм, стелажів й інвентарю.

Ще одним дефектом сиру є свищі. Спочатку у сирі утворюються пустоти, потім – зовнішні отвори, через які в сирну масу проникають повітря і мікроорганізми. Пліснява і дріжджі розкладають білки, створюють сприятливі умови для розвитку гнильних бактерій. З'являються пліснявий і гнильний запахи, неприємний смак продукту. Шар сиру, який прилягає до свища, стає непридатним для споживання. Причинами виникнення свищів є погане зв'язування сирного тіста, забруднення поверхні сиру мікрофлорою. Профілактика полягає у дотриманні гігієнічних умов під час виробництва та зберігання сиру.

Внаслідок розвитку анаеробних клостридій можуть виникати такі дефекти сиру як розм'якшена консистенція, неприємний смак та гнильний запах. Під час дозрівання сиру спори клостридій проростають і починають розмножуватися, призводячи до «пізнього здуття» продукту. Виникнення дефекту пов'язане з ферментуванням лактатів у масляну кислоту, вуглекислий газ і водень. Газоутворення призводить до здуття сиру, а значне накопичення масляної кислоти надає йому прогірклого присмаку.

Багато дефектів сиру спричинюють маслянокислі бактерії, зокрема – пізнє спучування, появу тріщин, щілеподібний рисунок, розм'якшену губчасту консистенцію, різкий запах масляної кислоти, гіркий смак, іноді солодкуватий присмак.

Висновок. Дотримання належної гігієнічної практики під час виробництва молока-сировини, сичугового сиру є важливою складовою забезпечення належної якості та безпечності готового продукту.

УДК 619:614.31:634/.635.002
ТАШУТА А.С., магістрантка 1-го року навчання ФВМ
Науковий керівник – **ХІЦЬКА О.А.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Tashuta1996@gmail.com

ОРГАНІЧНІ ПРОДУКТИ: ПЕРЕВАГИ ДЛЯ СПОЖИВАЧІВ

Актуальність напряму досліджень. Екологічно чисті продукти харчування набирають все більшої популярності в Україні. Починаючи з 1997 року ринок органічних продуктів в Україні швидко розвивається. Дані соціологічних опитувань свідчать про те, що більше 40 % українських споживачів готові купувати екологічно чисту продукцію, навіть за умови її вищої вартості (Гармашов В.В., Фомічова О.В., 2010). Варто зазначити, що для України сьогодні важливим стратегічним завданням є формування позитивного іміджу як країни-виробника високоякісної органічної продукції.

Основні результати та їх інтерпретація. Термін «органіка» включає спосіб вирощування та оброблення сільськогосподарської продукції відповідно до міжнародних стандартів. Органічні культури повинні бути вирощені в «безпечному ґрунті» за мінімального використання пестицидів, синтетичних мінеральних добрив, штучних харчових добавок та генетично модифікованих організмів.

За останні десять років площі сільськогосподарських угідь в Україні, зайнятих під органічне виробництво, зросли в 1,7 рази (з 242,0 тис. га у 2006 р. до 421,5 тис. га у 2016 р.). Кількість виробників органічної продукції порівняно з 2005 р. зросла більш ніж у п'ять разів і нині налічує майже 400 суб'єктів господарювання (Мартинюк М.П., 2017). Дані IFOAM (*International Federation of Organic Agriculture Movements*) зазначають, що частка споживання органічної продукції у загальному

обсязі в Україні в найближчі роки становитиме 12,9 % (Шуляр А.Л., 2017). Як свідчать численні дослідження, органічні овочі, фрукти та молоко містять більше вітаміну С на 5–90 %, поживних мікроелементів, вторинних метаболітів (поліфенолу) – на 10–50 %. За даними європейського дослідницького проекту *QualityLowInputFood*(QLIF) вміст вітамінів, антиоксидантів (зокрема вітаміну Е, бета-каротину, лютеїну) та поліненасичених жирних кислот (омега-3) у органічній продукції на 70 % вищий, ніж у молочних продуктах традиційного виробництва (Томас Альфьолді, Габріела Вісс, 2009). Органічні овочі та листова зелень містять на 10–40 % менше нітратів, оскільки нітроген в органічному добриві є зв'язаним та стає доступним для рослин лише під час мікробіологічних процесів у грунті, тому поглинається дуже повільно. Доведено, що вміст мікотоксину *Fusariumsp*. в зерні злакових, вирощених органічним способом в 2–3 рази нижчий, ніж конвенційним.

Це зумовлено відсутністю застосування хемосинтетичних мінеральних азотних добрив, фунгіцидів та регуляторів росту.

За споживання органічних продуктів також зменшуються ризики виникнення алергічних симптомів у людей, які чутливі до певних видів продуктів чи консервантів. За даними (Власенко І.Г., 2016) зростає попит споживачів на органічне молоко.

Це зумовлено тим, що такий продукт не містить антибіотики, пестициди та генетично модифіковані організми. Перевагами органічного молока є вищий вміст в ньому лінолевої жирної кислоти, кальцію (Вознюк О.І., 2017).

Європейські країни вже давно і успішно займаються органічним птахівництвом. Зокрема, виробництво органічних курячих яєць займає від 10 до 20 % ринку ЄС (Шуляр А.Л., 2017).

Органічну курятину та яйця цінять за вищий вміст вітамінів А і Е, менший – холестерину та жиру, порівняно зі звичайною курятиною та яйцями (Кузьо Н., 2015). Висновок. Органічна продукція здатна забезпечити попит населення на високоякісні та безпечні продукти харчування і, таким чином, частково вирішити питання продовольчої безпеки України.

УДК 619:614.31:664
ІВАНИЦЯ І.О., студент 2СПб курсу ФВМ
Науковий керівник – **БУКАЛОВА Н.В**., канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
nvbukalova@gmail.com

ВІДОМЧИЙ ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНИЙ НАГЛЯД В СУЧАСНИХ ТОРГІВЕЛЬНИХ ЦЕНТРАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТИПУ В УКРАЇНІ

Актуальність. Нині в Україні розвивається потужна мережа громадсько-торгівельних центрів. Власники торгівельних комплексів, які турбуються про конкурентоздатність продукції, її безпечність та якість, дотримуючись вимог Закону

України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчової продукції», запроваджують відомчий ветеринарно-санітарний контроль безпосередньо на підприємстві для додаткового оцінювання критеріїв безпечності та якості продукції як тваринного та рослинного походження, що надходить у торгівельну установу від постачальників, так і продукції власного виробництва.

Результати дослідження. Мережа супермаркетів «Амстор» м. Київ вигідно відрізняється від інших торгівельних підприємств на ринку України тим, що має відомчий санітарно-ветеринарний контроль – акредитовану санітарно-технологічну харчову лабораторію з правом на проведення вимірювань у сфері поширення державного метрологічного нагляду (штат – 2 лікаря ветеринарної медицини та 2 – санітарних лікаря). Тут проводяться органолептичні й фізико-хімічні дослідження, а на базі Київської СЕС – бактеріологічні та токсикологічні. За приймання продукції здійснюється: перевірка наявності паспорта на транспортний засіб, санітарної книжки особи, супроводжуючої товар; оцінювання фактичного санітарного стану транспорту; товарно-супровідних документів та їх відповідність доставленому товару, правильності маркування товару та їх відповідності товарно-супровідним документам, відповідності температури товару вимогам, що до нього пред'являються, за допомогою пірометра «Німбус-П+»; оцінювання якості доставленого товару. В разі виникнення сумнівів щодо якості продукції, що пропонується постачальником, проводяться органолептичні дослідження, а, за необхідності, – лабораторні. Приймають продукцію лише після проведення повторної ветсанекспертизи. Якщо вона визнана доброякісною, оформляється Акт приймання продукції, за недоброякісності – складається Акт у трьох примірниках, продукція не приймається і повертається постачальнику.

Обов'язковим є контроль продукції у камері схову на дотримання терміну зберігання та її кількісного обліку. Затверджена схема відомчого лабораторного контролю на наявність токсичних елементів, мікотоксинів та антибіотиків у продукції кожного цеху супермаркету. Відбір проб харчових продуктів для досліджень оформляється відповідним Актом.Результати санітарно-мікробіологічного дослідження питної води та харчових продуктів оформляються документально з представленням Протоколу досліджень проб харчових продуктів. Відомча ветеринарно-санітарна служба контролює й випуск та списання харчової продукції. Контроль за температурою повітря і ВВП у кожному виробничому цеху, холодильних та морозильних камерах, складах здійснюється 2 рази на добу за допомогою електронних пристроїв та психрометричних гігрометрів «Вит-1» та «Вит-2» і фіксується в листі реєстрації температури і ВВП. Контроль за санітарним станом приміщення, цехів та території здійснюється згідно з Гігієнічним планом, в якому визначені санітарні дні, вимоги до обробки, кратність та перелік СанПін з мийки та дезінфекції.

Висновок. Безпечність та доброякісність продукції тваринного і рослинного походження для споживача в умовах торгівельного комплексу «Амстор» є гарантованою, має незмінно високі стандарти якості, оскільки проводиться відомчою

ветеринарно-санітарною службою відповідно до чинної нормативної документації та санітарних правил і норм.

УДК: 619:616-091.8:578.822:636.7
ТКАЧ Д.Ю., студент 4 курсу СПС
Науковий керівник **– ТИРСІНА Ю.М**., канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПАТОМОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ЗА ПАРВОВІРУСНОГО ЕНТЕРИТУ СОБАК

Аналіз літератури, вказує на те, що в період з 2015 по 2017 р. р. в багатьох регіонах України почастішали випадки захворювання тварин на парвовірусний ентерит.Відомо, що збудника парвовірозу (Parvovirus enteritis caninum) собакпевний час вважали не патогенним.Можливо саме тому, на окремі аспекти цієї хвороби і не звертали особливу увагу, зокрема на комплекс патологоанатомічних змін в різних органах та тканинах.

Мета нашої роботи: вивчити патоморфологічні зміни та провести гістоструктурний аналіз органів та тканин за парвовірусної інфекції собак.

Дослідження проводили на базі приватної клініки м. Вінниця.

Вихідні дані до роботи – собаки породи ротвейлер, лабрадор, мопс, такса, німецька вівчарка та безпорідні, віком від 3 тижнів. до 6 місяців. Проведено патолого-анатомічний розтин 6-ти трупів собак, що загинули з причини парвовірозу.

За патологоанатомічного розтину трупів собак відмічали слабо виражене трупне заклякання. Шкіра не еластична, суха. При дослідженні слизової оболонки носа та рота, відмічали наявність ексудату слизистої консистенції, а вділянці ануса та задніх кінцівок –рідкі фекалії кров'янистого характеру.

За кишової форми парвовірусного ентериту зміни виявляли в шлунку, кишечнику, мезентеріальних лімфатичних вузлах, селезінці та печінці.

Досліджуючи шлунок, звертали увагу на водянистий уміст з неприємним запахом. Слизова оболонка набрякла, гіперемійована, неоднорідно забарвлена в сіро-червоний колір, з поодинокими крапковими крововиливами. Мезентеріальні лімфатичні вузли збільшені, сіро-червоні, на розрізі вологі, малюнок не чіткий.

Слизова оболонка тонкого кишечнику дещо розрихлена, набрякла, інтенсивно темно-червона з плямистими крововиливами. Окремі відділи товстого кишечнику набряклі, сіро-червоного забарвлення з незначною кількістю сірого слизу.

Селезінка збільшена, краї заокруглені, сіро-червоного кольору, під капсулою – плямисті крововиливи. На розрізі тканина селезінки волога, темно-червона, малюнок слабо збережений.

Печінка дещо збільшена, буро-коричнева та сіро-червона. На розрізі волога, коричнево-червона, малюнок слабо проглядається.

Нирки не збільшені, забарвлені в червоно-коричневий колір, зів'ялої консистенції. Кірковаа речовина забарвлена в коричневий колір, а мозкова – в темно-червоний. Малюнок між кірковою і мозковою тканиною не чіткий.

За гістологічного дослідження встановили, руйнування та десквамацію клітин тонкого відділу кишечнику. В пульпі селезінки – розріджене розташування лімфоцитів, клітинні елементи органу заміщені сполучнотканинною основою. За дослідження печінки в ядрах гепатоцитів виявляли пікноз та зменшення самих клітин у розмірі.

Таким чином, за результатами розтину встановлено: гострий катаральний гастрит з поодинокими крапковими крововиливами, геморагічний ентерит, слабо виражений гострий катаральний коліт, серозно-геморагічне запалення мезентеріальних лімфатичних вузлів, застійну гіперемію печінки та збільшенняселезінки.

УДК:619.9:636.7
ЛАВРИНЕНКО О. П., студентка 4 курсу СПС
Науковий керівник **– ТИРСІНА Ю.М**., канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПАТОМОРФОЛОГІЯ ВІРУСНОГО ГЕПАТИТУ СОБАК

Згідно статистики, у м□ясоїдних з усіх вірусних хвороб частіше реєструють захворювання шлунково-кишкового тракту, вірусні ентерити, гепатити, гастроентерити не з□ясованої етіології, і це складає близько 60%. Причинами такого прояву вірусних інфекцій, вважають погіршення стану навколишнього середовища, недбале ставлення власників до своїх собак, відсутність профілактичного щеплення, не завжди належне харчування тварин.

Вірусний гепатит собак є патологією, що має безліч неприємних проявів. Хвороба зареєстрована у багатьох країнах світу, в тому числі широко поширена на території України, вражає собак різних порід та віку, але найбільш часто хворіють гепатитом щенята від 2-х до 6 місяців.

Ми поставили собі за мету детально вивчити патоморфологічні прояви та гістологічні зміни уражених органів за вірусного гепатиту собак.

Дипломну роботу проводили на базі міської державної лікарні ветеринарної медицини «Миколаївська», що знаходиться в м. Миколаїв Інгульського району.

Матеріалом для дослідження були собаки віком 3 – 5 місяців (англійські бульдоги, шарпеї, добермани, боксери).

За загальноприйнятою у патологічній анатомії методикою був проведений діагностичний розтин 3-х трупів собак, що загинули з причини інфекційного гепатиту.

Якщо проаналізувати комплекс патологоанатомічних змін, виявлених під час розтину загиблих собак з причини вірусного гепатиту, то необхідно вказати, що

частіше патологічні процеси виявляли в печінці, селезінці, підшлунковій залозі, шлунково-кишковому тракті.

Печінка була незначно збільшена, зів'ялої консистенції, з поверхні та на розрізі нерівномірно забарвлена в жовто-коричневий колір. Жовчний міхур помірно наповнений густою жовчу жовто-зеленого кольору, слизова оболонка зволожена.

Селезінка збільшена, в'ялої консистенції, жовто - червоного кольору, паренхіма розмякшена. Під капсулою селезінки в окремих місцях у вигляді червоних вкраплень констатували крововиливи.

Слизова оболонка шлунку та кишечнику набрякла, розрихлена та нерівномірнозабарвлена в світло-червонийта темно-червоний колір. Місцями у просвіті слизової оболонки знаходилась велика кількість тягучого сірого слизу чирідкого умісту червоного забарвлення

Підшлункова залоза збільшена, сіро-жовтого кольору з крапковими крововиливами.

Таким чином, за результатами розтину ми констатували гострий перебіг вірусного гепатиту собак,за якого встановили: паренхіматозну жовтяницю, гіперплазію селезінки з крововиливами, катарально-геморагічний гастрит; геморагічний ентерит; гіперемію та крововиливи підшлункової залози.

Найбільшу кількість змін на гістологічному рівні виявили в печінці: внутрішньоядерні включення (тільця Рубарта), відкладання таких гемоглобіногенних пігментів як білірубін гемосидерину та специфічну зернистість за клітинних білкових дистрофій.

УДК 619:616–071/091:616.981.48
КІСІЛЮК П.А., КУЛІКОВ Р.В., студенти 4 курсу
Науковий курівник – **УТЕЧЕНКО М.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail:nauka@btsau.kiev.ua

ПРО ДЕЯКІ ПОСТНАТАЛЬНІ ХВОРОБИ ТЕЛЯТ

Після народження у телят часто реєструють хвороби інфекційного та неінфекційного походження які супроводжуються діареєю і в усіх випадках вона супроводжується розладами травлення і проносами. Останнє спричиняється рядом факторів які включають імунний статус організму, стресові ситуації, умови утримання та догляду: недотримання правил випоювання молозива, молока чи його замінника (не своєчасне випоювання, неякісне молоко, зміна складу, кількості молока, функціональна повноцінність травного каналу, температурний режим та швидкість задавання, перегрупування тощо). Пронос – це лише симптом який супроводжують більш серйозні патологічні процеси у організмі.

Діарея неінфекційного походження спричинена впливом токсинів які потрапляють в організм у період випоювання недоброякісним молозивом (від корів

хворих на мастит, кетоз) та порушення процесу випоювання телят і як наслідок виникнення казеїно-безоарної хвороби, яка здебільшого закінчується смертю тварини.

Діареї бактеріального і вірусного походження переважно є основною причиною загибелі телят на початковому етапі постнатального онтогенезу. До них відносять: ешерихіоз, клостридіоз, сальмонельоз, ротавірусні та коронавірусні інфекції.

Ешерихіоз (збудник Escherichia coli) – гостра інфекційна хвороба молодняку до десятиденного віку, яка супроводжується септичними явищами та проносом на фоні тяжкої інтоксикації, ексикозу організму залежно від форми перебігу. За умови ускладнення ешерихіозу ротавірусною інфекцією захворювання охоплює усіх телят, а смертність останніх сягає до 70 %.

Клостридіоз (збудник Clostridium perfringens) – гостра токсикоінфекція яку реєструють у телят віком один – п'ять діб. Хвороба триває від декількох годин до кількох днів, тварина гине за явищ, діареї, наростаючої слабкості, прострації і коматозного стану. В деяких випадках хвороба набуває затяжного характеру (хронічного перебігу), із менш вираженими клінічними ознаками і у разі одужання такі телята відстають у рості та розвитку.

Сальмонельоз (збудники – S. dublin, S. typhimurium, S. enteritidis) – інфекційна хвороба, здебільшого з гострою формою перебігу, на яку хворіє молодняк віком до двох місяців.

За гострої форми (гарячка і розлади травлення) без належного лікування телята гинуть протягом 1–2-х тижнів. За хронічної форми (уражуються органи дихання) – телята відстають у рості та розвитку.

Ротавірусна інфекція (збудник – РНК-вмісний вірус родини Reoviridae роду Rotavirus). Гостра контагіозна хвороба, за якої уражається система травлення у телят. Симптоматика: загальне пригнічення, втрата апетиту та відмова від пиття, діарея, підвищення температури.

Якщо хвороба не ускладнюється впливом Escherichia coli, телята одужують протягом – двох–трьох діб.

Коронавірусна інфекція (збудник – РНК- вмісний вірус родини Coronaviridae роду Coronavirus) – гостре захворювання з ознаками ураження органів травлення та дихання у телят.

Хворобу реєструють з 10-денного віку. Симптоми ідентичні ротавірусній інфекції.

За ускладнення ротавірусною інфекцією та ешерихіозом (4–10 діб) хвороба перебігає надто тяжко і переважно закінчується летально.

За охарактеризованих вище хвороб діагноз ставиться комплексно, але вирішальне слово за лабораторною діагностикою.

УДК 619:616.34-002:636.7-091.8:578.822:636.7
ПІКАЛОВА Є.А., магістрант
Науковий курівник – **УТЕЧЕНКО М.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail:nauka@btsau.kiev.ua

ДІАГНОСТИКА ПАРВОВІРУСНОГО ЕНТЕРИТУ СОБАК

Парвовіруси м'ясоїдних широко поширені в природі. Їх виділяють у різних видів домашніх і диких тварин.Основним джерелом поширення збудника є фекалії хворих собак. Не менш важливий фактор – висока стійкість вірусу до впливу фізико-хімічних чинників і збереження його в зовнішньому середовищі тривалий час. Собаки, що перехворіли парвовирусним ентеритом, тривалий час можуть бути джерелом зараження. Збудник передається при контакті хворих собак із клінічно здоровими, а також через контаміновані предмети догляду за тваринами, корм, ґрунт, забруднений виділеннями інфікованих тварин. Механічними переносниками вірусу можуть бути також і люди.

Найпоширеніші шляхи зараження – пероральний та інтраназальний. Частіше хворобу реєструють в осінньо-літній період. Сприйнятливість собак не залежить від породи та статі, а тільки від віку. Найбільш сприйнятливі собаки від 2 міс до 1 року.

Залежно від вираженості тих чи інших клініко-морфологічних змін, виділяють такі форми захворювання: серцеву (міокардіальна) реєструють переважно у цуценят 3–8-тижневого віку; кишкову (ентеритна) – у тварин віком від 8 тижнів до 9 місяців; змішану (комбіновану) – у собак у віці від 6 до 16 тижнів та абортивну.

Клінічні ознаки з'являються раптово: втрата апетиту, блювота, діарея (фекалії із умістом слизу, інколи – крові, рідкі зі смердючим запахом), зневоднення. Температура тіла в більшості випадків у межах норми. Лейкопенію реєструють у перші 4–5 діб більшості хворих собак. У тварин старшого віку захворювання частіше протікає субклінічно.

Попередній діагноз може бути поставлений на підставі епізоотологічних даних та клінічних ознак, остаточний – установлюють лабораторними методами (експрес-метод, який полягає у виявленні вірусу у фекаліях хворої тварини за допомогою РГА). Якщо ж тварина загинула проводять патолого-анатоміне дослідження.

У цуценят загиблих, за міокардіальної форми захворювання, виявляють: загальний венозний застій, серце збільшене в об'ємі, овальної форми, під епікардом чисельні діапедезні геморагії, дистрофію міокарду, нирок, набряк легень. Селезінка не збільшена, але з підвищеним умістом крові. Шлунок і тонкий кишечник пусті, їх слизові оболонки сірі, помірно вкриті напівпрозорим слизом.

За ентеритної форми парвовірозу виявляють виснаження. Шлунок заповнений водянистими кормовими масами. Слизова оболонка набрякла, нерівномірно почервоніла, потовщена. Уміст дванадцятипалої, порожньої і клубової кишок неприємного запаху, з домішком крові, брудно-жовтого слизу, можливі плівки фібрину та поодинокі некрози. У товстих кишках зміни відсутні. Мезентеріальні лімфатичні вузли у стані серозного запалення.

У цуценят, які хворіли змішаною формою, важкі ураження, як правило, розвиваються в серці і травній системі водночас.

Абортивна форма реєструється частіше у вакцинованих собак або цуценят, отриманих від вакцинованих сук. Інколи у таких тварин може розвиватись цироз, асцит.

У перехворілих собак можуть бути різні ускладнення, головним чином у серці, послаблення слуху і нюху, відставання в рості, пожовтіння зубів тощо. У собак, які перехворіли парвовірусною інфекцією, спостерігається тимчасове або постійне безпліддя.

Парвовірусний ентерит необхідно диференціювати від чуми, аденовірусної інфекції, інфекційного гепатиту, коронавірусного та ротавірусного ентериту собак.

УДК 619:614.31:637.12

ІЩЕНКО О.О., БАРБАНОВ В.В., студентиСПС 4 курсу
Науковий керівник –**СЛЮСАРЕНКО С.В.,** канд. вет. наук, асистент
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail:nauka@btsau.kiev.ua

ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ МОЛОКА КОРОВ'ЯЧОГО НЕЗБИРАНОГО ЗА УМОВ МОЛОЧНО-ТОВАРНОЇ ФЕРМИ

Формування відповідного рівня життя громадян України, є важливим стратегічним напрямком соціального розвитку країни. Невід'ємною часткою добробуту населення є можливість повноцінного харчування, забезпечення якого є важливим завданням для галузі харчової промисловості і полягає у виробництві якісних та безпечних для здоров'я людини харчових продуктів. Значну та важливу частку у вирішенні харчової проблеми займає виробництво молока та молочно-кислих продуктів, що використовуються протягом усього життя різними верствами населення та займають значну частку в раціоні населення України.

Із молока, як сировини виготовляють різні види питного молока, кисломолочних продуктів, вершків, сирів, оливи, сухих молочних продуктів, морозива та різні види технічної продукції, а тому метою нашої роботи була оцінка якості молока одержаного за умов молочно-товарної ферми ТОВ АФ "Матюші" с. Матюші Білоцерківського району Київської області.

Одержані результати вказують на те, що молоко за органолептичними показниками це однорідна рідина білого кольору без осаду та згустків. Запах і смак приємні, чисті, без сторонніх, не властивих свіжому молоку присмаків і запахів. Смак молока злегка солодкуватий. За показниками натуральності густина його в середньому складає 1027,8±0,54 кг/м^3. Масова частка в молоці становить білку – 2,9±0,06 та жиру – 3,6±0,07 %. Отже, за показниками натуральності молоко відповідає вимогам стандарту ДСТУ 3662–97.

За визначення динаміки показників якості в залежності від пори року, встановили вірогідне зростання масової частки білку в осінні місяці – 3,7±0,14 % (p<0,01). Тоді як значення показника жиру вірогідно не змінювалося і його середнє значення становило 3,6±0,07 % в осінню пору року. Рівень сухого знежиреного молочного залишку протягом літнього періоду становив 8,4±0,08%. Восени цей показник вірогідно зростаєдо рівня 8,7±0,09 %, що на 3,4 % більше ніж у літній період (p< 0,05). Кислотність молока в осінній період мала вірогідно вище значення і в осінній період становить 17,4±0,21 °Т (p< 0,01), що відносить молоко до 1-го ґатунку. Рівень соматичних клітин в молоці також вірогідно зростав в осінні місяці і становив 455,0±74,16 тис. КУО/ $см^3$ (p< 0,05). Показники групи чистоти молока влітку та восени відповідали 1-й групі, а відповідно і 1-му гатунку молока. В той же час показник термостійкості змінився із 3 групи на 2-гу в осінній період.

Оцінюючи динаміку зростання загальної кількості мікроорганізмів молока в залежності від температури його зберігання протягом доби та мікроорганізмів групи кишкової палички, встановили, що глибоке охолодження – 0,5–2 °С можна розглядати як спосіб консервування, оскільки, кількість мікроорганізмів за добу вірогідно не відрізнялася. У той же час зберігання молока за 6 °С сприяє зростанню кількості мікроорганізмів у 1,8(p<0,001) та БГКП – у 1,3 рази (P<0,001). За більш високої температури зберігання у молоці відбувалося значне зростання загальної кількості бактерій та БГКП, відповідно, в 26,3 і 44,9 рази (p<0,001).

В результаті обробки розчином дезінфікуючого препарату “Бровадез-плюс” 0,25 %-ї концентрації дійкової гуми та молочного колектора кількість мікроорганізмів знизилася у 22,0 та 18,1 рази, що дає підстави рекомендувати препарат “Бровадез-плюс” у 0,25 %-й концентрації як дезінфікуючий засіб.

УДК: 619:614.31:616.99:637
МАШТЕПА В.Б., БОНДАРЕНКО В.Е., студенти5 курсу
Науковий керівник – **СЛЮСАРЕНКО С.В.,** канд. вет. наук, асистент
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail:nauka@btsau.kiev.ua

ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНА ЕКСПЕРТИЗА ПРОДУКТІВ ЗАБОЮ ЗА ІНВАЗІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ В УМОВАХ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ

М’ясо є продуктом харчування необхідним для забезпечення збалансованого раціону людини. Традиційним для населення залишається споживання товарів в тому числі м’ясних продуктів, придбаних на організованих ринках. Найбільш важливим питанням ветеринарії в умовах продовольчих ринків є проведення ветеринарно-санітарної експертизи з метою недопущення до реалізації м’ясної продукції сільськогосподарського виробництва отриманої від тварин хворих на інфекційні, інвазійні, незаразні захворювання, трупів, тварин в агональному стані, переохолоджених, виснажених.

Тому метою нашої роботи було проведення ветеринарно-санітарної експертизи продуктів забою, що надходять на ринок м. Первомайськ Миколаївської області.

За аналізу первинної документації роботи лабораторії ринку встановили зниження кількості продуктів забою великої рогатої худоби у 2017 р. на 9 % порівняно з 2016 роком, але при цьому кількість виконаних лабораторних досліджень збільшилась у 2 рази. У той же час відмічається збільшення кількості проведених експертиз порівняно до 2015 року у 1,3 рази або на 29,6 % у 2016 році та на 56,0 % у 2017 році. Поряд з цим нами встановлено, що найбільше було виявлено продуктів забою великої рогатої худоби ураженої фасціольозом у 2016 році, що на 20 % більше ніж у 2015 році. Проте їх кількість у 2017 році знизилася на 56 % (37 випадків). Недопущено для реалізації 347 кг м'яса і продуктів забою у 2017 році, що на 48 % більше від показника 2016-го року. З них 260 кг направлено на знезараження у 2017 та 25 кг у 2016 році. Утилізовано відповідно 87-м кг та 208-м кг.

За результатами досліджень свинини встановили, що кількість туш свиней доставлених на ринок для реалізації у 2017 р. зменшилась на 30,9 % порівняно з 2016-м роком.

При цьому кількість проведених лабораторних досліджень зросла у 1,2 рази, що становить 118,1 %. Кількість свинини, що недопущено в реалізацію у 2015 році становить 813 кг та у 2017 році ця знижується до 510 кг.

Отже, за результатами досліджень ми встановили, що відношення між продукцією яка підлягає знезаражуванню, проти кількості утилізованої, динамічно не змінюється і коливається в межах1:4,2 у 2015 році до 1:4,0 у 2017 році.

Певну частину м'ясної продукції ринку займає реалізація дрібних хутрових звірів та птиці. Кількість тушок тварин і птиці знижується з 5546 тушок у 2015 році до 3236 тушок у 2017 році, що відповідно менше на 71 %. У той же час зросла кількість проведених лабораторних досліджень із 1401 тушок за 2016-й рік до 4224 у 2017-му році, що складає 2824 досліджень.

Кількість недопущеної в реалізацію продукції була найнижчою у 2015 році і становила 6 кг. Протягом 2016 року кількість такої продукції вірогідно вища і її рівень становить 123 кг із яких 69 % (85 кг) направлено для знезаражування а 38 кг на утилізацію.

Дещо іншу ситуацію спостерігаємо у 2017 році. Протягом цього періоду змінюється структура в оцінці подальшої реалізації вибракуваних тушок. Дослідженнями встановили, що із 45 кг продукції на знезараження відправлено 8 кг, що становить 17,8 % та на утилізацію – 37 кг.

Згідно одержаних даних основну масу виявлених захворювань складає ехінококоз – 50 %. У меншій мірі встановлено ураження туш та органів на метастронгільоз – 35 % та фасціольоз – 15 %.

УДК: 619:614.34.637.54.033.05:664.93
САВЧЕНКО А.Я.,студент СПС 4 курсу
Науковий керівник – **СЛЮСАРЕНКО С.В.,** канд. вет. наук, асистент
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail:nauka@btsau.kiev.ua

ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ М'ЯСА БРОЙЛЕРІВ

Розширенню виробництва продукції птахівництва у світі приділяють значну увагу. Із розвитком зовнішньоекономічних відносин українське птахівництво все більше стає складовою частиною світового птахівництва і зазнає впливу таких самих тенденцій та закономірностей розвитку, методів і прийомів ведення галузі. Одним із найпоширеніших продуктів галузі є м'ясо курчат-бройлерів. Воно є високопоживним продуктом, що відрізняється дієтичними властивостями та особливими смаковими якостями. Саме бройлерне виробництво є новітнім напрямком в Україні, який стрімко розвивається і на даний час у структурі виробництва м'яса різних видів тварин посідає перше місце – 68,2 %.

Метою нашої роботи було провести ветеринарно-санітарну експертизу та оцінити якість м'яса бройлерів одержаних за умов ТОВ «Комплекс Агромарс». За результатами дослідження якісних показників продуктів забою бройлерів встановлено, що грудні м'язи мають блідо-рожеве забарвлення. М'язи стегна мають рожеве забарвлення, специфічного, приємного, властивого свіжому м'ясу запаху. Досліджувані м'язи пружної консистенції, помірно вологі. Показник величини pH м'яса бройлерів на кінець 1-ї доби становить – 5,77±0,011 од., що відповідає м'ясу свіжому. Рівень летких жирних кислот становить 1,79±0,008 мг КОН. Якісна реакція з міді сульфатом у більйоні та якісна реакція з реактивом Неслера на аміак і солі амонію вказують на відсутність розпаду білків у м'ясі бройлерів. За бактеріоскопії мазків-відбитків із поверхневих та глибоких шарів м'яса бройлерів кокових та паличкових форм бактерій не виявлено. За оцінки харчової та енергетичної цінності встановили, що м'ясо бройлерів має середнє значення: масової частки білку – 19,89±0,050, жиру – 4,71±0,012, золи – 0,92±0,002, вологи – 75,14±0,188 %, формуючи енергетичну цінність продукту у 915,1 кДж.

Метою наступного дослідження було встановити зміни хімічного складу м'яса тушок бройлерів однакового забійного віку в залежності від маси тушки. За результатами досліджень встановили, що у м'ясі бройлерів-нормотрофіків відношення масової частки жиру до білку нижче ніж у бройлерів-гіпотрофіків і воно становить 1:9,5 тоді як у останніх – 1:11, що обумовлюється зниженням вмісту жиру в грудних м'язах до середнього значення 1,82±0,005 %. Рівень білка у них також відповідно нижчий на 6,31 %.

За дослідження м'язів стегна встановили, що середнє значення масової частки жиру у бройлерів-нормотрофіків складає 7,94±0,020 %. Співвідношення білку до жиру відноситься як 1 : 2,16. У той же час у бройлерів-гіпотрофіків рівень жиру на 20,7 % нижчий і відповідно становить 6,30±0,016 %. Зниженими також є рівень білку

м’яса на 7,3 % та вміст сухої на 13,9 %. Значення масової частка вологи зростає на 3,9 % порівняно із показником бройлерів-нормотрофіків.

Оскільки основним методом збереження курятини є її охолодження, ми провели дослідження з метою встановлення органолептичних та мікробіологічних показників різних частин м'яса бройлерів: напівтушки, грудинки, стегна, гомілки за різного періоду збереження (7-м, 10-ть діб) в умовах холодильної камери зі сталою температурою на рівні 1,0±0,5 °С.

Результатами дослідження встановлено, що показники м’яса на 7 добу зберігання за мікробіологічними та органолептичними показниками відповідали свіжому м'ясу птиці, що дає можливість пропонувати подовжити термін зберігання тушок та м’ясних частин бройлерів охолоджених за температури в межах – -2 до -1 ° С. з дати виготовлення до 7 діб.

УДК 619:616.995.1–036/.08:636.4
КИСЕЛЬОВ А.В., студент 4 СПС курсу
Науковий керівник – **СОЛОВЙОВА Л.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: soloviovalyuda@ukr.net

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ТА ЛІКУВАННЯ ЗА ЕЗОФАГОСТОМОЗНОЇ ІНВАЗІЇ СВИНЕЙ

Щоб підвищити ефективність свинарства, як галузі, необхідно розробити і впровадити високоефективні заходи боротьби з гельмінтозними захворюваннями.

Езофагостомозна, а часто аскарозно-трихурозно-езофагостомозна інвазія у багатьох господарствах України, де утримують свиней, має широке розповсюдження. Вона завдає великі економічні збитки, оскільки призводить до загибелі свиней, недоотримання значної кількості свинини (15–30 %), а також уповільнення росту та розвитку молодняку.

Метою даної роботи було вивчення поширення езофагостомозу свиней та антигельмінтних властивостей дектомаксу при цьому захворюванні у СТОВ ”Промінь“ с. Воєводське Арбузинського району Миколаївської області.

Для вивчення епізоотологічної ситуації по езофагостомозній інвазії у свиней був проведений відбір проб фекалій від тварин різних вікових та виробничих груп та було зроблено їх копрологічне дослідження.

Відібрані проби фекалій були досліджені комбінованим методом Дарлінга, стандартизованим Г.О. Котельниковим та В.М. Хрєновим з використанням насиченого розчину гранульованої аміачної селітри. Яйця гельмінтів рахували у трьох краплинах флотаційної рідини.

Вивчення антигельмінтної ефективності дектомаксу провели в лютому місяці 2018 року на підсвинках 4-місячного віку, спонтанно інвазованих езофагостомами.

Дектомакс (ДР дорамектин) вводили внутрішньом'язово, у ділянці основи вуха, у дозі 1 мл на 33 кг живої маси одноразово.

З метою вивчення епізоотичної ситуації господарства ми провели відбір та дослідження 152 проб фекалій від свиней різних вікових та виробничих груп.

У результаті гельмінтокопроовоскопічного дослідження знайшли яйця середнього розміру, які мали овальну форму, двоконтурну гладеньку оболонку, були сірого кольору, всередині знаходився зародок на стадії морули. Це були яйця езофагостом.

Із 152 проб, досліджених нами гельмінтокопроовоскопічно, в 81 пробі були знайдені яйця езофагостом. Екстенсивність інвазії становила 74,3 % при інтенсивності інвазії 29,2 екземплярів яєць.

Простеживши за ураженістю свиней по кожній віковій групі, ми встановили, що езофагостомозна інвазія зустрічалася практично у всіх вікових та виробничих групах, крім поросят до 2-х місяців. Мінімально були вражені поросята віком від 2 до 4 місяців. Екстенсивність інвазії становила 43,7 % при інтенсивності інвазії 13,0 екземплярів яєць. Потім ці показники поступово зростали. У поросят віком від 4 до 6 місяців екстенсивність інвазії уже становила 54,8 % при інтенсивності інвазії 28,2 екземплярів яєць, у свиней на відгодівлі – 73,1 % при інтенсивності інвазії 35,4 екземплярів яєць. Свиноматки та кнурі-плідники були на 100 % уражені езофагостомами при інтенсивності інвазії, відповідно, 29,0 та 40,6 екземплярів яєць.

Інтенсивність інвазії коливалася у групах від 29,2 до 32,5 екземплярів яєць.

На 12-й день після дачі антигельмінтика ми знову відібрали проби фекалій. Екстенс- та інтенсефективність становили 100 %.

Отже, дектомакс мав 100 %-ний гельмінтоелімінаційний ефект, а значить може бути рекомендований для лікуванні свиней за езофагостомозної інвазії.

УДК 619:616.995.1–036/.08:636.4
ОБЕРЕМЧУК І.П., студент 4 СПС курсу
Науковий керівник – **СОЛОВЙОВА Л.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: soloviovalyuda@ukr.net

ПОШИРЕННЯ НЕМАТОДОЗІВ СВИНЕЙ У КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Серед найбільш розповсюджених патологій паразитарної етіології у свиней чільне місце за ступенем ураження та заподіянням економічних збитків займають кишкові нематодози, а саме: аскароз, трихуроз та езофагостомоз.

Захворювання свиней кишковими нематодозами рєструються у різних кліматогеографічних зонах.

Метою роботи було вивчення за даними літератури поширення нематодозної інвазії у різних країнах Європи.

Незважаючи на високу культуру свинарства, гельмінтози свиней досить розповсюджені в економічно розвинених країнах Європи. Зокрема, з 144 ферм із відгодівлі свиней у землі Північна Рейн-Вестфалія (Німеччина) езофагостомоз реєструвався на 79 % ферм, аскароз – на 7 %, трихуроз – на 8 %.

Копроскопічними дослідженнями свиноматок на фермах південної Німеччини яйця Ascarissuum виявлено у 10-40 %, Trichurissuis – у 6,4-60 %, Oesophagostomumdentatum – у 100 %.

В області Рейн-Пфалц за два роки було досліджено 2049 зразків матеріалу від 76 свиноматок і 80 поросят, екстенсінвазованість яких аскарисами становила 18,1 %, трихурисами – 24,6 %, езофагостомами – 55,8 %.

Відповідно до повідомлення, 50 % свиноматок на фермах області Вестфален-Липпе були уражені гельмінтами, з яких найбільше поширення становили аскариси, трихуриси, езофагостоми.

Важливого значення проблемі інвазованості свиней на гельмінтози, з яких найчастіше реєструються аскароз, трихуроз та езофагостомоз, надають у Великобританії.

В Італії найбільші економічні збитки свинарству наносять гельмінтози, серед яких визначальне значення мають аскароз, езофагостомоз, трихуроз. За даними фахівців Міланського інституту загальної ветеринарної патології, ураженість свиней одночасно трьома видами гельмінтів охоплювала 24 % поголів'я, з них 7 % було уражено аскарозом, 14 % – стронгілоїдозом.

Копроскопічними дослідженнями свиней, проведеними у Данії, у 8,9 % свиноматок виявлено інвазію A. suum, та у 12,8 % – Oe. dentatum. Результатами проведених досліджень встановлено, що свиноматки переважно уражувалися двома видами нематод (в асоціації аскарисів і езофагостом), а трихуроз траплявся у спорадичних випадках.

Існують чисельні повідомлення про виявлення аскарозу, езофагостомозу та трихурозу у свинопоголів'я як у вигляді моно-, так і мікстінвазії у Швеції, Естонії, Литві, Греції, Сербії, Чехії, Польщі.

Дослідниками відзначена залежність екстенсивності ураження аскарисами і езофагостомами від віку свиней. Згідно одержаних даних, найбільша екстенсивність аскарозної інвазії реєструвалася у групах відбирання і дорощування, трихурозної – у поросят 4-місячного віку, тоді як найвища екстенсивність езофагостомозної інвазії виявлені у дорослих свиней.

Отже, за результатами проведеного епізоотологічного моніторингу встановлено, що у господарствах економічно розвинених країн Європи різної форми власності найбільш розповсюдженими інвазіями свиней є аскароз, трихуроз та езофагостомоз.

УДК 619:615.212.7:636
ГУРОВ Д.О. студентка 3 курсу ФВМ
Науковий керівник – **АВРАМЕНКО Н.В.,** кандидат вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: gurov@btsau.kiev.ua

ВИВЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДІЇ НАРКОТИЧНИХ АНАЛЬГЕТИКІВ

Опій (від грец. Opos - сік) – висохлий на повітрі молочний сік з надрізів незрілих коробочок снодійного маку (Papaver somniferum).

Препарати опію здавна застосовували при сильних болях, тривозі, безсонні, як протикашльових засобів, при діареї.

До складу опію входить більше 20 алкалоїдів. З них морфін , кодеїн - похідні фенантрену - володіють аналгетичними властивостями. Папаверин - похідне ізохіноліну - не є анальгетиком; цей алкалоїд надає міотропну спазмолітичну дію, тобто розслаблює гладкі м'язи внутрішніх органів, кровоносних судин. Фармакологічні властивості опію в основному визначаються морфіном, якого в опии міститься близько 10%. Морфін був виділений з опію в 1806 р і застосовується як лікарський препарат.

Морфін – високоефективний анальгетик. Вводять під шкіру, внутрішньом'язово, у важких випадках – внутрішньовенно. При призначенні всередину менш ефективний у зв'язку з низькою біодоступністю (24%). Морфін мало ліпофілен і погано проникає через гематоенцефалі-ний бар'єр. Тривалість дії морфіну - 4-5 ч. Існують препарати морфіну пролонгованої дії (12-24 год). При вивченні механізму дії препаратів опію звертаємо увагу на рецептори.

Останні мають своєрідну будову яка пов’язана з системою вторинної передачі імпульсів, тобто являють собою метаботропними рецепторами і з’єднані з Gi білком.

Gi білок це такий білок який пригнічує передачу по аденілат циклазній системі. Ефект від активації опіоїдних рецепторів---- буде пригнічення активності Аденілат циклази. В нормі аденілат циклаза знаходится в нейронах і інших клітинах та відповідає за утворення циклічного аденозину монофосфату (цАМФ) і з подальшоюактивацією протеїн кінази А.

Отже, певні зміни які відбуваються, розглянемо на сполуці опіоїдного ряду Морфіну.

Морфін активує опіоїдні рецептори, відбувається активація Gi білка, повністю пригнічується активність аденілат циклази внаслідок чого не відбувається утворення циклічного аденозин монофосфатази та активація протеїн кінази А, змінюється фосфорилювання Са каналів,та з закриттям К каналів. При відкритті останніх закриваються Са канали. Таким чином результативна дія після активації опіоїдних рецепторів на мембрану це розвиток процесу реполяризації.

Класифікація опіоїдних анальгетиків базується на характеру взаємозв’язку з рецепторами

Розрізняють повні агоністи, часткові агоністи, агоністик-антагоністи та засоби зі змішаним типом дії. Повні агоністи поділяються на дві групи залежно від

походження : це фенатрени рослинного походження (Морфін, Кодеїн) і фенілпіперидини, До останніх відносять такі препарати як Фентаніл і Промадол. Частковими агоністами вважають Бупронорфін. Фенантрени штучно синтезовані. Повні антагоністи - Буторфанол (Морфінани). Препарати змішаної дії це похідні циклогексанона. зокрема Трамадол

Висновок: Застосуванні наркотичних анальгетиків потребує акцентування уваги на перевагу та побічну дію сполук, з урахуванням механізму дії та складних біохімічних процесів на рівні рецепторів.

УДК 619:615.33:636
ШИШКІНА О.Є. студентка 3 курсу
Науковий керівник – **АВРАМЕНКО Н.В.,** кандидат вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: plachenko@btsau.kiev.ua

ПРИРОДНІ АНТИБІОТИКИ

Антибіотики (anti – проти, bios – життя) – це речовини мікробного, рослинного і тваринного походження, які мають високу протимікробну активність, що базується на принципі антагонізму і здатні пригнічувати або вбивати патогенні бактерії, гриби, віруси, найпростіші тощо.

Метою нашої роботи було вивчення антибіотиків рослинного походження.

Усі антибіотичні речовини мають дещо спільне - сильну лікарську дію і несприятливий вплив на організм, що виникає в разі тривалого застосування. При цьому негативний вплив синтетичних антибіотиків на організм може бути, як незначним, викликаючи лише легке нездужання, так і вельми серйозним. Наслідком їх несприятливого впливу можуть виникнути серйозні ускладнення зі сторони ЦНС (нейротоксична дія), печінки (гепатотоксична) та нирок (нефротоксична). При тривалому використанні не достатніх доз антибіотиків, хвороботворні бактерії пристосовуються до них і перестають на них реагувати, розмножуючись в своє задоволення. Виникає антибіотикорезистентність. Це призводить до того, що для прояву дії необхідно збільшувати дозу препарату. При цьому навантаження на організм теж зростає і в результаті може бути повністю порушена мікрофлора, послаблення природного імунітету та підвищення інтоксикації. Попередженням антибіотикорезистентності є дотримання принципів хіміотерапії: визначення чутливості мікрофлори до них, дотримання дози та кратності застосування, комбінацією препаратів із патогенетичними засобами.

Одним із раціональних напрямків антибіотикотерапії є використання рослинних антибіотиків, які містять фітонциди, активні ефірні олії та сапоніни із антимікробною дією. Зокрема, фітонциди. це речовини, що можуть згубно впливати на різні хвороботворні мікроорганізми, бактерії, віруси та гриби, а також

сповільнювати їх ріст та розвиток. Суто антибіотики містяться у часнику та цибулі (алліцин), звіробої (іманін, новоіманін), редисі та редьці (рафанін) тощо.

Переваги рослинних антибіотиків:

- не виявляють побічних ефектів у макроорганізмі;
- до них організм не звикає;
- можна застосовувати тривалий час;
- спектр впливу фітонцидів на організм людини більш широкий і гуманний, ніж у звичайних антибіотиків;
- стимулюють імунітет.

Також у деяких продуктах харчування містяться активні сполуки, що проявляють антибіотичну дію.

Такими продуктами є журавлина, брусниця, калина, редька, хрін та гірчиця. Поряд із позитивним впливом лікарські форми рослинної сировини *(порошки, настої, екстракти)* можуть виявляти і побічні ефекти: збільшення секреції залоз ШКТ, посилення жовчовиділення, зміна стану підшлункової залози тощо.

Висновок. Використання рослинних препаратів потребує дотримання технології виготовлення лікарських форм.

Примінення фітонцидів, активних ефірних олій та сапонінів із антимікробною дією вимагає чіткого дозування та показань до використання.

УДК 619:615.244:636
ТРИГУБЕЦЬ О.Ю. студентка 3 курсу
Науковий керівник – **АВРАМЕНКО Н.В.,** кандидат вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: trigubech@btsau.kiev.ua

РОСЛИННІ ГЕПАТОПРОТЕКТОРИ У ЛІКУВАЛЬНІЙ ПРАКТИЦІ

Сучасна екологія, неякісні продукти харчування, алкоголь, куріння, інтенсивний ритм життя – усе це піддає наш організм неймовірним стресам.

Сьогодні все більше зростає негативна тенденція росту захворювань печінки. Програма комплексного лікування патології печінки включає два основних напрямки лікування: етіотропну і патогенетичну терапію.

Саме засоби патогенетичної терапії прийнято називати «гепатопротекторами».

Гепатопротектори - це речовини, дія яких спрямована на нормалізацію метаболізму, підвищення стійкості до дії патогенних факторів, нормалізацію функціональної активності і стимуляцію репаративно-регенераційних процесів у печінці.

Метою даної роботи було проведення аналізу механізму дії гепатопротекторів рослинного походження та визначення переваг і недоліків препаратів при їх використанні.

Єдиної класифікації гепатопротекторів на сьогодні немає, тому їх поділяють залежно від походження та хімічного складу напрепарати рослинного походження (карсил, дарсил, гепарсил, силегон, легалон, лепротек, гепабене, хофітол та інші); засоби із вмістом есенціальних фосфоліпідів (есенціалє, ессел форте, ліпін, ліолів та інші); ліки, до складу яких входять аденозин моно кислоти (АМК), (адеметіонін, метіонін, орнітин, цитраргінін та інші); синтетичні (антраль, бетаїну цитрат, тіотриазолін та ін.) та тваринні – (сирепар, вітогепат).

Найчисельнішою вважається група рослинних засобів (понад 54%), в той час як на фосфоліпідні препарати доводиться 16%, а на інші, в тому числі синтетичні, органопрепарати і препарати амінокислот – 30% від загальної кількості усіх гепатопротекторів. Крім того остання група гепатопротекторів має ряд переваг:

- велика широта терапевтичної дії та відносна нешкідливість при лікуванні, малотоксичність, легке сприйняття організмом тварини;
- м'яка природна дія хімічних сполук рослин (аміни, біофлавоноїди, вітаміни, мікроелементи, тощо);
- великий перелік та широкий спектр дії (антисептична, протизапальна, спазмолітична, антиоксидантна, тощо);
- вузький діапазон протипоказань (лише індивідуальна чутливість);
- лікування без суворого контролю лікаря (на відміну від гормональних і синтетичних);
- вигідні фармакоекономічні властивості.

До цієї групи препаратів належать:

1. Монокомпонентні препарати: на основі флавоноїдів розторопші плямистої та з листя артишоку польового (наприклад, хофітол).
2. Полікомпонентні (Лів – 52, лівомін).
3. Комбіновані засоби (гепабене, гепатофальк планта).

Висновок. Стрімкий розвиток захворювань печінки вимагає ретельного підбору ліків з гепатопротекторним ефектом, які активно використовуються у практиці. Особлива увага звернута на найчисельнішу групу – рослинні препарати, проаналізовані переваги та недоліки їх застосування.

УДК 619:616.995.132:636.7
КАПШТИК Т.М. студентка магістрантка 1 року навчання
Науковий керівник – **АВРАМЕНКО Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: kapchtuc@btsau.kiev.ua

КОМПЛЕКСНЕ ЛІКУВАННЯ ТОКСОКАРОЗУ СОБАК

Токсокаро́з – *Toxocarosis*, це зоонозне паразитарне захворювання собак, викликане нематодами *Toxocara canis* родини *Anisakidae,* які паразитують у тонкому кишечнику, а іноді – у жовчних ходах печінки та у підшлунковій залозі.

Метою нашої роботи було вивчення терапевтичної ефективності комплексного лікування собак за токсокарозу

Дослідження проводилися в умовах ветеринарної клініки АРТ-ВЕТ м. Київ та ветеринарної лабораторії СМТ Маньківка Черкаської області.

Хворих тварин із вираженими клінічними ознаками токсокарозу довільно поділили на дві групи по 5 голів у кожній. Для лікування собак використовували специфічну та патогенетичну терапію. З метою останньої використовували загально зміцнювальні засоби: гепатопротектори - гепатовет та тетравіт. З етіотропної метою тваринам першої групи використовували бровермектин ін'єкційний, а другої – дронтал. Ліки вводили згідно інструкцій. Спостереження за тваринами вели упродовж 30 діб.

Внаслідок проведених досліджень було встановлено, вищу ефективність лікування тварин першої групи, у фекаліях яких вже на 5 день спостереження значно знизилась кількість яєць токсокар, а на 10 і 15-й дні дослідження їх зовсім не виявили. Поряд із цим у собак 2 групи яйця токсокар були наявні на 5 і 10 дні спостереження і лише на 15-й день інтенсивність інвазії дещо знизилась.

Необхідність застосування гепатопротекторів зумовлена циклом розвитку *Toxocaracanis,* личинки якої за міграційної стадії хвороби виявляються у паренхіматозних органах собак. При інтенсивному ураження їх та дорослі форми нематод можуть виявляти у печінці та підшлунковій залозі. Це ускладнює перебіг захворювання і вимагає додаткового лікування з використанням специфічних препаратів.

Примінення тетравіту, комплексного вітамінного препарату, у складі якого наявні вітаміни А.Д3 та Е, забезпечує збільшення опірності організму та покращення функції ШКТ, дихальної та серцевої діяльності.

Бровермектин ін'єкційний це 1% розчин івермектину, широкоспектрового анттигельмінтика групи макроциклічних лактонів. Фармакологічна дія якого полягає у блокуванні нервових імпульсів у ектопаразитів і нематод , що призводить до їх паралічу та загибелі.

Дронтал – комплексний антигельмінтик для профілактики і лікування змішаних гельмінтозів собак, викликаних нематодами: токсокарами та анкілостомами і цестодами: теніями, ехінококами, дипілідіями. До його складу входять празіквантел і пірантел. Це препарати синергісти. Що діють проти круглих та стьожкових гельмінтів. Празіквантел швидко всмоктується дорослою формою паразита, ушкоджує його оболонку, змінюючи проникність мембран для Са++ та порушуючи обмін речовин паразита. Пірантел, як холінергічний антагоніст, приводить до спастичного паралічу нематод шляхом деполяризації нервово м'язової системи. Цей препарат діє переважно на дорослі форми паразита, а збільшення інвазії на 10 та 15 дні досліджень пояснюється переходом личиночних форм паразиту у імаго.

Висновок: Поєднання етіотропних та патогенетичних засобів при комплексному лікуванні токсокарозу зумовило оздоровлення собак від паразитів та забезпечило загально-зміцнювальний ефект від лікування.

УДК 619:615.33:636
ІВАНИЦЯ І.О., студент 2 СП(б) курсу
Науковий керівник – **КОЗІЙ Н.В.,** канд. вет. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
ivanytsya_igor97@meta.ua

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ВИКОРИСТАННЯ АНТИБІОТИКІВ

Відкриття вбивчої сили цвілевих грибків сталось в 1928 році: сер Олександр Флемінг, британський бактеріолог, залишивши культуру золотистого стафілокока без нагляду через деякий час знайшов не тільки запліснявілий агар в чашці Петрі, а й дію цвілі на колонії стафілококу. Виділення кристалічного пеніциліну вдалося провести Х. Флорі і Е. Чейну тільки через 10 років після відкриття.

Останні 10–20 років захоплення антибіотикотерапією призвело до того, що смертю може закінчитись будь-яка подряпина тварини(людини), внаслідок розвитку резистентності мутуючих штамів мікроорганізмів до сучасних препаратів. Гуманна і ветеринарна медицини почала “холодну” війну не антибіотиків з мікроорганізмами, а війну проти застосування антибіотиків.

Метою роботи було з’ясувати сучасні проблеми щодо використання антибіотиків домашнім та продуктивним тваринам за даними наукових публікацій з цього питання.

Науковці та практикуючі лікарі ветеринарної медицини загострюють увагу на антибіотикорезистентності ряду патогенних та умовно патогенних мікроорганізмів.

Чому виникла проблема антибіотикорезистентності? Причин декілька: неконтрольований обіг та зловживання антибіотиками, емпіричний підхід до лікування антибіотиками, великий тиск фармацевтичних компаній, неналежний ветеринарно- санітарний стан на сільськогосподарських підприємствах та ветеринарних клініках. Наприклад, емпіричному застосуванню протимікробних засобів у ветеринарній медицині передує незнання дії антибіотика, що використовується при певному захворюванні чи не достатньо вивчена етіологія хвороби, що виникла у господарстві (клініці). Після цього розпочинається лікування, частіше – антибіотиками чи комбінованими протимікробними препаратами, що призводить в кращому разі до неефективності даного лікування, в гірших випадках – прогресування хвороби та навіть загибель хворих тварин.

Відповідно до правил, остаточному висновку лікаря щодо застосування антибіотиків, повинен передувати аналіз на чутливість виділених штамів мікроорганізмів. В сучасній ветеринарній медицині, в переважній більшості випадків використання антибіотиків відбувається з порушенням цього правила.

Як фахівцям ветеринарної медицини змінити погляд на лікування антибіотиками? Потрібно робити антибіотикограму! Профілактичні заходи, а саме: належний санітарний стан у тваринницьких приміщеннях, дотримання ветеринарно-гігієнічних настанов щодо вирощування та експлуатації, особливо продуктивних тварин, їх належна годівля знизять рівень захворюваності, а отже, попередить масштабне, необґрунтоване використання антибіотиків. При необхідності

застосування антибіотиків потрібно чітко дотримуватись рекомендованих виробником препаратів доз та кратність введення.

Більшість фахівців ветеринарної медицини вважають виправданим використання засобів патогенетичної, симптоматичної та замісної терапії за інфекційних хвороб та захворювань, ускладнених секундарною мікрофлорою, яка направлена на підвищення резистентності та покращення загального стану хворих тварин.

Відвідування практикуючими лікарями конференцій, засідань, семінарів загострить їх увагу та збагатить знаннями щодо проблем застосування антибіотиків.

Отже, використання антибіотиків у сучасних умовах викликає цілий ряд актуальних проблем, які слід вирішувати комплексно

УДК 619:612.017:619:616.235
ВИСОТА Я.В., студент 2 СП(б) курсу
Науковий керівник – **КОЗІЙ Н.В.,** канд. вет. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
yaroslav.visota96@gmail.com

ЛІКУВАЛЬНВНІ ВЛАСТИВОСТІ ПРОПОЛІСУ

Велика кількість захворювань тварин супроводжується запальними, септичними та некротичними процесами. Ці процеси можуть спричинити негативні зміни у окремих тканинах, органах та вцілому в організмі, які супроводжуються больовими відчуттями та дегенеративними змінами. При лікуванні хворих тварин використовують протизапальні, антитимікробні, стимулюючі, вітамінні та інші препарати.

На теперішній час на фармацевтичному ринку представлені антисептичні та хіміотерапевтичні лікарські засоби, які в основному містять антибіотики чи антибактеріальні речовини синтетичного походження. Головний недолік таких препаратів – виникнення резистентності патогенних мікроорганізмів до них та мутація і утворення нових штамів бактерій. Тому, вивчення властивостей альтернативних лікарських засобів є актуальним.

Метою роботи було проаналізувати особливості лікувальних властивостей прополісу.

Прополіс це смолиста клейка речовина темно-зеленого кольору і гіркого смаку, яку збирають медоносні бджоли переважно з бруньок різних рослин.

Перші дослідження щодо використання прополісу у ветеринарії виконані співробітниками Казанського ветеринарного інституту у 50–60 роках минулого століття. Для вивчення лікувальної дії прополісу Х.Х. Абдуллін зі співавторами випробували мазь прополісу на хворих некробактеріозом тваринах з ознаками кульгавості, враженням шкіри в області міжкопитної щілини, вінчика, м'якушів пальців. У нориці вводили попередньо підігріту мазь за допомогою шприца. На 2-й

день лікування відмічали підсилення виділення гною й відторгнення некротизованих тканин. Виразки покривалися доброякісними грануляціями. На 4-й день зменшувалися місцеві запальні явища і кульгавість. Залежно від ступеня ураження некробактеріозні виразки гоїлися через 8–15 діб.

В 1960р. І.Ф. Козаків, Ю.Ш.Абузаров застосували при ящурних виразках великої рогатої худоби стрептоцидову, цинкову мазі, камфорне масло і не одержували очікуваних результатів. У той час як, 5–10% прополісові мазі давали швидке загоєння як на шкірі так і на слизових оболонках.

За даними ряду дослідників (Л.С. Афонська, Г.Ф. Ржевська, З.Х. Карімова) щодо токсичного впливу на організм тварин прополісу, було встановлено його безпечність. Також у публікаціях звертають увагу на те, що прополіс володіє антимікробними, місцевоанестезуючими, протизапальними, регенеруючими властивостями.

Інтерес практичної ветеринарної медицини до препаратів, що містять прополіс обґрунтовується високою терапевтичною активністю прополісу, який не проявляє побічних ефектів і не викликає появи стійких штамів мікроорганізмів. Також при застосуванні препаратів на основі прополісу добре виражена стимуляція імунної системи, а саме активізація фагоцитозу.

Вітчизняна фармацевтична промисловість випускає препарати які містять прополіс: мазь Апіт, Узатимол, Живосепт, Пролідоксид, водні та спиртові розчини прополісу в концентраціях залежно від місця та мети застосування.

Отже, лікарські засоби виготовлені на основі прополісу виявляють високу фармакологічну активність і є альтернативою сучасним хіміотерапевтичним та антисептичним засобам, щоб не знизити терапевтичну ефективність лікувальних заходів та зберегти якість продукції тваринництва.

УДК 619:615.322:636
ГУБРІЙ А.А., студент 4 курсу
Науковий керівник – **КОЗІЙ Н.В**. канд. вет. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
artem.hubrii @gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ПРЕПАРТІВ ПРОПОЛІСУ У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ

Ветеринарна медицина використовує значний арсенал лікарських препаратів. Вони належать до різних фармакологічних груп виявляючи різнобічний вплив на організм тварин і мають відповідні показання до застосування. Досить широко у практичній ветеринарній медицині використовують засоби етіотропної дії, особливо хіміотерапевтичні та антисептичні препарати. Це обґрунтовується направленим впливом таких речовин на основну, чи одну із основних причин виникнення хвороби. Однак все гостріше виникають питання розвитку резистентності

патогенних і умовно-патогенних мікроорганізмів до цілого ряду антимікробних засобів, зокрема і антибіотиків. При цьому знижується ефективність лікувальних заходів у ветеринарії. Виникає проблема резистентності мікрофлори до таких препаратів і у людей, пов'язана із споживанням тваринницької продукції та контактуванням із домашніми та сільськогосподарськими тваринами. Тому, актуальними повстають питання аналізу та впровадження у лікувальну практику таких лікувальних препаратів, які здатні активно проявляти антимікробний ефект, при цьому не викликати мутації мікроорганізмів.

Метою нашої роботи проаналізувати використання препаратів, що містять прополіс у ветеринарній медицині в сучасних умовах за хвороб тварин різного ґенезу.

Люди, спираючись на емпіричний досвід, багато століть використовували продукти бджільництва. Зокрема у лікувальній практиці затребуваним був прополіс. Прополіс це клейка смолиста речовина яку збирають бджоли переважно з бруньок берези, тополі, сосни та інших дерев.

В 70-х роках минулого століття дослідниками ветеринарної медицини були науково доведені лікувальні властивості прополісу та надані рекомендації щодо використання його препаратів. Основними показаннями до застосування мазі прополісу, за результатами проведених досліджень є: фурункульоз, інфіковані рани, термічні й хімічні опіки, дерматити, гнійно-некротичні процеси в області міжкопитної щілини й основи шкіри копита, вагініти, вестибуліти, цервіцити, тріщини й рани вим'я. Для лікування хворих тварин мазь прополісу рекомендували застосовувати у вигляді лікарських пов'язок, аплікацій і тампонувань. Крім прополісової мазі, лініменту, свічок широке застосування у ветеринарній практиці знайшли рідкі лікарські форми прополісу: емульсії, настойки, екстракти.

Також, ряд авторів вказують на ефективність препаратів прополісу за акушерсько-гінекологічних хвороб. Т.В. Бовкун зі співавторами (2015 р.) за лікування корів з клінічними ознаками маститу випробовували «Мастилін», препарат ТОВ «Екологічний капітал». Було встановлено 100% ефективність. За гострого гнійно-катарального маститу лікування тривало до 6 діб, за хронічного – до 8. Автори звертають увагу на те, що препарат із вмістом прополісу є альтернативою антибіотикотерапії за даної патології.

Ю. В. Жук та М. М. Михайлюк (2010 р.) встановили достатньо ефективність крем-емульсії прополісу за комплексної терапії корів з післяродовим метритом.

Успішно пройшли випробування препаратів прополісу і при патології шлунково-кишкового тракту та дихальної системи у поросят, ягнят, телят. Препарати прополісу використовували як основний етіотропний засіб, або у поєднанні з класичними хіміотерапевтичними речовинами.

Таким чином, у зв'язку з виникненням проблем антибіотикорезистентності, за хвороб тварин різного ґенезу, альтернативою можуть бути препарати прополісу

УДК 619:616.993.192.6:636.7
ЖЛУДЬ Д.Р., студент 3 курсу
Науковий керівник – **КОЗІЙН.В.,** канд. вет. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
romanovscum@gmail.com

ЩОДО ЛІКУВАННЯ СОБАК, ХВОРИХ НА БАБЕЗІОЗ

Бабезіоз – гостра, або хронічна трансмісивна, сезонна, природно-осередкова хвороба собак та інших м'ясоїдних тварин, що характеризується високою температурою, пригніченням, анемією, жовтяничністю слизових оболонок, гемоглубінурією, розладом серцево-судинної, нервової систем та функцій органів травлення. Збудником є найпростіші – бабезії *(Babesiacanis)*, що належать до типу *Protozoa.* Паразит потрапляє в організм собаки із слиною кліща-переносника під час живлення останнього.

Слід відмітити, що бабезіоз собак трапляється майже в усіх областях України. Так, інвазію реєструють у 18 із 24 областей України. Наведені дані підтверджують, що територія України є неблагополучною щодо бабезіозу собак. Тому, практикуючі лікарі ветеринарної медицини часто зустрічають це захворювання. Однак, схема лікування собак хворих на бабезіоз не змінювалась протягом років і прихильники "старої школи" не звертають уваги на нові погляди до підходу лікування. Тому удосконалення методів лікування тварин хворих на бабезіоз є актуальним.

Метою нашої роботи було вивчення сучасних підходів щодо лікування собак хворих на бабезіоз.

У результаті аналізу схем лікування за бабезіозу собак за даної патології із доступних джерел інформації пропонується наступна схема лікування. Вона базується на основі теоретичних обґрунтувань. В першу чергу застосовують антипротозойні препарати для боротьби з бабезіями. До них належать препарати 2-ох груп: а) на основі диміназину: диміназин ацетат, азедин, піросан і їх аналоги; б) на основі імідокарбу: імідокарбу дипропіонат, імізол, імідокарб, піро-стоп і їх аналоги.

Для поновлення кількості рідини в організмі проводять інфузійну терапію – 0,9% розчин NaCl, 40% розчин гюкози, розчин Рінгера-Локка.

Наступні дії спеціаліста ветеринарної медицини направлені на усунення змін життєво-важливих органів, загрозливих для життя пацієнта. Під час хвороби руйнується велика кількість еритроцитів з вивільненням гемоглобіну, який в свою чергу закупорює ниркові канальці перетворюючись в кристали. Виникає ниркова недостатність. Для того щоб нівелювати такий стан вводять внутрішньовенно розчин бікарбонату натрію.

Внаслідок виснаження детоксикаційної функції печінки розвивається печінкова недостатність. Для її усунення рекомендують гепатопротектори та вітамін С. Через комплекс патогенно впливу збудника на весь організм спостерігається серцева недостатність, яка може ускладнюватись набряком легень. За таких змін вводять кардіостимулятори (кофеїн, кардіамін, при тяжких випадках – адреналін) та

сечогінні препарати (фуросемід). В особливо тяжких випадках перебігу хвороби використовують переливання крові, плазмофорез і гемадсорбцію.

Отже, удосконалення комплексного використання засобів етіотропної, патогенетичної та симптоматичної терапії за бабезіозу собак залишається важливим. Вивчення цих питань є метою подальших наших досліджень.

УДК 619:616.993.192.1:636.92
ПАВЛОВА О. Ю., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **КОЗІЙ Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
sanjisanji9999@gmail.com

ПОШИРЕННЯ БАБЕЗІОЗУ СОБАК ЗА ДАНИМИ КЛІНІКИ "АЙБОЛИТ" міста БІЛОЇ ЦЕРКВИ

Бабезіоз – кровопаразитарне захворювання. Збудник локалізується в еритроцитах рідше в плазмі крові. Хвороба має гострий, або хронічний перебіг. Хвора тварина характеризується жовтушністю, або анемією слизових оболонок, гемоглобінурією, збільшенням загальної температури тіла, погіршенням стану серцево-судинної системи та органів травлення. Основним шляхом передачі збудника цієї хвороби серед тварин кліщі родів *Dermacentor, Rhipicephalus*

Хвороба досить поширена серед собак. Окрім собак також хворіють велика рогата худоба, вівці, свині, кози, коні, люди, кішки, дикі тварини.

Метою нашого дослідження було вивчення епізоотичної ситуації щодо бабезіозу у місті Біла Церква, на основі даних клініки "Айболит".

Матеріалом для дослідження були собаки різних порід, власники яких звертались до клініки, після того, як відмічали погіршення стану тварин. Після збору анамнезу та проведення діагностичних досліджень, серед пацієнтів з підозрою на бабезіоз встановлювали чи спростовували діагноз. Собакам, хворим на бабезіоз призначалося відповідне лікування. Крім того аналізувалися записи журналу реєстрації хворих тварин.

Результати досліджень та їх обговорення. За 2017 рік у клініці "Айболит" було зареєстровано 36 випадків захворювання собак на бабезіоз. При аналізі сезонності хвороби було встановлено, що 29 випадків (80,5%) припали на період від березня по серпень. При аналізу вікової динаміки виявилося, що найбільш сприятливими були тварини у віці від 3 місяців до 2,5 років. При аналізі породної сприйнятливості до враження собак на бабезіоз не встановлено такої. Однак відмічалося, що чистопородні собаки хворіють частіше. Перебіг хвороби у таких тварин був важче, ніж у безпородних.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Бабезіоз поширений серед собак, пацієнтів клініки "Айболит".

Вважаємо подальшим завданням наших досліджень проаналізувати ефективність схем лікування, які застосовують лікарі та звернути увагу на їх удосконалення.

Перспективними є вивчення питань епізоотології профілактики та лікування бабезіозу собак.

УДК 619:616.993.192.1:636.92
ШИНКАРЕНКО В. С., студент 4 курсу
Науковий керівник – **КОЗІЙ Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
vladislav.shiro@gmail.com

ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІКУВАННЯ КОТІВ, ХВОРИХ НА ОТОДЕКТОЗ У КЛІНІЦІ "АЙБОЛИТ" м. БІЛОЇ ЦЕРКВИ

Отодектоз – хвороба котів та собак, що викликається кліщами *Otodectes cynotis* який локалізується у зовнішньому слуховому проході та на барабанній перетинці. Хворба характеризується свербежем, розвитком дерматиту та в подальшому – отиту. Основним джерелом інвазії є хворі тварини, шлях передачі контактний.

Метою наших дослідження було вивчення епізоотичної ситуації відносно отодектозу у місті Біла Церква на основі даних приватної клініки ветеринарної медицини "Айболит" та визначення ефективностізасобів етіотропної терапії.

Матеріалом для дослідження були журнал реєстрації хворих тварин та коти різних порід та віку, власники яких звертались до клініки, після того, як виявляли погіршення стану тварин. Після встановлення діагнозу – «отодектоз котів» проводилося відповідне лікування. З метою порівняння ефективності засобів етіотропної дії «Амітразин» та «Отоферонол-Голд» було відібрано довільно 10 хворих на отодектоз тварин які довільно поділили на контрольну та дослідну групи, по 5 голів у кожній. Етіотропні засоби використовували згідно інструкції: тваринам контрольної групи застосовували «Амітразин», дослідної – «Отоферонол-Голд». Критеріями оцінки ефективності етіотропних перапартів були клінічний стан хворих тварин та лабораторних досліджень.

Результати досліджень та їх обговорення. За 2017 рік у клініці "Айболит"було зареєстровано 42 випадки захворювання на отодектоз, серед 380 пацієнтів котів з проблемами заразної та незаразної етіології, що складає 11%. З них 25 випадків припадали на період від березня по серпень, 59%, тому прослідковується певна сезонність. Хвороба вражує тварин незалежно від віку. Породна сприйнятливість не виражена, але відмічено, що чистопородні коти хворіють частіше, ніж безпородні.

В результаті проведених клінічних спостережень та результатів лабораторних досліджень було встановлено наступне: ознаки захворювання в дослідної групи зникали на 5–7 добу, тоді як в контрольній групі 9–12.

Висновки та перспективи подальших досліджень:

1. Отодектоз доволі часто зустрічається серед пацієнтів клініки “Айболит” м. Білої Церкви.

2 Препарат етіотропної дії «Отоферонол-Голд» проявив вищу терапевтичну ефективність порівняно з «Амітразин» за отодектозу котів.

УДК 619:616.5-002.2:615.262
ДАВИДЕНКО Ю.В., студентка 3 с курсу
Науковий керівник - **ПІДБОРСЬКА Р.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АНТИГІСТАМІННІ ЗАСОБИ - ОСНОВА БОРОТЬБИ ПРОТИ АЛЕРГІЇ

Алергія - (гр. allos - інша, ergon - дія) підвищена чутливість до якої-небудь речовини, частіше тієї, яка має антигенні властивості. Алергія є проявом іншої зміненої дії деяких речовин на організм. В основі алергії лежать імунні реакції, які виникають при взаємодії алергену з антитілом. Речовини, здатні викликати стан алергії називаються алергенами.

Алергічні реакції серед людей та тварин (анафілактичний шок, кропив'янка, набряк Квінке, дерматити, лікарська і харчова алергія) широко розповсюджені в усьому світі і мають тенденцію до росту. Причиною цього, в першу чергу, є широке застосування лікарських препаратів, особливо грипи антибіотиків, потужний розвиток хімічної промисловості та екологічні фактори.

Алергічні реакції поділяються на дві групи:

1) алергічні реакції негайного типу (анафілактичний шок, набряк Квінке, кропивниця, сінна лихоманка, сироваткова хвороба та ін.);

2) алергічні реакції сповільненого типу (реакція відторгнення пересаджених тканин).

Значна поширеність алергічних захворювань створює умови для бурхливого розвитку такої галузі фармації, як розробка протиалергічних препаратів. Дана група речовин має велике значення, так як є засобами першої допомоги при алергічних реакціях, особливо, за розвитку анафілактичного шоку.

Лікарські засоби, що використовують для лікування і профілактики алергії негайного типу класифікують:

I. речовини, що пригнічують алергічні реакції:

1) протигістамінні засоби: а) речовини, що гальмують вивільнення і активізацію гістаміну (кромолін-Na, кетотифен); б) блокатори H_1-рецепторів (димедрол, діазолін, дипразин, супрастин);

2) глюкокортикоїди (гідрокортизон, преднізолон, метилпреднізолон, тріамцинолон, бетаметазон та ін.).

3) речовини, що усувають прояви алергічної реакції: а) адреноміметичні засоби (адреналіну гідрохлорид; б) М-холіноблокатори (атропіну сульфат); в) стимулятори ЦНС (еуфілін теофілін).

II. ЛЗ, що пригнічують алергічні реакції уповільненого типу.

1. Імунодепресивні засоби (глюкокортикоїди).

У ветеринарії досить широко використовується препарат “Алервет”, як засіб боротьби за алергічних реакцій, при сироватковій хворобі, анафілаксії, анафілактичному шоці, атопічному дерматиті, алергічних кон'юнктивітах, ринітах, судинному та м'язовому ревматизмі, для зменшення реакції при переливання крові та кровозамінників, як заспокійливий засіб у поєднанні з снотворними, у комплексній терапії при захворюваннях респіраторної системи, для премедикації перед загальною анестезією.

Механізм дії дифенгідраміну, що входить до складу препарату, полягає в блокаді H_1 гістамінових рецепторів. Препарат зменшує дію гістаміну на організм: знімає спазм гладенької мускулатури, зменшує проникність капіллярів, попереджає розвиток набряку тканин, ослаблює гіпотензивну дію гістаміну; знижує перебіг алергічних реакцій.

УДК619:615.32
ВОЛКОВА К.В., студентка 3 с курсу
Науковий керівник - **ПІДБОРСЬКА Р.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВПЛИВ АЛКАЛОЇДІВ ТРОПАНОВОГО РЯДУ НА ОРГАНІЗМ

Алкалоїди – нітрогеновмісні органічні речовини основного характеру, в більшості рослинного походження з гетероциклічною будовою молекул.

Найбільша кількість алкалоїдів міститься у рослинах таких родин: макових, пасльонових, жовтецевих, метеликових.

Найвідоміші алкалоїди, що застосовуються у медицині, містяться таких рослинах: у головках маку снотворного — морфін, у беладонні лікарській — атропін, у тютюнових листках — нікотин, у листках чаю китайського і зернах кави — кофеїн.

Особливої уваги заслуговує алкалоїд атропін та інші алкалоїди родини пасльонових, які широко використовуються як в медичній, так і у ветеринарній практиці. Дані алкалоїди є лікувальними, сильнодіючими та токсичними речовинами, здатними спричинити отруєння та смерть. Тому, з лікувальною метою їх використовують в малих дозах.

Алкалоїди родини пасльонових мають виражений холінолітичний ефект: блокують М- холінореактивні структури і тим самим роблять клітини нечутливими до впливу медіатора ацетилхоліну. Застосування атропіновмісних речовин, зокрема атропіну сульфату, супроводжується зменшенням секреції слинних, шлункових, бронхіальних залоз, зменшенням моторики шлунку, розширенням зіниць очей та підвищенням внутрішньоочного тиску, сухістю слизових оболонок, прискоренням пульс, зниженням тонус гладеньких м'язів. Перевищення допустимої дози атропіну

може спричинити гостре отруєння: різке рухове збудження («лізе на стіни, мов блекоти об'ївся»), надмірне розширення зіниць, тахікардію, сухість шкіри і слизових оболонок.

У ветеринарній практиці препарати рослин родини пасльонових (екстракт сухий, розчин атропіну сульфату, олія блекоти) призначають при спазмах і гострих болях передшлунків, гіперсекреції залоз шлунку, при бронхітах і спазмах бронхіальних м'язів, для зняття запальних ревматичних болів при суглобовому і м'язовому ревматизмі,.

Таким чином, атропінові алкалоїдів, які містяться в лікарських рослинах родини пасльонових, в малих дозах використовуються з лікувальною метою, у великих – викликають отруєння організму, що проявляється сильним збудженням нервової системи та може призвести до загибелі.

УДК 619:616.995.132:615.284:636.4
ГОЛЯК І.С., студентка 3 курсу
Науковий керівник – **БАХУР Т.І.**, к. вет. н.
Білоцерківський національний аграрний університет
fly_13@ukr.net

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ БРОВЕРМЕКТИН-ГРАНУЛЯТУ ТА БРОВАЛЬЗЕН-ПОРОШКУ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ СВИНЕЙ ЗА ЕЗОФАГОСТОМОЗУ

Актуальність напряму досліджень. Гельмінтози шлунково-кишкового тракту свиней призводять до розладів апетиту і травлення, зниження вгодованості та приросту маси тварин та, як результат, до недоотримання м'ясної продукції. Езофагостомоз свиней – нематодозне захворювання, збудником якого є *Oesophagostomumdentatum*. Це геогельмінт, тому дозрівання інвазійних личинок відбувається у навколишньому середовищі. Зараження свиней відбувається внаслідок заковування личинок, а вони, в свою чергу, здатні зберігати життєздатність роками. Молоді та статевозрілі паразити проживають у товщі слизової оболонки та в просвіті товстого кишечника тварин. Езофагостомоз поширений в усіх регіонах України. При цьому не виражена сезонна динаміка, а інтенсивність інвазії збудника зростає з віком уражених тварин. Тому вчасне та ефективне лікування свиней, уражених *O. dentatum*, є необхідною умовою для збереження здоров'я та продуктивності свиней, яких вирощують як в умовах комплексів, так і в приватних присадибних господарствах.

Результати досліджень. Дослідження провели упродовж січня–лютого 2018 р. в умовах приватних присадибних господарств різних власників у с. Добра Маньківського району Черкаської області. Для експерименту було сформовано 2 групи (n=12) свиней великої української білої породи віком 5–7 міс. живою масою 70–100 кг, хворих на езофагостомоз, за інтенсивності інвазії 20–25 яєць у полі зору

мікроскопа. Лабораторний аналіз проб фекалій дослідних тварин проводили відповідно до стандартизованого комбінованого методу Дарлінга у модифікації Котельникова-Хрєнова з використанням насиченого розчину гранульованої аміачної селітри (щільність флотаційного розчину – 1,3 г/1,0 мл). На 10 та 20-ту добу після початку лікування свиней, проводили повторні дослідження з метою встановлення інтенсивності інвазії езофагостом та, в свою чергу, ефективності проведених лікувальних заходів.

Свиням першої групи застосовували Бровермектин-гранулят (ТОВ «Бровафарма», Україна, діюча речовина – івермектин 3,5 мг/1 г) перорально у дозі 2 г/10 кг живої маси, змішавши з 7-миденною даванкою комбікорму. Тваринам другої групи застосовували Бровальзен-порошок (ТОВ «Бровафарма», Україна, діюча речовина – альбендазол 75 мг/1 г), із невеликою порцією корму, в дозі 1,3 г/10 кг маси тіла двічі, з інтервалом 24 год.

Дослідження фекалій свиней першої групи на 10-ту добу після початку лікування показало повну відсутність яєць езофагостом у всіх пробах, що було підтверджено також повторним аналізом проб на 20-ту добу. Таким чином, інтенсефективність та екстенсефективність Бровермекин-грануляту щодо *O. dentatum* склала 100 %, забезпечивши тривалий захист свиней від повторного зараження. Аналогічний аналіз зразків від свиней другої групи показав зниження інтенсивності інвазії збудників до 2–5 яєць у полі зору мікроскопа на 10-ту добу досліду (інтенсефективність = 80–90 %), однак уже на 20-ту добу цей показник знову зріс до 13–16-ти яєць у полі зору мікроскопа. На нашу думку, це вказує на те, що, не зважаючи на достатньо високу ефективність Бровальзен-порошку щодо *O. dentatum*, він не забезпечує захист свиней від повторного зараження шляхом заковтування інвазійних личинок, які збереглися в оточуючому середовищі.

Висновок. Проведені дослідження показали, що Бровермектин-гранулят за езофагостомозу свиней проявляє 100 % ефективність та захищає від повторного зараження. Бровальзен-порошок, у свою чергу, має ефективність 80–90 % та не убезпечує свиней від повторного інвазування.

УДК 619:616.995.428:615.216.85:636.8
РАДУТА С.О., студентка 5 С курсу
Науковий керівник – **БАХУР Т.І.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
fly_13@ukr.net

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВУШНИХ КРАПЕЛЬ «БАРС» ТА АВЕРСЕКТИНОВОЇ МАЗІ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ КОТІВ ЗА ОТОДЕКТОЗУ

Актуальність напряму досліджень.Акарози м’ясоїдних тварин, у тому числі отодектоз – це інвазійні захворювання з високою контагіозністю та можливістю необмеженого розповсюдження. Збудник отодектозу – кліщ *Otodectes cynotis*

(Hering, 1938), який паразитує на шкірі внутрішньої поверхні вушних раковин, а також у зовнішньому слуховому проході. У результаті паразитування збудників, хворі тварини стають занепокоєними, труть вухами об різноманітні предмети та об'єкти, часто трясуть головою. Як результат, з'являються садна, подряпини, а після ураження пошкодженої шкіри вторинною мікрофлорою – нагноєння. Слуховий прохід забивається кірками підсохлого ексудату. Процес часто поширюється на середнє та внутрішнє вухо, і навіть далі – на мозкові оболонки. Тому вчасне лікування котів у випадку ураження їх збудниками отодектозу є необхідною умовою для збереження здоров'я та благополуччя домашніх улюбленців.

Результати досліджень. Дослідження провели у грудні 2017 р. – лютому 2018 р. в умовах зооветцентру «Альба» м. Боярка Київської області. Для цього було сформовано 2 групи (n=10) котів змішаних порід віком 4–7 міс. вагою 1,5–2,5 кг, хворих на отодектоз, за інтенсивності інвазії 5–13 екземплярів живих кліщів у полі зору мікроскопа. Лабораторний аналіз зіскрібків шкіри з внутрішньої поверхні вушної раковини пацієнтів проводили відповідно до вітального методу Присєлкової. На 10, 15 та 20-ту добу після початку лікування котів, проводили повторні дослідження з метою встановлення інтенсивності інвазії живими збудниками та, в свою чергу, ефективності проведених лікувальних заходів.

Обробку дослідних тварин обох груп акарицидними засобами проводили після ретельної механічної очистки обох вушних раковин марлевими тампонами, змоченими розчином Хлоргексидину Глюконату 20 %-им (ПАТ «Монфарм», Україна) для знищення вторинної патогенної мікрофлори, підвищення ефективності та покращення доступу для протипаразитарних засобів. Також, у день першої обробки пацієнтів обох груп, їм застосовували Декса-кел 0,2 % (KELAN.V., Бельгія) внутрішньом'язово у дозі 0,1/1 кг ваги тіла з метою покращення загального стану тварини завдяки зниженню інтенсивності запального процесу та свербежу. Для знищення збудників захворювання, котам першої групи застосовували краплі вушні «Барс» (НВЦ ООО «Агроветзащита», Російська Федерація), по 3 краплі в кожне вухо, тричі з інтервалом 5 діб (діюча речовина препарату – димпілат, 0,5 мг/мл). Тваринам другої групи застосовували аверсекинову мазь 0,05 % (ООО «Фармбиомедсервис», Російська Федерація), по 0,5 г у кожне вухо, двічі з інтервалом 5 діб.

Дослідження зіскрібків шкіри з внутрішньої поверхні вушної раковини пацієнтів показали, що у котів першої групи на 10-ту добу після початку лікування інтенсивність інвазії збудника знизилась до 2–5 екземплярів живих кліщів у полі зору мікроскопа, а на 15-ту добу – до 1–2-ох. Через 20 діб від початку експерименту живих кліщів у зразках від усіх тварин групи не виявляли (інтенсефективність та екстенсефективність склали 100 %).

Аналогічний аналіз зразків від пацієнтів другої групи показав зниження інтенсивності інвазії збудників до 0–2 екземплярів живих кліщів у полі зору мікроскопа на 10-ту добу та їх повне зникнення уже на 15-ту добу від початку лікування.

Висновок. Проведені дослідження показали, що застосування вушних крапель «Барс» і аверсектинової мазі для лікування котів, уражених *Otodectes cynotis*, має 100 % інтенс- та екстенсефективність. Однак, для цього необхідно проводити трикратну обробку препаратом «Барс», тоді як аверсектинова мазь призводить до одужання котів уже після другої обробки.

УДК 619:616.995.1:615.284:636.2
ПЕТРОВСЬКА О.С., студентка 4 СПС курсу
Науковий керівник – **БАХУР Т.І.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
fly_13@ukr.net

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ БРОВАЛЬЗЕН-ПОРОШКУ ТА РАФЕНЗОЛУ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ ЗА ЗМІШАНИХ ГЕЛЬМІНТОЗІВ

Актуальність напряму досліджень.Домінантне положення серед гельмінтів у жуйних займають паразити органів травлення, а найчастіше – фасціоліди та трихострогіліди.

Фасціольоз – це біогельмінтоз із переважним ураженням печінки і жовчовивідних шляхів. В Україні реєструються спорадичні випадки фасціольозу, який спричинений печінковою двовусткою *Fasciola hepatica*. Трихостронгілідози – комплекс нематодозних захворювань жуйних, збудниками яких є представники підряду *Strongylata*, родів *Trichostrongylus, Ostertagia, Nematodirus* та *Haemonchus*. Ці нематодози характеризуються запальними процесами в різних ділянках травного каналу, втратою живої маси, зниженням молочної та м’ясної продуктивності інвазованої худоби. Усі стронгіляти шлунково-кишкового тракту є геогельмінтами. Вчасне та ефективне лікування худоби, хворої на гельмінтози, є необхідною умовою для збереження здоров’я та продуктивності.

Результати досліджень. Дослідження провели у січні–лютому 2018 р. в умовах ТДВ «Терезине» (смт Терезине, Білоцерківський р-н, Київська обл.). Для експерименту було сформовано 2 групи (n=15) телиць української чорно-рябої молочної породи віком 12–14 міс. живою масою 280–320 кг, хворих на змішані гельмінтози, за інтенсивності інвазії 6–15 яєць *F. hepatica* та 10–18 яєць стронгілят у полі зору мікроскопа. Лабораторне дослідження проб фекалій від тварин проводили за стандартизованим комбінованим методом Дарлінга у модифікації Котельникова-Хрєнова з використанням насиченого розчину гранульованої аміачної селітри. На 10 та 20-ту добу від початку лікування телиць проводили повторні дослідження фекалій для встановлення інтенсивності інвазії гельмінтів та ефективності проведених лікувальних заходів. Тваринам першої дослідної групи застосовували Бровальзен-порошок (ТОВ «Бровафарма», Україна, діюча речовина – альбендазол 75 мг/1 г), перорально з невеликою порцією корму, у дозі 20 г/100 кг маси тіла одноразово.

Телицям другої групи застосовували Рафензол (ТОВ «Бровафарма», Україна, діючі речовини – рафоксанід 110 мг/1 мл та фенбендазол 75 мг/1 мл) перорально у дозі 7,5 мл/100 кг живої маси, змішавши з невеликою порцією зволоженого комбікорму одноразово.

Дослідження фекалій телиць першої групи на 10-ту добу після початку лікування показало зниження інтенсивності інвазії до 1–3 яєць фасціол у полі зору мікроскопа та зникнення яєць стронгілят (інтенсефективність = 80–100 %). На 20-ту добу інтенсивність інвазії фасціол майже не змінилась у порівнянні з попереднім показником (0–4 яйця у полі зору мікроскопа), але відмічено повторну появу яєць стронгілят (4–8 яєць). На нашу думку, це вказує на те, що, не зважаючи на достатньо високу ефективність Бровальзен-порошку щодо збудників трихостронгілідозів, він не забезпечує захист тварин від повторного зараження, а також не має абсолютної ефективності щодо фасціол.

Дослідження фекалій телиць другої групи на 10-ту добу експерименту показало повну відсутність яєць гельмінтів у всіх пробах, що було підтверджено також повторним аналізом на 20-ту добу. Таким чином, інтенсефективність та екстенсефективність Рафензолу щодо збудників змішаних інвазій склала 100 %.

Висновок. Проведені дослідження показали, що Бровальзен-порошок не забезпечує захист великої рогатої худоби щодо збудників трихостронгілідозів та не має абсолютної ефективності щодо збудника фасціольозу. Рафензол проявив 100 %-ву ефективність щодо збудників змішаних гельмінтозів худоби.

УДК 619:616.995.132.5:636
ТРЕТЬЯКОВА М.Л., студентка 3 курсу
Науковий керівник – **БАХУР Т.І.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
fly_13@ukr.net

ДИРОФІЛЯРІОЗ – НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ НАС ТА ДЛЯ НАШИХ УЛЮБЛЕНЦІВ

Ріст інвазованості собак збудниками дирофіляріозу – актуальна проблема сучасної ветеринарної медицини. Адже дирофіляріоз – це захворювання домашніх м’ясоїдних, викликане кардіонематодою *Dirofilaria immitis*, яке було виявлено в Україні нещодавно. Так, перші випадки ураження собак реєстрували в 90-их роках, а стрімке зростання кількості випадків розпочалося після 2000 р. Це нове захворювання має епізоотичне та епідеміологічне значення, тому необхідно звернути увагу на причини, особливості перебігу та наслідки перебування збудника в організмі.

Дирофіляріоз – нематодозне захворювання, яке може бути спричинено двома видами збудників: *Dirofilaria immitis* (статевозрілий паразит локалізується в серці, легеневій артерії) та *Dirofilaria repens* (локалізується у підшкірній клітковині). Проміжними хазяями цих нематод є комарі родів *Anopheles, Aedes, Culex*, а також

блохи. Тому зараження домашніх тварин надзвичайно важко контролювати, адже інвазування відбувається через укуси комах.

Дирофіляріоз має значне поширення в країнах з тропічним та субтропічним кліматом, але географічний ареал інвазії та її розповсюдженість постійно збільшуються. Дирофіляріоз реєструють у країнах Африки, Азії та Південної Європи. У США встановлені ендемічні зони, де щорічно відмічають спалахи цього гельмінтозу. Випадки захворювання також зареєстровані у Великобританії, Швеції, Нідерландах, Німеччині, Австрії, Франції, Іспанії, Болгарії, Румунії, Польщі, Шрі-Ланці.

У останні роки в Україні таке захворювання як дирофіляріоз собак зі статусу рідкісної тропічної хвороби перейшло у статус однієї з тих, що часто реєструються лікарями ветеринарної медицини. Нині дирофіляріози регулярно реєструють в Одеській, Київській, Чернігівській, Сумській, Полтавській, Харківській та інших областях.

Варто відмітити, що дирофілярії здатні вражати не лише собак, але і людей. Люди також інвазуються трансмісивним шляхом, через укуси комах. Частіше реєструється підшкірна форма, збудником якої є *D. repens*. Найбільш розповсюджені місця ураження – очі, повіки, обличчя, грудна клітка, руки, верхня частина ніг, живіт, геніталії (у чоловіків). Характерними є болючі шишки в зоні ураження, які можуть рухатися. Значно рідше виявляють збудника *D. immitis*, який у людей локалізується переважно в легенях.

Основними причинами стрімкого розповсюдження дирофіляріозу є значна міграція людей разом із домашніми улюбленцями, погано обладнані зрошувальні канали, які створюють умови для масового розмноження комарів, завезення збудника з інших країн, обмежене використання хімічних речовин захисту від гнусу, збільшення кількості домашніх та безпритульних собак, а також недостатній арсенал антигельмінтиків, які здані діяти проти дорослих дирофлярій, а також адаптація дирофілярій до різних проміжних хазяїв.

Висновок. Дирофілярії є небезпечними як для тварин, так і для людей. Водночас вони набувають значного поширення в Україні та світі. Тому нам необхідно детально ознайомитись із особливостями патогенезу, клінічних проявів, лікування та профілактики цього захворювання. Лікарі ветеринарної медицини повинні бути готовими вчасно виявити та ліквідувати цих нематод у організмі, доки вони не завдали великої шкоди та не призвели до смерті пацієнта.

УДК 619:616-0.85/.995.428
БІЛАН А.С. студентка 5 С курсу
Науковий керівник – **АРТЕМЕНКО Л.П.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: Lyudmila_Artemenko@ukr.net

НАШКІРНА КОРОСТА ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Живителями для кліщів роду *Psoroptes*є вівці, велика рогата худоба, коні. У великої рогатої худоби паразитують кліщі *Psoroptesbovis* родини *Psoroptidae*. Псороптоз великої рогатої худоби набуває все більшого поширення і відповідно має причетність до економічних збитків. Це захворювання відоме і реєструється на території не тільки України але і в інших країнах Європи, США, де практикують інтенсивні методи розведення тварин. За даними вчених США, в уражених псороптесами тварин зменшується поїдання корму на 20 %. Тому для таких тварин необхідна додаткова годівля протягом трьох місяців для досягнення необхідної живої маси. За спостереженнями в Німеччині, у тварин, молодших одного року, відмічали слабкість, іноді загибель. Захворювання реєструють переважно в осінньо-зимовий час. З потеплінням, весною, інтенсивність ураження псороптозом зменшуються. Особливо це спостерігається за переходу тварин із зимово-стійлового до пасовищного утримання. В цей період відновлюється нормальна фізіологічна функція шкіри, а ультрафіолетові промені діють згубно на кліщів. Однак, в складках шкіри, захищених від дії сонячних променів, псороптеси не гинуть.

Досить складний і тяжкий механізм дії цих кліщів на макроорганізм. Псороптеси ротовим апаратом травмують епідерміс, викликають витікання лімфи на поверхню шкіри тварин. В місцях ураження відмічають жовтуваті вузлики 1−4 мм в діаметрі та везикули. На шкірі з’являються мокнучі осередки, волосся склеюється і випадає. Шкіра стає товстою, особливо в ділянці шиї; звичайно функція шкіри у тварин порушується.

Для діагностики псороптозу великої рогатої худоби вирішальне значення мають лабораторні дослідження зішкрібів шкіри. Звичайно враховують гіперкератоз, потовщення шкіри. Пальпуючи шкіру, знаходять свіжі осередки псороптозного процесу і з них скальпелем роблять зішкребки з двох – трьох ділянок. Відібрані проби поміщають на чорний папір і легко підігрівають до 25−30 ^{0}С над джерелом тепла (електроплиткою, електричною лампою, над склянкою з гарячою водою). За такого режиму кліщі починають рухатися і легко помітні на чорному фоні паперу у вигляді сіро-білих рухливих крапок. В практиці ветеринарної медицини використовують і інший досить простий метод виявлення кліщів у зіскрібках шкіри. Останні поміщають на предметне скельце в краплину гасу, накривають другим предметним скельцем, здавлюють скельця пальцями і досліджують під мікроскопом.

Діагноз вважають установленим, якщо знаходять кліщів імаго, личинок чи німф. Для дорослих паразитів характерні довгі, сегментовані кінцівки.

Попри великого переліку ліків, що існують в професійній літературі, ефективними сьогодні визнані препарати макроциклічних лактонів та синтетичних

піретроїдів. Відпрацьовані та рекомендовані наступні схеми лікування великої рогатої худоби за псороптозу: івермектин 0,2 мг/кг підшкірно, дворазово з 2−4-тижневим інтервалом. Дорамектин 0,2 мг/кг підшкірно чи внутрішньомязово; Моксидектин 0,5 мг/кг шляхом зрошування уражених ділянок шкіри та навколо них.

Найважливішим заходом профілактики є карантинування тварин, які поступають у господарство. За встановлення діагнозу хоч у однієї тварини всіх піддають дезакаризації. Останню використовують і для санації приміщення від кліщів. Вилікуваних тварин тримають під наглядом до весни наступного року і за відсутності нових випадків захворювання їх вважають здоровими.

УДК: 619:616.995.132:636.7
РУСАН О.В., студент 5 курсу
Науковий керівник – **ШМАЮН С.С.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ДИРОФІЛЯРІОЗУ СОБАК

Останнім часом все більшої актуальності набуває проблема дирофіляріозів. Це пов’язано з різким зростанням в усьому світі кількості випадків інвазії як серед тварин, так і серед людей. В Україні також спостерігається ріст числа зареєстрованих хворих на дирофіляріоз.

Дирофіляріоз собак викликається нематодами Dirofilariaimmitis (Leidy, 1856), що паразитує у правому шлуночку серця й легеневої артерії і D. repens (RaillietetHenry, 1911), що локалізується в підшкірній клітковин.

Дирофіляріоз серця й підшкірної клітковини широко розповсюджений у багатьох країнах світу, у тому числі і в Україні.

Мета роботи – вивчити розповсюдження дирофіляріозної інвазії на території обслуговування ветеринарної клініки.

Робота виконана на базі приватної клініки ветеринарної медицини та у лабораторії кафедри паразитології та фармакології Білоцерківського НАУ.

Розповсюдження дирофіляріозу собак на території обслуговування ветеринарної клініки вивчали шляхом аналізу звітів ветеринарної клініки за 2015–2017 роки. Результати цієї роботи наведені у таблиці 1.

Таблиця 1.

Ураженість домашніх собак збудниками дирофіляріозу

Рік	Всього обстежено тварин, голів	Виявлено хворих тварин, голів	В тому числі				
			віком 1–3 роки	віком 4–6 роки	старші 6 років	самки	самці
2015	123	28	2	12	16	8	22
2016	111	38	3	14	21	11	27
2017	134	45	3	18	24	9	36
Всього	2 371	125	8	48	69	30	95

Протягом 2015–2017 рр. було обстежено 2 371 домашню собаку. Із обстежених собак 125 голів були уражені дирофіляріями. 8 голів тварин були уражені віком від 1 до 3 років, 48 тварин – від 4 до 6 років і 69 собак віком старше 6 років. Порівнюючи дані обстежень домашніх собак, хворих на дирофіляріоз, можна відмітити, що самці більш сприйнятливі до ураження дирофіляріями, ніж самки.

Порівнюючи дані обстежень домашніх собак по рокам ми встановили, що у 2005 році з 123 домашніх собак 30 тварин були уражені дирофіляріями. В 2006 році було обстежено 111 домашніх собак і з них хворими на дирофіляріоз виявились 38 тварин, а при обстеженні в 2007 році 134 домашніх тва-рин дирофілярії виявили вже у 45 тварин. За 7 місяців 2008 року з 53 обстежених тварин личинки дирофілярій виявили у 17 собак. При обстеженні домашніх собак, хворих на дирофіляріоз, відслідковувалася і породна сприйнятливість тварин до збудників. Згідно з даними результатів досліджень ми відслідкували, що найчастіше на дирофіляріоз хворіють собаки короткошерстих порід (ротвейлер, доберман, боксер, американський стафордширський тер'єр). Проте дирофіляріоз поширений також і серед тварин довгошерстних порід (спанієль, пудель, кавказька вівчарка, бобтейл, середньоазіатська вівчарка, південноросійська вівчарка). При обстеженні собак на території обслуговування ветеринарної клініки та прилеглих до нього територій встановлено, що найбільша екстенсивність дирофіляріозної інвазії спостерігається у тварин, які мешкають у вологій місцевості, заболочених районах, біля річок, озер, де є сприятливі умови для розвитку проміжних хазяїв (комарів).

УДК619.99:616-002
ПОКИДЬКО А.М., студентка 3 курсу
Науковий керівник – **АНТІПОВ А.А.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

РОЛЬ ПАРАЗИТОЛОГІЇ У ЕТІОЛОГІЇ, ПАТОГЕНЕЗУ ТА ЛІКУВАННЯ ОНКОПАТІЙ

Одним із найважливіших завдань лікаря ветеринарної медицини є активна співпраця із колегами, робота над новими методами лікування та введення їх у народне використання. Уже не одне десятиліття спеціалісти із ветеринарної та гуманної медицини намагаються відшукати основні етілогічні фактори виникнення онкозахворювань та «чудо-ліки» для протистояння із даними патологіями. На сучасному етапі вивчення походження раку важливе місце займає паразитологія.

Паразитизм - одне з найдавніших, складних і цікавих явищ в еволюції біосфери. Виникнувши на зорі життя, світ паразитів значно збагатився в процесі тривалої спільної еволюції з господарями і зараз являє собою одну з найбільш успішних стратегій виживання.

Метою нашого дослідження було ознайомитись та проаналізувати паразитарні теорії, які створили багато суперечок у світовій науці. Хімік та біолог Тетяна

Свищева вважає походження ракових новоутворень, шляхом дії на організм простіших паразитів – трихомонад. В свою чергу, російський лікар ветеринарної медицини Василь Бритов стверджує про зв'язок круглих червів – трихінел, із створенням довгострокового імунітету проти злоякісних новоутворів.

Паразитарна теорія раку стверджує, що пухлинні клітини є одними з форм одноклітинних паразитів трихомонад. Сама ж ракова пухлина – це ні що інше, як колонія патогенних організмів, які накопичуються і осідають в організмі. Все це і дозволило Свищевій створити свою концепцію. Суть її в тому, що онкологічні та кардіологічні захворювання мають загальних збудників - трихомонад. У першому випадку вони діагностуються по утворенню пухлин, а в другому - тромбів. Образно кажучи, трихомонади - це танки, які застряють на вузькій дорозі в гірській ущелині і не пропускають машини з гуманітарною допомогою - клітини крові.

На думку ветеринара Василя Бритова паразитологія відкрила нову можливість боротися із невиліковними діагнозами – онкопатіями. Метод, за допомогою якого він виліковує рак, неспеціалісту може здатися на диво простим. Організм за допомогою вакцини заражають трихінельозом, він починає з подвоєною силою боротися з новою хворобою, в результаті - імунітет підвищується і ракові клітини поступово гинуть. Двадцять років Василь Бритов не міг домогтися визнання: ніхто не вірив, що можна знайти панацею від раку, сидячи у ветеринарній клініці. Зараз, нарешті, він отримав патент на свій метод лікування, процес отримання патенту проходить зараз ще в 130 країнах, що свідчить на всю серйозність та цінність методики.

Ставлення офіційної медицини до цієї ідеї абсолютно адекватне: не можна застосовувати на людях, навіть безнадійно хворих, препарати, які не пройшли реєстрацію і сертифікацію. Тим більше, препарати, які становлять потенційну небезпеку для здоров'я і життя пацієнтів. Хоча, якщо бути об'єктивним, за такого підходу було б неможливим створення сироватки проти сказу (Пастер був хіміком), а Рентген ніколи б не зробив першу рентгенограму, якби не використовував для цього руку своєї дружини.

У тому, що відповіді на складні питання часто лежать на поверхні і чекають, коли на них звернуть увагу, немає нічого дивного. Найяскравіший приклад на підтвердження цього - відкриття пеніциліну, що дав початок ері антибіотиків. За словами самого Василя Бритова, треба частіше звертатися до природи, яка вигадала чимало природних способів лікування.

УДК 619:615.284:995,132.8:636.2
СЕРГІЄНКО Т.В., студент 4 курсу СПС
Науковий керівник – **АНТІПОВ А.А.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АНТИГЕЛЬМІНТНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІВЕРМЕК-ВЕТУ ЗА АСКАРОЗУ СВИНЕЙ

Наукою і практикою накопичено великий досвід по застосуванню у тваринництві і ветеринарній медицині хіміотерапевтичних речовин, які володіють ефективністю проти збудників і паразитів для лікування і профілактики ряду паразитарних захворювань, але спеціалістів практиків завжди цікавила можливість створення і застосування речовин із широким спектром дії. Однією із таких груп єпрепарати макроциклічних лактонів.

Авермектини – нові протипаразитарні препарати, що мають високу ефективність і широкий спектр дії. Комерційна назва препаратів з різним вмістом івермектину – папемід, івомек, енвамек, лімікс. Є ряд повідомлень про випробування івермектину проти гельмінтозів різних тварин. Р.Т. Сафіуллін використовував при аскарозі поросят 2–4- місячного віку цидектин, івомек і піперазин, і встановив 100 %-ну ефективність при зас-тосуванні цидектину і івомеку, і 64,28% -ну ефективність при застосуванні піперазину. А. Антіпов, С. Пономар вивчали ефективність івомеку 1%-ного при експериментальному аскарозі в дозі 0.3 мг АДР/кг маси тіла і встановили 100%-ну ефективність.

Метою нашої роботи було вивчення антигельмінтної ефективності івермек-вету 1% при аскарозі свиней. Був проведений експеримент на 20 поросятах-аналогах 2-4-х місячного віку, спонтанно уражених аскарисами. Їх розділили на 2 групи, по 10 голів у кожній і розмістили в окремих клітках. Було визначено 100 % інвазованість з інтенсивністю інвазії 29,4 екземплярів (в середньому)..

Для дегельминтизації поросят дослідної групи використовували івермек вет 1% у формі прозорої безбарвної або злегка жовтуватої рідини у дозі 1 мл на 33кг маси тіла (згідно інструкції). Поросята 2 групи були контрольними і їм антигельмінтик не вводили. За тваринами спостерігали протягом тридцяти днів. Клінічні спостереження за дослідними і контрольними поросятами включало визначення температури тіла, частоти серцебиття і дихання та загального стану тварин. Було визначено, що івермек-вет 1 % має високу ефективність щодо аскарисів і на десятий день спостережень, поряд із покращенням загального стану поросят, показав 100 % екстенс- і інтенсефективність. Через 30 днів після одноразового підшкірного введення препарату екстенс- і інтенсефективність щодо ураження аскарисами утримувалось на 100 % рівні. Результати зважування поросят 1 групи на 30-й день досліду показали, що середньодобові прирости маси тіла у них були значно вищими, ніж у контролі. Дегельмінтизовані поросята на 55,1 % краще росли і розвивались, порівняно із контрольними, тобто їх жива маса за 30 днів збільшилась на 2,7кг.

Така своєрідна продовжена дія препарату пояснюється особливістю фармакокінетики і фармакодинаміки івермектину, складової івермек-вету. Зокрема,

івермектини після підшкірного введення добре всмоктуються в кров і значний час (близько 40 діб) можуть визначатись в органах і тканинах оброблених тварин. Час напіввиведення із плазми крові складає близько чотирьох діб. Препарат добре переноситься тваринами навіть при збільшенні дози у 5 разів. Механізм антигельмінтної дії препарату пов□язаний з тим, що під його впливом в організмі паразита посилюється утворення нейромедіатора гамааміномасляної кислоти (ГАМК), яка зв□язується зі спеціальними рецепторами нервових закінчень, блокуючи нервові імпульси, викликаючи параліч і загибель паразита.

Таким чином, отримані результати свідчать про високу лікувальну ефективність похідних макроциклічних лактонів, зокрема ін□єкційного препарату ТОВ «Ветсинтез» івермек-вету 1 %, що дає можливість його широкого використання у практиці ветеринарної медицини.

УДК: 619:616.995.429.1
ОГРУДКОВ М.С., студент4 курсу СПС
Науковий керівник – **ГОНЧАРЕНКО В.П.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕПІЗООТОЛОГІЯ ДЕМОДЕКОЗУ СОБАК ТА МЕТОДИ ЙОГО ЛІКУВАННЯ

Демодекоз – широко поширене хронічне сезонне захворювання, яке проявляється вогнищевим ураженням шкіри в результаті поселеня кліщів родини *Demodecidae* у волосяних фолікулах і сальних залозах тварин. Накопичення їх у місцях називається колоніями, або папулами, в результаті чого утворюється дерматит, гіперкератоз та прогресуюче виснаження. Зміни в екології зовнішнього середовища де утримуються тварини сильно впливають на стан їхнього організму. Демодекозом за даними літератури хворіють в основному 22 породи собак в усіх країнах, найбільш чутливі до цього захворювання є гладкошерста породи.

Метою нашого дослідження було вивчити епізоотичну ситуацію в місті, щодо цього захворювання, породну та вікову залежність, розробити нові заходи боротьби.

Робота проводилась протягом 2016–2017 р. Вивчення статистики демодекозу в собак в залежності від віку та породи проводили шляхом аналізу даних журналу реєстрації та прийому міської лікарні ветеринарної медицини та власного обстеження методом зішкрібу і видового визначення кліщів роду Demodexcanis.

Проведені дослідження встановили, що захворювання на демодекоз собак має вікову, видову та сезонну залежність. Було встановлено, що найчастіше уражуються собаки у віці від 6-до 12 місяців (32,4%), великий відсоток ураження складає вікова категорія, від 3 до 6 місяців (25,3%), що очевидно пов'язано із зараженням матерів. У собак старше 12 місяців і до 2-х років захворювання складає 25.1 % а у тварин від 2-6 років 14,5%, старше 6 років 3, 0% після 10 років - 1, 1%.

При дослідження породної залежності собак встановлено, що в умовах міста, найбільше хворіють стафорширдський тер'єр - 23,6%, німецька вівчарка - 20,1%,

ротвейлери - 16,3% боксери - 14,2 % добермани - 11,2%. Собаки таких порід, як коллі, лайка, кавказька вівчарка - 3,1%, пекінес, шарпей, дог - 5, 0% , пітбультер'єр, бультер'єр, бульмастиф - 6,5%.

Встановлено, що найбільший пік інвазії спостерігався в березні-квітні тау вересні що очевидно пов'язано із линькою тварин.

У зв'язку з тим, що для лікуваня демодекозу собак було запропоновано багато препаратів різних фармакологічних груп, це захворювання і надалі важко піддається лікуванню. У зв'зку з цим ми провели досліди по вивчення специфічної терапевтичної акарицидної дії препаратів для лікування локалізованої форми демодекозу. Для цього було сформовано 3 групи дослідних собак породи доберман, стафорширдський тер'єр та боксер (п=25) із цією формою захворювання і одну контрольну (п=5).

Першій групі собак уводили івомек 1% у дозі 0,2 мл підшкірно на 10 кг. маси тіла дворазово з інтервалом у 10 днів. Другу групу собак обробили 0,05 % водним розчином амітразину трьохкратно з інтервалом у 5 діб. Третю групу тварин обробили комплексним препаратом, у склад якого входять: облепіхова олива, АСД-3, амітразин (тактик), димексид. Препарат втирали у шкіру з інтервалом у 6 днів в кількості 30 мл на одного хворого однократно.

В реультаті проведених дослідів було встановлено, що івомек дав позитивний ефект у 70 % випадків, препарат амітразин - у 60 %. Застосування комплексного препарату дало можливість одержати позитивний ефект у 90% відсотків.

Одержані дані дають підстави вважати, що запропонований комплексний препарат є достатньо ефективний для лікування цього захворювання і його можна буде рекомендувати у ветеринарну практику.

УДК: 619:616.982.211/.988.6-036.21
НУЖНА І.І. студентка 4 СПс курсу
Науковий керівник **– ДОВГАЛЬ О.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЕПІЗООТОЛОГІЇ, ДІАГНОСТИКА ТА ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З ЛЕЙКОЗОМ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИв ПСП ім. ШЕВЧЕНКА ДОМАНІВСЬКОГО РАЙОНУ

В вирішенні проблеми проведення селекційно-племінної роботи і забезпечення населення екологічно чистою продукцією скотарства велике значення має успішна боротьба з лейкозом великої рогатої худоби. Ця інфекційна хвороба зустрічається на всіх континентах і в останні роки в деяких країнах світу проявляється тенденція до прогресивного розповсюдження.

Дипломна робота виконана на базі ПСП ім. Шевченка Доманівського району Миколаївської області.

Хвороба виникла в 2016 році. При плановому дослідженні тварин господарства на лейкоз великої рогатої худоби виявили позитивно реагуючих.

Джерелом інфекції є тварини, які були завезені в господарство. За відсутності карантинного приміщення корови були зразу поставленні в основне стадо і не досліджувались, що й привело до виникнення хвороби.

За даними видно, що за період який аналізується виявлено 46 інфікованих вірусом лейкозу великої рогатої худоби тварин, що становить 1,7 % в 2016році та 1,93% в 2017 році від всіх досліджених. При цьому інфікованість тварин в різні роки коливалась від 1,06 % до 6,26 %. В основному захворювання реєструється серед дорослих тварин. Аналізуючи динаміку захворювання по господарству видно, що найбільшу кількість тварин виявлено в квітні 2017 році, а найменша кількість тварин виявлено в серпні 2017 році. Це вказує на широке розповсюдження лейкозу в стаді, внаслідок ефективного проведення оздоровчих заходів, рівень інфікованості вдалося зменшити до 1,06% в 2017 році.

Крім цього, постійне неблагополуччя обумовлюється тим, що в стаді постійно є рухома сила епізоотичного процесу – це джерело інфекції, механізм передачі збудника хвороби до сприятливої тварини.

Вивчаючи питання епізоотології по даним багаторічних статистичних результатів захворюваності та інфікованості встановлено, що лейкоз великої рогатої худоби, вперше виник в господарстві, і в послідуючому став постійною інфекцією.

Оскільки в господарстві перебіг захворювання був спонтанним, то при такому розвитку захворювання ми намагались вивчити стадійність прояву епізоотичного процесу, оскільки в такому стаді існують всі рухомі сили.

Відмічено, що при спонтанному виникненні і розвитку лейкозу епізоотичний процес розвивається динамічно без стадії угасання. Також в процесі дослідження нами встановлено вікове розповсюдження інфекції.

Захворювання реєструється як серед корів, так і серед молодняку. При цьому відмічені деяке коливання рівня інфікованості серед тварин на протязі року, це ймовірно пов’язане із різною кількістю досліджуваних тварин в тому чи іншому місяці.

В господарстві проводяться заходи по оздоровленню стада від ВЛ ВРХ згідно діючої «інструкції з профілактики та оздоровлення великої рогатої худоби від лейкозу», молодняк випоюється пастеризованим молоком, проводять масові обробки тварин з дотриманням правил асептики та антисептики.

Все серопозитивне поголів’я господарства відокремили в окреме приміщення, згідно інструкції по боротьбі та профілактиці з лейкозом великої рогатої худоби. За ним закріпили окремий обслуговуючий персонал. Даних тварин досліджують гематологічно і при виявленні гематологічно хворих в 15-ти денний строк їх здають на забій.

УДК: 619:616.982.211/.988.6-036.21
ВОЛОШИН Ю.В. студент 4 СПс курсу
Науковий керівник – **ДОВГАЛЬ О.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
epizootologiya@ukr.net

ЕПІЗООТИЧНА СИТУАЦІЯ ТА ЛІКУВАЛЬНО-ПРОФІЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ ПРИ КОЛІБАКТЕРІОЗІ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИв СПОП «ВІДРОДЖЕННЯ» ШПОЛЯНСЬКОГО РАЙОНУ

Сучасна ветеринарна медицина однією з найскладніших проблем вважає шлунково-кишкові інфекції новонароджених телят. Актуальність проблеми пояснюється широким розповсюдженням інфекції, високим рівнем захворюваності та загибелі телят, що стає причиною значних економічних збитків. Поліетіологічність та чисельність сприятливих для захворювань факторів, які здатні до посилення течії хвороби, – найперші сприяють виникненню труднощів при розробці засобів боротьби з цими захворюваннями. До таких факторів належать: неповністю сформована імунна система новонароджених телят, недотримання норм утримання та годівлі, графіків проведення щеплення корів-матерів, захворюваність їх маститами, порушення строків та норм дачі молозива новонародженим телятам та інші.

Виконання робота відбувалося на базі господарства СПОП «Відродження» Шполянського району Черкаської області, на кафедрі епізоотології та інфекційних хвороб факультету ветеринарної медицини БНАУ, а також в співпраці з фахівцями Черкаської регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини.

У ході виконання роботи ми встановили, що телята першого тижня життя мають найбільш важкий перебіг колібактеріозу.

У господарстві колібактеріоз відзначається стаціонарністю. Так, у межах господарства лабораторно наявність захворювання підтвердили у листопаді 2016 р. Наявність ентеропатогенних кишкових паличок було виявлено після отелення у трьох з десяти корів після проведення дослідження їхніх фекалій.

За 2017 рік відсоток захворюваності на колібактеріоз серед телят становив – 7,4%, летальність – 15,4%. У межах різновікових груп телят відсоток захворюваності коливався від 1,6 до 12,9%, летальність – від 6,2% до 19%.

Нам вдалося виділити культуру E.coli після проведення бактеріологічного дослідження п’яти зразків патологічного матеріалу і фекалій хворих телят.

Після типування культури віднесено до таких сероваріантів: 02, 086 та 0129.

Чутливість культур E.coli визначалася на базі державної районної лабораторії ветеринарної медицини за дотримання загальноприйнятих методик.

Нами запропоновано схему застосування у межах дослідної групи: окситетрацикліну – 200 в дозі 1мл. препарату на 20 кг маси тіла протягом 4 – 5 днів, інтравіту в дозі 0,15 мл/кг маси два рази з інтервалом 3 доби, пробіотику Біовітон в дозі 10 г. на голову з молоком, та фізіологічного розчин натрію хлориду в.в. в дозі 10мл. на 1 кг. маси тіла двічі на добу, протягом 2 – 3 діб, яка дала змогу побачити

відмінний терапевтичний результат – вся група залишилася живою, відбулося відновлення фізіологічного стану тварин у порівнянні з контрольною групою, в якій застосовано тільки антибіотик окситетрациклін – 200 в дозі 1мл. препарату на 20 кг маси тіла протягом 4 – 5 діб (використання методу лікування, який раніше практикували у самому господарстві), а результатом такого лікування стала смерть двох із десяти телят.

УДК 619: 616-091:579.882:636.4
ЯКИМЕНКО Я.П., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ТИРСІН Р.В.**, канд.. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

КЛІНІКО-ЕПІЗООТОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ КОЛІБАКТЕРІОЗУ ПОРОСЯТ

Згідно з даними спеціальної літератури рівень захворюваності поросят сисунів з ознаками діареї сягає від 30 до 95% від кількості народжених, з летальністю від 10 до 87%. На наш погляд, такий значний рівень захворюваності і летальності молодняку свиней в умовах сучасних свинофермах зумовлений в першу чергу інтенсифікацією галузі свинарства. Подібна ситуація має місце і на свинофермі ФГ «Бухнівське».

У нашому випадку серед підсисних поросят з різних гнізд захворювання розвивалося з різною інтенсивністю і рівнем тяжкості перебігу. Нами було підмічено, що перші випадки появи захворювання на колібактеріоз були зафіксовані у гніздах поросят, які були отримані від свиноматок першопоросок. Згодом, в силу пасажування збудника на значній кількості сприйнятливих тварин, подібні клінічні ознаки захворювання були зафіксовані і серед груп поросят-сисунів, які були отримані від основних свиноматок.

За клінічними ознаками, тяжкістю перебігу та рівнем поширення колібактеріоз поросят в умовах свиноферми ФГ «Бухнівське» перебігав у вигляді гострої інфекції. Перші випадки гострої кишкової інфекції були зафіксовані серед поросят 7 денного віку. У хворих поросят відмічали відмову від корму, підвищення температури до 41 ^{o}С, почастішання пульсу, прискорення дихання, розлад координації руху. Частина поросят гинула за таких ознак захворювання. В окремих поросят була зафіксована кишкова форми захворювання, загальною клінічною ознакою за якої був пронос і сильне пригнічення. Фекалії мали сіро-біле або жовтувате забарвлення, містили домішки неперетравлених згустків молока. Профузний пронос серед молодняку свиней супроводжувався такими системними клінічними проявами, як прострацією, анорексією та дегідратацією.

В цілому серед поросят-сисунів, що були отримані від свиноматок-першопоросок, на колібактеріоз захворіло 77 поросят, що становило 33,2% від загальної кількості поросят-сисунів на момент спалаху хвороби. Показник

захворюваності по даній групі тварин на ентеритну форму становив 22,8%, тоді як на септичну – 10,4. Показник захворюваності серед поросят-сисунів, які були отримані від основних свиноматок, був суттєво нижчим і становив 19,8%. На септичну форму колібактеріозу по цій групі молодняку свиней захворіло 3,9% тварин, на ентеритну – 15,9.

Загалом за період спалаху колібактеріозу поросят захворіло 123 поросяти, із них на септичну форму – 33, і на ентеритну – 90. В цілому, за період спалаху колібактеріозу поросят загинуло 31 порося, з них 20 поросят-сисунів, які народилися від свиноматок-першопоросок, і 11 поросят від основних свиноматок.

Показник летальності за септичної форми перебігу колібактеріозу поросят був суттєво вищим у порівнянні з ентеритною формою. Так, серед поросят-сисунів від свиноматок-першопоросок за септичної форми перебігу 33,3% тварин загинули, тоді як за ентеритної – 22,6%. Значно меншими показники летальності мали місце за кишкової форми перебігу захворювання. Вона хоч і вважається також дуже важкою, за вчасного і правильного лікування основна частина хворих на діарею поросят видужує.

УДК 619:616.988.27:636.4
ГОЛУБОВСЬКИЙ І.В., студент 4 СПС курсу
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
lubov.korniienko@gmail.com

АФРИКАНСЬКА ЧУМА СВИНЕЙ – РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ В УКРАЇНІ ТА ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Африканська чума свиней (*Pestisafricanasuum*), належить до самих небезпечних із всіх відомих інфекційних захворювань свиней. Небезпека в тому, що це захворювання швидко поширюється і вражає велику кількість свиней, а збудник має високу вірулентність, стійкий у зовнішньому середовищі та може тривалий час зберігатися в організмі окремих видів членистоногих. Унеможливлює попередження цієї інфекції – відсутність засобів специфічної профілактики. Ліквідація АЧС базується на поголовному забої та знищенні всіх хворих і умовно здорових свиней не тільки у вогнищі, а й загрозливій зоні (радіус 5 км) та належним проведенням ветеринарно-санітарних і карантинних заходів. Поширення АЧС стало глобальною проблемою для усіх країн світу з розвинутим свинарством, адже смертність серед тварин цього виду становить 98–100% (Омельченко Г.О., 2016).

Відповідно до Міжнародної класифікації заразних хвороб тварин АЧС віднесено до списку А та транскордонних захворювань тварин (Недосєков В.В. [та ін.], 2015).

В Україні АЧС діагностували вперше у 2012 р. в Запорізької області, серед домашніх свиней. З 2014 р. АЧС набула поширення. За короткий термін поширилась

в 3-х областях: Луганській, Чернігівській та Сумській, де зафіксовано 16 спалахів, 11 з яких у Чернігівській. Чернігівщина, одна з перших областей, куди вірус АЧС занесено дикими свинями з Російської Федерації. Епізоотії АЧС мали місце у Корюківському, Ніжинському, Щорському, Куликівському, Городнянському та Ріпському районах – 8 випадків серед диких кабанів і 3 – серед домашніх свиней громадян.

Складною була епізоотична ситуація з цього захворювання на Чернігівщині і в 2015 році. Із 40 спалахів АЧС на території 9 областей України, в Чернігівській було найбільше – 13 випадків. Ця епізоотія охопила вісім районів: Козелецький – 4 випад., Менський та Ічнянський по 2, Ріпський, Новгород-Сіверський, Чернігівський, Сосницький та Бобровицький по 1 випадку. За 2015 рік, із 40 спалахів, 34 – реєстрували серед домашніх свиней. Якщо у 2014 р. більшість випадків АЧС було серед диких свиней, то у 2015 р. це захворювання поширилося на домашніх, не без допомоги людей. У 2016 р. захворювання охопило уже 16 областей України, де зафіксовано 91 спалах АЧС (84 серед домашніх і 7 серед диких свиней), а за 2017 р. в 23 областях – 163 випадки (119 серед домашніх, 38 серед диких і 6 інфікованих об'єктів). По 22.02.2018 р. уже офіційно зареєстровано 37 випадків АЧС. Упродовж останніх двох років АЧС охопила усі області України. За три роки у Чернігівській області було зафіксовано 30 спалахів цієї інфекції.

УДК 619:616.988.27:636.4
БУЛИК Д.Ю., студент 4 СПС курсу
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
lubov.korniienko@gmail.com

АФРИКАНСЬКА ЧУМА СВИНЕЙ – МОНІТОРИНГ ЕПІЗООТИЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ ТА МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Африканська чума свиней (*Pestisafricanasuum*), хвороба Монтгомері, африканська гарячка, східно-африканська чума – контагіозна вірусна хвороба домашніх і диких свиней, що має високу смертність серед захворілих, проявляється гарячкою, синюшністю (ціанозом) шкіри та поширеними запальними, дистрофічними й некротичними ураженнями, що виражаються крововиливами (геморрагіями) на шкірі та внутрішніх органах.

За Міжнародною класифікацією заразних хвороб тварин ця недуга належить до *списку А* та транскордонних захворювань тварин (Недосєков В.В. [та ін.], 2015).

Сьогодні це глобальна проблема для тих країн світу де розвинуте свинарство, адже смертність тварин становить 98–100% (Бабкін М.В., 2016).

Вперше АЧС виявили у 1903 році. Тривалий час її реєстрували лише на Африканському континенті. Навесні 1957 р. це захворювання вперше діагностували в Португалії. (Коваленко Я.Р. [та ін.], 1972).

В 70-х роках XX ст. АЧС уже реєстрували у Грузії, Вірменії, Україні, Росії та в багатьох країнах Європи. Навіть двічі, у вигляді емерджентної інфекції, була занесена до Центральної та Південної Америки (1971 та 1978 –1980 р), де набула поширення у вигляді панзоотії.

В Україні перший випадок АЧС зафіксували у 2012 році, серед свиней приватної власності Приморського району Запорізької області. Завдяки належним заходам у 2013 р. цієї інфекції не реєстрували, а може не показували. У 2014 АЧС почала набувати поширення, всього зафіксовано 16 спалахів у трьох областях України (Луганській, Чернігівській та Сумській).

В умовах України лише домашні та дикі свині виду Sus scrofa можуть хворіти на АЧС. Усі інші тварини не сприйнятливі до збудника цієї хвороби. Вірус АЧС не передається людині і є безпечним для її здоров'я.

Всього за період з 2012 по 22.02.2018 рр. в Україні зареєстровано 348 випадків африканської чуми свиней у різних областях нашої країни.

У Миколаївській області перший випадок АЧС зареєстровано 5 січня 2015 р. у ПСП ім. Суворова с. Прибужжя Доманівського району, де все поголів'я свиней було знищено. Упродовж року спалахи цього захворювання виявляли серед свиней приватної власності Кривоозерського (1 випадок) та Врадіїївського (2 випадки) районів.

У 2016 р. було зареєстровано 15 випадків африканської чуми, у 2017 – 8 спалахів та за 2 місяці 2018 р. – 3 випадки у різних районах цієї області. Отже, африканська чума набуває поширення в Південному регіоні України.

УДК 619:616.988.21:614.2/.4:636
ДУДЧЕНКО О.Г., студент 4 СПС курсу
Науковий керівник – **КОРНІЄНКО Л.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
lubov.korniienko@gmail.com

ЕПІЗООТОЛОГІЧНИЙ МОНІТОРИНГ СКАЗУ В СКАДОВСЬКОМУ РАЙОНІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕТЕРИНАРНИХ ЗАХОДІВ З ЙОГО ПРОФІЛАКТИКИ Й ЛІКВІДАЦІЇ

Сказ – це надзвичайно небезпечне, смертельне захворювання яке характеризується ураженнями центральної нервової системи і є глобальною проблемою для людей і тварин (Головко М.А., 2013).

Іванов М. Ю (2011) та Осокеева Б.К (2014) доводять, що в нинішній ситуації сказ слід розглядати не як локальну або національну проблему, а як міжнародну, тому у світі він характеризується як нозоареал глобального масштабу. Сказ входить до п'яти найбільш небезпечних зоонозів, які завдають великі соціально-економічні збитки людству (Недосєков В.В. [та ін.], 2013). Щороку від сказу гине понад 55 тис. людей й більше 1 млн тварин, а прямі збитки від сказу можуть становити більше 4

млрд євро в рік. В Україні кожного року вимушеним антирабічним щепленням піддають більше 23 тис. людей, яких безпричинно покусали тварини (Ісаєнко В., 2014).

Не зважаючи на суттєві наукові досягнення у вірусології, імунології, молекулярній біології та генній інженерії, й колосальні зусилля багатьох поколінь вчених та практиків у боротьбі зі сказом, цей зооноз і нині залишається надзвичайно складною проблемою для багатьох країн світу.

Епіцентром епізоотії сказу в світі є країни Східної Європи та Балтії: РФ, Білорусь, Україна, Латвія та Хорватія. В Україні з 90-х років і по нинішній час сказ серед тварин і людей залишається досить серйозною проблемою, так у 2017 році зареєстровано 1356 неблагополучних зі сказу пунктів. Такий напружений епізоотичний стан створює загрозу погіршення епідемічної ситуації з цього особливо небезпечного захворювання.

Для Херсонської областіта Скадовського району сказ також є великою проблемою. На території Садовського району з 2013 по 2017 рр. (включно) зареєстровано 25 випадків сказу, у 15 н/п, де виявили 27 захворілих на сказ різних видів тварин. Найбільше випадків сказу було зареєстровано у селах: Миколаївка та Красне (по 4); Тарасівка (3); Птахівка (2).

За останні 5 років у Скадовському районі спостерігали два періоди підйому епізоотії, які припали на 2014 і 2017 рр. Максимальну кількість неблагополучних пунктів (10) було зафіксовано у 2017 р., з яких – 5 у листопаді та грудні, а мінімальну у 2013 (2).

Сказ реєстрували серед шести видів тварин (лисиць, вовків, собак, котів, ВРХ та ДРХ). В структурі захворюваності провідне місце мають лисиці та коти, на яких припадає по 33,3%, собаки – 14,8%, вовки та ВРХ – по 7,5% і ДРХ – 3,7%. 41% із захворілих – дикі тварини, а 48% – домашні.

УДК 619:616.988.21:614.2/.4:636
ГОЛОВКО С.І., студент 4 СПС курсу
Науковий керівник – **ЦАРЕНКО Т.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАХОДИ З ПРОФІЛАКТИКИ ТА БОРОТЬБИ ЗІ СКАЗОМ У ЧЕРКАСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Сказ є особливо небезпечним вірусним захворюванням всіх теплокровних тварин і людини, хвороба розповсюджена у всіх областях України і є актуальною проблемою для ветеринарної медицини України. Сказ викликає ураження нервової системи і закінчується смертю тварини. Хвороба має природно вогнищевий характер, основним джерелом інфекції є дикі лисиці, у місцях підвищеної скупченості лисиць формуються зони стійкого неблагополуччя. Особлива небезпека хвороби для людини обумовлює необхідність комплексних

заходів органами Держпродспоживслужби, охорони здоров'я, житлово-комунального і лісового господарства, мисливськими товариствами під керівництвом надзвичайних протиепізоотичних комісій та органів державної влади на місцях.

Для профілактики спалахів хвороби органи лісового господарства зобов'язані систематично обстежувати угіддя та негайно повідомляти працівників державної служби ветеринарної медицини про хворих та загиблих тварин та надсилати патматеріал до ветеринарних лабораторій для дослідження на сказ, проводити регулювання чисельності лисиць у межах 0,5 - 1 гол. на 1000 га угідь. Обов'язковим є щеплення усіх собак і котів що знаходяться у власності громадян і підприємств, безпритульних собак.

Метою нашої роботи було проаналізувати епізоотичну ситуацію щодо сказу у Черкаській області та організацію оздоровчих заходів у неблагополучному пункті.

У Черкаській області протягом 2017 року було зареєстровано 83 нових неблагополучні пункти щодо сказу де виявлено 97 хворих тварин, в тому числі 35 собак, 30 котів, 5 голів великої рогатої худоби та один єнот, бобер, єнотовидна собака і бобер. Найскладніша епізоотична ситуація склалася у Черкаському, Драбівському, Канівському, Смілянському, Золотоніському та Шполянському районах, де найчастіше реєстрували захворювання собак і котів на сказ, що в значній мірі викликано недостатнім виконанням антирабічних заходів, зокрема щеплення собак і котів від сказу та невиконанням норм регулювання чисельності лисиць на прилеглих до сільськогосподарських угідь територіях.

У неблагополучному пункті с. Вознесенське Золотоніського р-ну Черкаської обласні було зафіксовано випадок захворювання на сказ кішки на приватному подвір'ї. На неблагополучний пункт було накладено карантин та здійснені оздоровчі заходи згідно чинної Інструкції Про заходи щодо боротьби зі сказом тварин.

Отже, у Черкаській області напружена епізоотична ситуація щодо сказу, що проявляється у реєстрації значної кількості випадків захворювання серед диких та домашніх тварин у різних районах області. Для контролю сказу необхідно дотримуватись положень чинної інструкції щодо боротьби із сказом тварин, здійснювати нагляд, профілактичні щеплення домашніх і диких тварин.

УДК 619:616.988.21:614.2/.4:636
БОЙКО В.О., студент 4 СПС курсу
Науковий керівник – **ЦАРЕНКО Т.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА, ПРОФІЛАКТИКА ЛЕЙКОЗУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В ПЗДГ «ЗОЛОТОНІСЬКЕ»

Лейкоз великої рогатої худоби залишається актуальною проблемою для тваринницьких господарств та приватних власників в України. Ця хвороба

викликається реторовірусом і має хронічний характер, розвивається повільно, що і обумовлює епізоотологічні особливості її перебігу. Нині більшість господарств є вільними від лейкозу великої рогатої худоби але спорадично хвороба зустрічається у раніше неблагополучних господарствах.

ПЗДГ «Золотоніське» Золотоніського району Черкаської області було неблагополучне щодо лейкозу великої рогатої худоби у 1993-1998 роках. Проаналізувавши оздоровчі заходи в господарстві за вказаний період можна зазначити, що вони складались з організаційно-господарських та ветеринарно-санітарних заходів у відповідності до діючої у той період інструкції. Здійснювали дослідження всього поголів'я великої рогатої худоби серологічно у реакції імунодифузії у агаровому гелі (РІД) на наявність антитіл до вірусу лейкозу великої рогатої худоби через кожні 30-45 днів у Районній державній лабораторії ветеринарної медицини. Позитивно реагуючих тварин ізолювали та здавали на забій. Поголів'я відновлювали за рахунок власного відтворення. Після оздоровлення господарство усе поголів'я досліджували у РІД один раз на рік. Нині господарство благополучне, позитивно реагуючі тварини не виявляються.

Нами було проаналізовано систему профілактичних протилейкозних заходів у господарстві у 2015-2017 рр. та вивчено епізоотичну ситуацію щодо лейкозу великої рогатої худоби у м. Золотоношу шляхом вивчення результатів серологічної діагностики лейкозу у ВРХ, що знаходяться у власності громадян за даними Золотоніської районної державної лабораторії Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів і Проблемної науково-дослідної лабораторії лейкозів великої рогатої худоби БНАУ.

Встановлено, що профілактичні протилейкозні заходи в господарстві відповідають вимогам діючої Інструкції з профілактики та оздоровлення великої рогатої худоби від лейкозу.

План протиепізоотичних заходів ПЗДГ «Золотоніське» включає профілактичне серологічне (РІД) обстеження на лейкоз всього поголів'я великої рогатої худоби у господарстві починаючи з 6-місячного віку.

На базі Проблемної науково-дослідної лабораторії лейкозів великої рогатої худоби БНАУ та Науково-дослідної лабораторії новітніх методів (ІФА та ПЛР) було досліджено проби сироватки (ІФА) та цільної стабілізованої крові (ПЛР) від великої рогатої худоби, що знаходиться у власності громадян і утримується у місті Золотоноша. Серед досліджених тварин були виявлені інфіковані тварини, що говорить про складну епізоотичну ситуацію в регіоні.

Отже, профілактичні протилейкозні заходи у ПЗДГ «Золотоніське» відповідають вимогам діючої інструкції але слід звернути увагу на складну епізоотичну ситуацію серед тварин у приватному секторі.

УДК 619:616.988.21:614.2/.4:636
СОБОЛЕВСЬКИЙ Я.І., студент 4 СПС курсу
Науковий керівник – **ЦАРЕНКО Т.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДІАГНОСТИКА, ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКА ПАРВОВІРОЗУ СОБАК В УМОВАХ ПРИВАТНОЇ ЛІКАРНІ

Парвовіроз собак – небезпечне інфекційне висококонтагіозне захворювання собак. Хвороба викликається вірусом парвовірозу собак з роду парвовірусів. Захворювання характеризується ураженнями шлунково-кишкового тракту у молодих та дорослих собак і високою смертністю новонароджених цуценят від ураження серцевого м'яза (міокарда).

Нами було проаналізовано епізоотичну ситуацію, діагностику лікування та профілактику парвовірозу собак у приватній лікарні ветеринарної медицини «Ветшанс» (ФОП Троян О.В.) м. Золотоноша Черкаської області.

Ветеринарна лікарня працює на комерційних засадах, у лікарні надають послуги з лікування хворих тварин, хірургічних операцій, профілактичних щеплень тощо. Лікар ветеринарної медицини Троян О.В. бере активну участь у волонтерській роботі із стерилізації та щеплення безпритульних тварин у співпраці їх волонтерською організацією Золотоноші «Чотири лапи» та іншими ветеринарними лікарями міста.

Епізоотична ситуація щодо парвовірозу собак у зоні обслуговування приватної клініки «Ветшанс» у 2016-2018 рр. була напруженою, було зафіксовано значну кількість випадків захворювання, переважно у теплу пору року. Зараження відбувалось переважно у місцях спільного вигулу собак. Хворіли дорослі собаки та цуценята. Клінічні ознаки залежали від віку та імунного статусу тварини, спостерігали швидку загибель новонароджених цуценят практично без проявів симптомів хвороби, у молодих не вакцинованих тварин проявлялась виснажлива блювота да діарея з кров'ю і специфічним запахом, у щеплених – легкі короткочасні розлади травлення. У тварин старше року парвовіроз майже не спостерігали, а у небагатьох хворих собак відмічали лейкопенію, розлади травлення, виснаження.

Діагностували парвовіроз собак за клінічними ознаками, первинний діагноз підтверджували за допомогою імунохроматографічних експрес-тестів VetExpert CPV Ag (Польща) або Quicking biotech CPV-A9 (Китай) в умовах діагностичної лабораторії лікарні.

Лікування хворих тварин було симптоматичним та патогенетичним, направленим на недопущення зневоднення організму. Парвовірус вражає молоді клітини організму, клітини що діляться, в першу чергу клітини міокарда у новонароджених цуценят та клітини слизової оболонки кишечника, що призводить до важкої діареї та блювоти. Враження клітин кісткового мозку спричиняє порушення у імунній відповіді організму на інфекцію.

Отже, нами було проаналізовано заходи боротьби з парвовірозом у приватній клініці «Ветшанс» м. Золотоноша, вивчено епізоотологію, профілактику, діагностику та лікування хвороби. Розроблені науково обґрунтовані практичні рекомендації.

УДК 619:616.988.21:614.2/.4:636
КОРОПІЙ Д.Г., студент 4 СПС курсу
Науковий керівник – **ЦАРЕНКО Т.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ВЕТЕРИНАРНО-ПРОФІЛАКТИЧНИХ ТА ПРОТИЕПІЗО-ОТИЧНИХ ЗАХОДІВ В ТВАРИННИЦЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Організація ветеринарно-профілактичних та протиепізоотичних заходів у тваринницьких господарстває є запорукою їх ветеринарного благополуччя, профілактичні заходи є дешевим, ефективним шляхом запобігання інфекційних хвороб у промисловому тваринництві.

На прикладі ВАТ «Терезіне» Білоцерківського району Київської області нами було вивчено організацію таких заходів. Господарство ВАТ «Терезіне» у своєму складі містить молочний комплекс обладнаний сучасними технологічним рішеннями. Велика рогата худоба у кількості близько 1800 голів утримується безприв'язно на моногодівлі, серед них 825 дійних корів. На комплексі встановлене обладнання фірми DeLaval, зокрема новітня роботизована система доїння корів «VMS», комбікормовий завод фірми BuschHoff потужністю близько 30 т комбікорму за зміну та біогазову установку фірми Lipp для переробки гною.

В господарстві суворо дотримуються вимог біобезпеки з метою запобігання занесення збудників інфекційних хвороб, вчасно здійснюються заходи з дезінфекції, дезінсекції та дератизації. Ветеринарно-профілактичні протиепізоотичні заходи складаються із діагностичних досліджень та профілактичних щеплень. Планові діагностичні дослідження включають серологічні дослідження на лейкоз великої рогатої худоби, бруцельоз, лептоспіроз, вірусну діарею, інфекційний ринотрахеїт, парагрип-3, алергічні дослідження на туберкульоз. Велику рогату худобу у господарстві щеплюють від сибірки, трихофітії та комплексною вакциною від вірусних хвороб з респіраторно-репродуктивним синдромом.

На основі аналізу вищенаведених даних, епізоотичної ситуації та особливостей технології виробництва і економічних зв'язків господарства нами були розроблені науково обгрунтовані пропозиції з впровадження у систему біобезпеки і профілактичних протиепізоотичних заходів господарства елементів планування на основі аналізу ризиків та пріоритизації загроз, як важливого його етапу. Пріоритизація – це організація списку захворювань, враховуючи їх відповідні наслідки, які визначають ступінь важливості для господарства. Така робота дає можливість сформувати підгрунтя для подальшого аналізу ризиків, який в свою чергу має забезпечити найефективніше і найоптимальніше планування

протиепізоотичних заходів. Аналіз ризиків складається з наступних частин: ідентифікації загроз, оцінку ризику та управління ризиками. Оцінка ризику на основі пріоритизації включає оцінку наявності загрози, потенційної реалізації загрози та оцінки можливих наслідків. Обов'язковим елементом аналізу ризиків є комунікація між всіма причетними сторонами.

Отже, аналіз системи біобезпеки та протиепізоотичних заходів у ВАТ «Терезіне» вказує на ефективну роботу ветеринарної служби, а впровадження у планування елементів аналізу ризиків її далі модернізувати та покращити.

УДК: 616. 022.7:615.33+616
ГУДИМ С.О., студент 3СП курсу
Науковий керівник – **ЦАРЕНКО Т.М.,** канд. вет. наук.
Білоцерківський національний аграрний університет

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ АНТИМІКРОБНОЇ РЕЗИСТЕНТНОСТІ У СУЧАСНОМУ СВІТІ.

Явище антимікробної резистентності (АМР) становить значну загрозу для людей і тварин й останніми десятиріччями боротьба з АМР стала першочерговим завданням медицини і ветеринарії. Надмірне або неналежне використання антибіотиків може призвести до виникнення резистентних бактерій, які не реагують на лікування антибіотиками. Антибіотикорезистнтні бактерії стають причиною смерті близько 700 тисяч людей на рік у світі та скоро може перевищити смертність від онкологічних хвороб (за даними Комісії Великобританії по нагляду за резистентністю до протимікробних препаратів). За прогнозами Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) до 2050 року АМР бактерії вбиватимуть 10 млн людей на рік, а збитки світової економіки складуть близько 100 трил. дол. на рік.

В Україні розроблена «Державна стратегія щодо реалізації державної політики зі стримування розвитку стійкості до протимікробних препаратів на 2018 – 2022 роки», яка має бути схвалена у 2018 році.

Мета роботи полягала у вивченні актуальності проблеми антибіотикорезистентності мікроорганізмів для ветеринарної медицини. Для досягнення мети було проаналізовано інформацію по темі від міжнародних організацій (МЕБ, ВООЗ ФАО), здійснені власні дослідження шляхом опитування практикуючих ветеринарних лікарів.

Вивчивши документи міжнародних організацій можна констатувати, що ветеринарна медицини відіграє важливу роль у системі стримування антибіотикорезистентності мікроорганізмів. У актуальні на сьогодні «Стратегії МЕБ щодо антимікробної стійкості та обережного застосування протимікробних препаратів» говориться про співпрацю між МЕБ-ФАО та ВООЗ, тристороннє партнерство, яке віддзеркалює суть стратегії «Єдиного Здоров'я» та наголошується,

що тільки спільними зусиллями можна подолати цю проблему. Визнаючи потреби та виклики з сектора здоров'я тварин, громадського здоров'я та ефективного тваринництва, будуючи тристоронні відносини можна впровадити ефективну політику країн-членів по боротьбі з АМР і підвищення рівня біобезпеки на кожному рівні.

Основними чинниками цієї проблеми у тваринництві і ветеринарній медицини України є: недостатня обізнаність персоналу проблеми АМР; порушення протоколів використання протимікробних препаратів; використання антибіотиків для профілактики хвороб тварин; використання антибіотиків, як стимулятор росту та за для збільшення продуктивності; безрецептурний, безконтрольний продаж антибіотиків не тільки ветеринарам, а і всім бажаючим.

В результаті опитування практикуючих ветеринарів, власників та управляючих ветеринарних клінік, лікарів ветеринарної медицини тваринницьких підприємств під час науково-практичних конференцій, семінарів та під час особистих звернень і телефонного опитування було виявлено, що певна частина фахівців ветеринарної медицини не придають належного значення проблемі антибіотикорезистентності, недостатньо обізнані щодо загроз від неналежного використання антибіотиків у ветеринарній практиці, вважають допустимим відходити від рекомендованих протоколів лікування скорочуючи термін або змінюючи дозу препаратів, вважають можливе посилення контролю за обігом антибіотиків недоцільним та шкідливим для ветеринарного бізнесу. Бажання збільшити продуктивність тварин підштовхує підприємців використовувати антибіотики не з терапевтичною метою, а у якості стимуляторів росту. Отже, у світі гостро постало питання стійкості мікроорганізмів до антимікробних препаратів, міжнародними організаціями впроваджуються заходи протидії антимікробній резистентності на основі концепції «Єдиного Здоров'я» у якій своє місце займає ветеринарна медицина. В Україні впроваджуються заходи з подолання цієї проблеми але встановлено необхідність поширення інформації про загрози антибіотикорезистентності мікроорганізмів серед лікарів ветеринарної медицини, що спеціалізуються на лікуванні дрібних та продуктивних тварин, тваринників-підприємців та впровадження заходів із підвищення відповідального використання антибіотиків.

УДК: 616. 022.7:615.33+616
КОТ М.С., студент3СП курсу
Науковий керівник – **ЦАРЕНКО Т.М.**,канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМА АНТИБІОТИКОРЕЗИСТЕНТНОСТІ У ТВАРИННИЦТВІ УКРАЇНИ

Антибіотикорезистентність проблема яка дуже інтенсивно прогресує у тваринництві, адже у ньому використовується аж 80% від усіх антибіотиків .І тому

такі розвинуті країни як Франція, Німеччина, Австрія, Нідерланди, Швеція вже почали боротьбу проти не раціонального використання антибіотиків. У 2006 році ЄС заборонило використання антибіотиків-стимуляторів росту ,але ця заборона мала лише тим часовий ефект. Молочним коровам регулярно згодовують антибіотики для профілактики захворювань.

Проблема резистентності бактерій в тваринництві стоїть дуже гостро, адже, при інтенсивному вирощуванні свиней і птиці використовується найбільша кількість антибіотиків при зміні корму, кастраціях .За даними ВООЗ більше половини всіх антибіотиків використовують не для лікування, а для стимуляції росту.

У 2003 році Національна академія наук заявила: «застосування антибіотиків в тваринництві призводить до стійкості мікроорганізмів до них, ці мікроорганізми потім можуть передаватися людині через продукти».

У 2016 році E.coli є рекордсменом по кількості виділених культур від тварин. Спостерігалась доволі висока її резистентність до антибіотиків групи тетрациклінів – 47,10±26,98 %, до сульфаніламідів (14,7±8,31) Pseudomonas aeruginosa, виділені бактеріологами мали особливо високу стійкість. До тетрацикліну – від 10% до 100% (Гаркавенко Т., 2017).

ВООЗ склала список антибіотиків. Перша група Access включили препарати, які ВООЗ рекомендує для лікування найбільш поширених запальних захворювань . До цієї групи входять ампіцилін, амоксіцилін та інші. .Друга група Watch антибіотики, для лікування вузького переліку інфекційних захворювань, використання ципрофлоксацину то його похідних. Третя група Reserve ВООЗ включила вісім препаратів, таких як колістин і деякі види цефалоспоринів.. На даний момент в Україні без проблем можливо придбати в інтернет- магазині (olx , prom)будь-який препарат з третьої резервної групи. Потрібно скоротити використання антибіотиків в тваринництві, а почати використовувати повністю закриті цикли утримання тварин з повноцінною годівлею і мінімальним контактом з зовнішнім середовищем.

УДК 614.3:57.083.1:637.1/5
ХРАМОВА Л.О., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ПАПЧЕНКО І.В.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
khramova@btsau.kiev.ua

ЯКІСНИЙ СКЛАД ФАРШУ ДЕЯКИХ ВИДІВ ХІНКАЛЕЙ, ВИГОТОВЛЕНИХ В ПП «ЄРМОЛІНСЬКІ», ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ГІСТОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

В харчовому ланцюгу населення часто використовуються продукти швидкого приготування – напівфабрикати, які надходять в торгівельну мережу в широкому асортименті і зберігаються та реалізуються у замороженому стані. Періодично окремі партії таких продуктів проходять контроль на безпечність, мікробну

забрудненість тощо. Але ніхто не контролює такі продукти за складом до затверджених технічних умов на їх виготовлення. Тому перед нами постало питання вивчити склад трьох зразків хінкалей «Єрмолінські», використовуючи гістологічний метод дослідження. Для цього в спеціалізованому кіоску «Єрмолінські» міста Білої Церкви закупили хінкалі «Сочинські», «Кавказькі» та «Шах» і піддали їх обробці за загально прийнятими гістологічними методами.

Результати дослідження показали, що фарш хінкалей «Сочинські» виділяється різноманітністю, тобто різноманітністю тканин тваринного і рослинного походження.

На площі зрізу близько 1,5 см^2 виявлено невеликі поодинокі фрагменти м'язової тканини і окремі м'язові волокна, які не перевищують за площею 5% до площі зрізу. Окрім м'язової тканини виявлено невеликі фрагменти щільної сполучної та жирової тканин, подрібнені стінки судин, кульки жирової емульсії.

Але основу фаршу складають тканини рослинного походження. Найбільшу частку займають волокна структурованої сої, фрагменти ферментованого рису, видозмінені фрагменти подрібненої цибулі, спеції. Не виключається, що в якості наповнювача до фаршу було включено борошно або крохмаль.

У фарші хінкалей «Кавказькі» м'язова тканина представлена невеличкими шматочками, невеликими групами волокон і фрагментами окремих волокон, які за площею не перевищують 25% до площі зрізу.

Зрідка виявлялись шматочки жирової і подрібненої щільної сполучної тканин та кульки емульсованого жиру. Із рослинних компонентів виявлялись волокна структурованої сої, фрагменти ферментованого рису та цибулі, спеції.

В якості наповнювача виробник очевидно включив борошно або крохмаль. В підсумку слід зазначити, що в досліджуваному фарші рослинні компоненти значно переважають над тваринними.

В складі фаршу хінкалей «Шах» м'язової тканини міститься відносно невелика кількість, що становить не більше 3% до площі зрізу. М'язова тканина представлена двома невеликими шматочками і фрагментами по 5–7 волокон.

В окремих місцях зустрічаються невеликі фрагменти щільної сполучної тканини, залозистих органів, судин м'язового типу та кульки жирової емульсії. Основну частку фаршу становлять компоненти рослинного походження: волокна структурованої сої, подрібнена цибуля, часточки ферментованого рису, спеції.

Не виключається, що виробник міг включити до складу фаршу борошно або крохмаль.

На підставі вище зазначеного можна зробити висновок, що досліджуваний фарш хінкалей піддався тотальній фальсифікації, тобто заміні м'язового компоненту більш дешевими рослинними складовими, і особливо в хінкалях «Шах» та «Сочинські».

УДК: 1[619:616.34]:[636.5:636.087]
КУШНЕРЬОВ Б.Б., магістрант ФВМ
Науковий керівник – **ЗОЦЕНКО В.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
bodia95@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІМУНОБАКТЕРИНУ-Д У КОМБІКОРМІ ДЛЯ КУРЕЙ-НЕСУЧОК

В умовах промислового утримання птиці зростає мікробне навантаження на її організм, що сприяє розвитку дисбактеріозу. Він характеризується змінами кількісного і якісного складу мікробіоценозу шлунково-кишкового тракту і негативно впливає на продуктивність поголів'я. Широкого розповсюдження для профілактики дисбактеріозів у птахівництві набули пробіотики, але їх використання потребує мікробіологічного контролю в умовах конкретного господарства.

Мікробіологічний моніторинг утримання курей-несучок виявив високу контамінацію виробничих о'бєктів мікроорганізмами 7 видів: *Escherichiacoli, Pseudomonasaeruginoza, Stafilococusspp., Enterococci, Klebsiellapneumonia, Proteusmirabilis, Streptococusspp.* Домінуючим мікроорганізмом була кишкова паличка. Виділені бактерії були ідентичні за морфологічними і культурально-біохімічними властивостями.

Спектр мікроорганізмів виділених нами з посліду курей птахофабрики був досить різноманітний. За результатами дослідження зразків, найбільший відсоток серед виділених умовно патогенних мікроорганізмів припадає на *E. coli*, на другому місці *Enterococci*. У значній кількості було виділено також *St. aureus*, *Proteusvulgaris*, а представники родів *Citrobacter, Pseudomonas,Klebsiella, Streptococus Aspergillus* виділялись у незначних кількостях і суттєво не впливали на формування мікробіоценозу кишечника курей.

Пробіотик Імунобактерин-Д в умовах in vitro затримував ріст ізольованих нами ешеріхій, ентерококів, протея, клебсіел, псевдомонасу та золотистого стафілококу. Ці дослідження вказали на доцільність використання досліджуваного препарату у птахогосподарстві.

Вплив пробіотика на мікробіоценоз шлунково-кишкового тракту курей-несучок вивчали в умовах виробництва. Дослідження проводили на курах старше 90-денного віку. Утримання птиці було клітковим, доступ до води і кормів був вільним. Птиці згодовували стандартний комбікорм, збалансований за основними речовинами відповідно до існуючих норм годівлі. За принципом аналогів було сформовано 2 групи птиці: дослідну і контрольну. У комбікорм курей дослідної групи додавали пробіотик в дозі 0,3 кг на тонну.

Контрольна група отримувала комбікорм без досліджуваного препарату..

У ході експерименту нами встановлено суттєвий вплив пробіотика Імунобактерин-Д на кількість умовно патогенної мікрофлори травного тракту птиці. Так на початку дослідження кількість виділених мікроорганізмів приблизно була однаковою в обох групах. В процесі знаходження курей у приміщенні відбувається

накопичення мікрофлори і відповідно зростає кількість мікроорганізмів у посліді курей контрольної групи. Інша закономірність має місце у курей-несучок дослідної групи. Так у курей, що отримували пробіотик на 30 день досліду зменшилась кількість виділених ешерихій, золотистого стафілокока і протея порівняно з контролем. Симбіотична мікрофлора, яка сприяє оптимізації травних процесів навпаки, краще розмножувалась у травному каналі курей дослідної групи. Так на кінець експерименту (30 день) кількість біфідобактерій збільшилась порівняно з контролем у двічі, а кількість лактобактерій у посліді курей дослідної групи зросла на 12,7%.

Зменшення мікробного навантаження на організм несучок збільшило їх продуктивність. Так несучість на середньодобову курку-несучку була на 0,8 яйця вищою порівняно з контрольною групою.

УДК619:616.98.579 – 002.
СТАДНИК З.П., студент 2курсу
Науковий керівник – **РУБЛЕНКО І.О**., канд. вет. наук,
ТАРАНУХА С.І. – магістр
Білоцерківський національний аграрний університет

ЧУТЛИВІСТЬ МІКРООРГАНІЗМІВ ДО АМОКСИКЛАВУ

Патогенні бактерії, які потрапляють у організм, спричиняють інфекційні захворювання, що супроводжуються запальними процесами, порушенням метаболічних процесів, розладами функції внутрішніх органів та нервової системи.

Існує велика кількість хіміотерапевтичних препаратів для лікування інфекційних захворювань. Кожний із них має певні недоліки. Вивчення цього питання дозволить поліпшити ефективність лікувальних заходів щодо інфекційної патології. Ефективність бактерицидної і бактеріостатичної дії антибіотиків на мікроорганізми різних видів різна.

Слід враховувати, що серед численних штамів бактерій, постійно з’являються мутанти, резистентні проти антибіотиків. Тому, щоб вибрати найбільш ефективний антибіотик, з числа рекомендованих, при певному інфекційному захворюванні та для заміни, вразі необхідності, антибіотика іншим, якщо встановлена резистентність до нього мікроорганізмів, необхідною умовою є визначення чутливості мікроорганізмів до даних препаратів. Існують два основні підходи до проведення епідеміологічного нагляду за антибіотикорезистентністю: постійний моніторинг даних про антибіотикорезистентність, спеціальні епідеміологічні дослідження антибіотикорезистентності, що стосуються якої-небудь окремої проблеми.

Метою роботи було вивчити чутливість деяких видів мікроорганізмів до амоксиклаву.

Для виконання поставленої мети користувались методом дифузії в агар. Використовували суспензію з концентрацією 1 млрд/см^3 мікробних клітин. Чашки з

дисками на агарі витримували при кімнатні температурі протягом 2 год., а потім ставили у термостат на 18 год. при температурі 37°С. Результат враховували за допомогою лінійки – визначали діаметр зони затримки росту мікроорганізмів навколо дисків. Вважали чутливим до амоксиклаву при діаметрі 15–25 мм, малочутливим – до 15 мм.

Амоксиклав володіє широким спектром бактерицидної дії і представляє собою комбінацію амоксициліну з клавулановою кислотою. Цей препарат володіє стійкістю до дії бактеріальних ß-лактамаз. Чутливість бактерій до антибіотиків може змінюватися залежно від багатьох причин. Тому для об'єктивної оцінки визначають індивідуальну чутливість бактерій в кожному конкретному випадку.Додавання клавуланової кислоти дозволяє зберегти ефективність амоксиціліну при лікуванні інфекцій, викликаних мікроорганізмами, що виробляють ß-лактамази. Дані ферменти виробляють грампозитивні і грамнегативні, в тому числі анаеробні мікроорганізми, такі як *Staphylococcus spp*., *Escherichia coli, Proteus spp*., *Salmonella spp*. Клавуланова кислота не активна у відношенні *Pseudomonas aeruginosa*.

Чутливі до амоксиклаву грампозитивні аеробні мікроорганізми – *Staphylococcus spp*, грамнегативні аероби – *Escherichia coli.* Малочутливі – *Salmonella spp*, *Proteus spp*.

Таким чином амоксиклав активний відносно амоксицилін-чутливих мікроорганізмів, а також відносно стійких бактерій, що утворюють ß-лактамази, в числі яких знаходяться *Staphylococcus spp*., *Escherichia coli.* Перш ніж застосовувати той чи інший антибіотик потрібно вивчити його властивості, при яких захворюваннях він використовується, враховуючи мутантні зміни збудників. Аналіз ситуації, що склалася, дасть можливість розробити на відповідному рівні стратегію по стримуванню розповсюдження антибіотикорезистентності, та провести належні заходи щодо боротьби з розповсюдженням резистентних мікроорганізмів.

УДК619:616.98.579 – 002.
СОВА А.М., студент 3курсу
Науковий керівник – **РУБЛЕНКО І.О**., канд. вет. наук.
Білоцерківський національний аграрний університет

ПИТАННЯ БІОБЕЗПЕКИ, ОЦІНКИ РИЗИКУ В ЛАБОРАТОРІЯХ

Питання біобезпеки в лабораторіях передбачають стандартний порядок дій для: визначення єдиних загальних для всіх правил нумерування проб/зразків, забраних від людини та тварини; узгодження керівних положень щодо маркування всіх зразків, ураховуючи необхідність різниці між ярликами для матеріалу, забраного від людини та тварини; надання керівних вказівок щодо підзвітності зразків шляхом передачі відповідальності за зберігання матеріалів на всіх етапах; опис порядку внесення номерів проб/зразків до Електронної інтегрованої системи нагляду за захворюваннями (EIDSS).

Кожний працівник лабораторії має свої обов’язки. Обов’язки персоналу полягають: наявність відповідної підготовки з використанням приладів за призначенням, а також до початку роботи бути ознайомленими з усіма аспектами його застосування; завжди дотримуватись усіх правил безпеки в лабораторії; негайно звертатися до старшого керівника або особи, призначеної відповідальною за біологічну безпеку у лабораторії, з питаннями, стосовно безпечного виконання будь-якої дії, передбаченої даним СПД.

Особливі правила безпеки та обов'язки. Усі проби, забрані від тварини чи людини, вважаються потенційним джерелом зараження та небезпечним матеріалом. Особи, які працюють зі зразками, повинні дотримуватися загальних правил безпеки. Згідно з загальними правилами безпеки кров та певні біологічні рідини вважаються потенційним носієм патогенних мікроорганізмів, що переносяться кров'ю. Дотримання загальних правил безпеки спрямоване на недопущення контакту медико-санітарних працівників з патогенними мікроорганізмами, що переносяться з кров'ю парентеральним шляхом, через слизову оболонку або у місцях, де порушена цілісність шкіряного покриву.

При роботі з пробами працівники лабораторії повинні користуватися належними індивідуальними засобами захисту. Індивідуальні засоби захисту можуть включати рукавички, захисні окуляри, а також лабораторний халат, що застібається спереду. При маніпуляціях з сухим льодом слід користуватися належними засобами захисту, такими як лабораторний халат, захисні окуляри та рукавички для захисту від екстремальних температур. Після завершення роботи усі індивідуальні засоби захисту слід зняти та належним чином продезінфікувати або утилізувати.

У залежності від результатів оцінки ризику, може виникнути необхідність у використанні засобів захисту органів дихання. Оцінка ризику повинна включати ретельний огляд отриманого пакету з метою виявлення можливого пошкодження або протікання, що може бути джерелом забруднення.

Усе сміття медичного характеру повинно бути належним чином зібране й утилізоване найкращим чином та відповідно до постанов, що діють на території даної країни. У разі підозри на забруднення пакет необхідно помістити у бокс біологічної безпеки і для роботи з ним надягти належні індивідуальні засоби захисту.

Унікальний ідентифікатор системи EUID є глобальним унікальним ідентифікатором об'єкту у системі EIDSS, таким як ідентифікатор місця, ідентифікатор справи, ідентифікатор зразку, що дозволяє точно виділити його серед інших об'єктів.

Загальні вимоги: кожен зразок підлягає обов’язковому маркуванню; бірка з маркуванням повинна бути прикріплена одразу в ході забору проби; слід переконатися, що уся необхідна інформація отримана та задокументована під час забору; бірки для забору проб від тварин в польових умовах, постачаються у вигляді рулонів з окремими позначками «W» (Worksheet – робочий бланк) та «S» (Sample – проба) для ідентифікаційного номеру кожного окремого зразка; при заборі проб від тварин у польових умовах прикріпіть бірку «W» до бланку розслідування спалаху

захворювання (OIF – Outbreak Investigation Form), а бірку «S» до, власне, зразка; бірки для проб, забраних від тварини чи людини, не мають окремих позначок «W» та «S»; лабораторні штрих-коди EUID створюються в рамках реєстрації зразків (внесення до каталогу) у лабораторії, куди надходять нові проби; проба та всі отримані з неї зразки отримують нові бирки зі штрих-кодами EUID під час реєстраційної обробки.

УДК619:616.98.579 – 002.1/3:636.4
ЛЯШЕНКО А.В., студент 3курсу
Науковий керівник – **РУБЛЕНКО І.О**., канд. вет. наук.
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИВЧЕННЯ МІКРОФЛОРИ ЕКСУДАТУ ПРИ ЗАПАЛЕННІ СЕРЕДНЬОГО ВУХА У СОБАК

Ефективність лікування отитів у тварин, насамперед у собак, значною мірою залежить від видової належності мікроорганізмів. Серйозність небезпеки при лікуванні полягає у поширенні стійкості мікроорганізмів до антибіотиків. Захворювання гнійним отитом досить часто зустрічається серед тварин та людей, що призводить до зниження слуху.

Метою роботи було вивчення мікрофлори ексудату при отитах у собак.

Для досліджень були відібрані проби ексудату із вушних раковин собак, які відрізнялися за консистенцією, кольором, запахом.

При бактеріологічних дослідженнях ексудату було виділено у трьох пробах *Pseudomonasaeruginosa*, *Proteusvulgaris*,*Proteusmirabilis*, у семи пробах – *Staphylococcusepidermidis*, у двох – *Streptococcuspyogenes*.

У густому ексудаті світло-коричневого кольору із кислуватим запахом, переважаючою мікрофлорою (58,33 %) був *Staphylococcusepidermidis*. У ексудаті рідкої консистенції, жовто-зеленого кольору (25 %) – *Pseudomonasaeruginosa* та *Proteusvulgaris*, *Proteusmirabilis*. У темно-коричневому, що мав мазеподібну консистенцію та неприємний запах (16,67 %) – *Streptococcuspyogenes*.

Proteusvulgaris, *Proteusmirabilis*. При світловій мікроскопії на препаратах мазках виявляли дрібні поліморфні палички. Рухомість визначали на скошеному МПА (м’ясо-пептонному агарі) у пробірці. Посів проводили у конденсат МПА, потім культуру культивували 20 годин при температурі 37 ^{o}С. Встановлено рухомість клітин. При фарбуванні складним методом по Граму збудник виявився грамнегативний, тобто бактерії були зафарбовані у рожево-червоний колір. Спор при фарбуванні методом Пєшкова не виявляли, всі вегетативні клітини були зафарбовані у рожевий колір. При використанні методу Ребіргера капсул не виявили. На живильному середовищі МПА утворює “феномен роїння”. На МПБ (м’ясо-пептонному бульйоні) – утворює інтенсивне помутніння, а на поверхні середовища тоненьку плівку.

Pseudomonasaeruginosa – синьогнійна паличка. Бактерія має паличкоподібну форму з заокругленими кінцями, рухома, грам негативна – рожево-червоного кольору, спор, капсул не утворює, у мазках розміщувалась поодиноко і короткими ланцюжками. При культивуванні при температурі 37 ^{o}C на МПА відзначали ріст у вигляді круглих плоских сіро-білого кольору колоній. У МПБ – помутніння бульйону і утворення осаду.

Staphylococcusepidermidis– мікроорганізми кулястої форми, нерухомі, спор і капсул не утворюють, грампозитивні – фіолетового кольору. У препаратах мазках з ексудату розміщувались поодиноко, попарно, короткими ланцюжками, невеликими скупченнями, а із МПА – скупчення у вигляді виноградного грона. Через 24 години культивування (температура в термостаті 37 ^{o}C) на МПА – колонії круглої форми, з рівними краями, з дещо підняті над середовищем. На МПБ – спочатку відмічали дифузне помутніння, а потім утворення пластівцевого осаду.

Streptococcuspyogenes – кулястої форми, спор і капсул не утворюють, розміщується у вигляді ланцюжків. При фарбуванні по Граму – грампозитивні. При культивуванні на середовищі Кітта-Тароцці утворює незначний осад, бульйон при цьому прозорий. На кров'яному агарі – дрібні колонії із зоною ß-гемолізу.

Перед використанням певної схеми лікування, для отримання найефективнішого результату, перспективно було б досліджувати патологічний матеріал на наявність мікроорганізмів, проведення ідентифікації мікроорганізмів.

Отже, при бактеріологічному дослідженні ексудату відібраного із вушних раковин собак було виявлено: *Staphylococcusepidermidis*, *Pseudomonasaeruginosa*, *Proteusvulgaris*,*Proteusmirabilis* та *Streptococcuspyogenes*.

УДК 639:615.918:633.15
РЕБРО В.В., студент 2 курсу
Науковий керівник – **АНДРІЙЧУК А.В.** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
andriichuk.av@gmail.com

МІКРОФЛОРА ГОТІВКИ КУПЮР РІЗНОГО НОМІНАЛУ

Вчені Оксфордського університету провели дослідження, результати якого вразили європейців. З'ясувалося, що в середньому на кожній банкноті, яка знаходиться в обігу в Європі, живуть близько 26000 бактерій. Навіть на щойно випущених, «свіжих» купюрах їх не менше 2400. На поверхні купюр можуть виявлятися яйця гельмінтів, збудники кишкових інфекцій, стафілококи, стрептококи, мікобактерії туберкульозу, грибкова мікрофлора. Вважається, що брудні гроші можуть стати причиною виникнення інфекційних захворювань різних систем. Крім того, не виключається можливість передачі з грошових купюр збудників ротавірусної інфекції, глистових інвазій дітям і людям з ослабленим імунітетом. Само собою зрозуміло, що бактерії поширені повсюдно в навколишньому

середовищі, і більшість з цих мікробів нешкідливі для людини. Чи можуть мікроби на грошах бути небезпечними? У 1972 році в Американській Медичній Асоціації проводилося дослідження бактерій на 200 монетах і банкнотах і були виявлені шкідливі фекальні бактерії золотистого стафілокока у 13% монет і 42% банкнот. У дослідженні було зроблено висновок: "Гроші по-справжньому брудні".

Зважаючи на висвітлене вище ми поставили за мету дослідити мікрофлору готівки купюр різного номіналу, що є в обігу в Україні. Для досягнення мети студентами 2-го курсу факультету ветеринарної медицини були відібрані у стерильні паперові пакети купюри номіналом 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100, 200 та 500 грн.

Для виділення мікрофлори готували середовища МПА та МПБ.

Для ізоляції та ідентифікації кишкової палички та збудників кишкових інфекцій застосовували середовище Ендо та вісмут-сульфітний агар, а для дослідження мікроміцетів – середовище Чапека та агар Сабуро.

Із купюр готували змиви та виконували посів на згадані середовища, культивування проводили в термостатах за температури 24 та 37° С.

Проведеними дослідженнями встановлено, що на більшості грошових знаків були організми родів *Bacillus* та *Staphylococcus,* також виділялись мікроміцети *Aspergillusflavus*та *Penicilliumsp.* Найбільша кількість бактерій виявлялась на купюрах номіналом 1, 2, 5, 10, 20 та 50 грн.

Різниця у кількості КУО (колоніє утворюючі одиниці) на см^2 між вказаними банкнотами була не достовірною і кореляції між номіналом і інтенсивністю контамінації не встановлено. Кількість мікроорганізмів в середньому становила 3600 КУО/см^2. Провівши перерахунок кількості мікроорганізмів на площі двох сторін купюри (наприклад купюра 10 грн має площу однієї сторони 81,84 см^2) можна встановити, що загальна контамінація становить 58924,8 КУО мікроорганізмів на купюрі.

На банкнотах номіналом 100, 200 та 500 грн кількість мікроорганізмів коливалась від 0 до 1850 КУО/см^2, тобто різниця була суттєвою у порівнянні з купюрами меншого номіналу.

Потрібно відзначити, що санітарно-показового мікроорганізму *Escherichia coli* на досліджених зразках виявлено не було, також не виділялись бактерії роду *Salmonella.*

Узагальнюючи отримані дані можна сказати, що досліджена готівка є резервуаром значної кількості мікроорганізмів і може бути ланкою у передачі збудників захворювань. Це потрібно враховувати під час та після контакту з грошима та виконувати елементарне гігієнічне правило: мити руки з милом.

УДК 619.612.111.2:615.27:636.4
ПЛАХОТНЮК Я.М., магістрантка
Науковий керівник – **БЕЗУХ В.М**., канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
bezukh. vasyl@ukr.net

ВПЛИВ ПРЕПАРАТУ «АБЕТКА ДЛЯ ТВАРИН» НА ВМІСТ ЕРИТРОЦИТІВ ТА ГЕМОГЛОБІНУ В ПОРОСЯТ

На ринку лікарських засобів існує багато ветеринарних препаратів, дія яких спрямована на корекцію обміну вітамінів, макро- чи мікроелементів у тварин різних видів. Застосування таких препаратів здійснюється переважно парентеральним шляхом, зокрема внутрішньом'язово чи підшкірно, проте відомо, що додавання ліків до корму або води також є одним з ефективних способів профілактики порушень обміну речовин у свиней.

Перед застосування препарату «Абетка для тварин» у свиней контрольної групи кількість еритроцитів коливалася в межах 6,1–7,1 Т/л і в середньому становила 6,5±0,12 Т/л, що відповідає нормі (6,0–7,5 Т/л). У поросят дослідної групи еритроцитів було дещо більше (+4,4 %), а середня величина (6,8±0,22 Т/л), порівняно з показником у поросят контрольної групи, була не вірогідною (p□0,1).

За другим узяттям (через 7 діб після другого введення препарату) крові кількість еритроцитів у поросят дослідної групи зросла на 8,7 % і склала 7,4±0,17 Т/л, що вірогідно більше (p□0,05), ніж на початку досліду та порівняно з кількістю еритроцитів у поросят контрольної групи (6,6±0,22 Т/л; p□0,05).

Через тиждень після повторного випоювання препарату (третій відбір крові) вірогідна різниця кількості еритроцитів у поросят дослідної групи, порівняно з контрольною, зберіглася. Зокрема, у поросят дослідної групи середня кількість еритроцитів становила 7,1±0,06 Т/л, а в поросят контрольної групи – 6,6±0,15 Т/л (–6,8 %; p□0,05).

Вміст гемоглобіну у поросят контрольної групи на початку досліду коливався в межах 85,7–105,4 г/л і в середньому становив 94,0±2,26 г/л, що відповідає показникам норми (90–110 г/л), хоча у 25% тварин гемоглобіну було дещо менше (85,7 та 88,6 г/л), що характерно для розвитку гіпохромемії.

У поросят дослідної групи в цей час уміст гемоглобіну коливався від 90,3 до 98,3 г/л, а його середні дані (93,5±1,02 г/л) вірогідно не відрізнялися від показників у поросят контрольної групи (p□0,1).

За другим узяттям крові (через 7 днів після випоювання препарату) вміст гемоглобіну в поросят контрольної групи залишався без змін, порівняно з початковими даними (p□0,1), а його середній уміст (93,1±1,69 г/л) був вірогідно меншим, ніж у поросят дослідної групи (102,4±3,93 г/л; p□0,05). При порівнянні вмісту гемоглобіну у поросят дослідної групи під час першого (93,5±1,02 г/л) та другого відбору крові нами встановлено, що різниця склала +9,5 % і була вірогідною (p□0,05).

За третім відбором крові у поросят контрольної групи гемоглобіну стало ще менше, порівняно з показником другого (на 1,5 %) і першого (на 2 %) досліджень крові. Окрім того, його середній уміст (91,7±1,46 г/л) був на 17 % меншим, ніж у поросят дослідної групи (107,3±3,07 г/л; р□0,001). Водночас, вміст гемоглобіну у поросят дослідної групи у цей час був вірогідно вищим, порівняно з даними, отриманими за другим узяттям крові (р□0,05).

Таким чином встановлено, що препарат «Абетка для тварин» справляє позитивний вплив на синтез еритроцитів та гемоглобіну у поросят.

УДК: 619:616.34–002:636.6
ФЕСЕНКО К.Д., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **БОГАТКО Л.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ ПРИЧИН ЗАХВОРЮВАНОСТІ ПОРОСЯТ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ЛІКУВАННЯ ЗА ГАСТРОЕНТЕРИТУ У ПЕРІОД ВІДЛУЧЕННЯ

Мета роботи – провести аналіз причин захворюваності поросят у період відлучення та визначити лікувальну ефективність протимікробних препаратів паверфлокс і ветримоксин за гастроентериту.

Роботу виконували у фермерському господарстві BornWilhelm (ФРН), що спеціалізується по вирощуванню молодняку свиней та відгодівлі. За досягнення маси тіла 30–35 кг поросята реалізуються у господарства Німеччини і Голландії. Вибракувані свинки і кнурці відгодовуються до маси 100–120 кг і здаються на забій.

У господарстві використовують гнучку систему відлучення розпочинаючи з 24-деного віку. Нормально розвинені поросята до 3–4 тижнів збільшують свою початкову масу у 5–6 разів. Щоб бути готовими до нових умов життя після відлучення їх маса має бути не менше 7 кг. Зміни навколишнього середовища, новий тип годівлі, функціональна незрілість імунної системи, перебудова органів травлення призводить до розвитку певних захворювань.

У господарстві серед поросят часто реєструються хвороби неінфекційного походження. Проведений аналіз захворюваності і загибелі поросят-відлученців за період з квітня по вересень 2017 року показав, що у цех відлучення було переведено 2500 поросят, захворіло 260, що становить 10,4 %, загинуло 92, що становить 3,7 % від загального поголів’я і 35,4 % від захворілих. Найбільшу питому вагу у структурі захворюваності займають хвороби органів травлення, зокрема гастроентерит. За період спостереження захворіло 112 поросят, що становить 43,1 % від загальної кількості захворілих. По причині гастроентериту загинуло 29 (25,9 %) поросят. Захворюваність і загибель поросят цієї технологічної групи внаслідок гастроентериту спостерігається, в основному у перші два тижні після відлучення. Причиною даного захворювання є стрес, зміна складу комбікорму, незвичні умови утримання.

Для лікування поросят, хворих на гастроентерит, порівняли ефективність протимікробних препаратів паверфлокс, який застосовували у дозі 1 мл/10 кг маси тіла з інтервалом 48 год. і ветримоксин аналогічно. Для цього створили дві групи хворих тварин по 15 голів у кожній. Встановлено, що за застосування паверфлоксу одужало 13 поросят, що становить 86,6 %, а за застосування ветримоксину одужали всі тварини. Отже ефективнісь паверфлоксу склала 86,6 %, а ветримоксину 100 %

УДК 619:616.61/63:636.8
БІЛЕЦЬКА Н.А., студентка 5 курсу
Науковий керівник − **ВОВКОТРУБ Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЛІКУВАННЯ ТА ПРОФІЛАКТИКИ УРОЛІТІАЗУ в КОТІВ

Сечокам'яна хвороба, або уролітіаз характеризується утворенням піску, сечових каменів у нирках або сечовому міхурі, які можуть затримуватися в сечоводах і уретрі, що супроводжується розвитком гематурії. Враховуючи значне поширення хвороби серед дрібних домашніх тварин, а саме, не стерилізованих кішок, кастрованих котів у віці від 1 до 6 років, тварин з надмірною вагою, вбачаємо за необхідне проаналізувати сучасні лікувально-профілактичні підходи за даної патології.

На сучасному етапі лікування за уролітіазу може бути оперативним і консервативним, залежно від розмірів і кількості уролітів. Оперативне передбачає введення тварини в загальний наркоз і видалення каменів хірургічним шляхом, промивання сечового міхура антибактеріальними розчинами, в окремих випадках – проведення уретростомії. Консервативне лікування спрямоване на зняття симптомів знеболюючими та спазмолітиками, вимивання піску та каменів, ліквідацію можливого інфекційного агента, стабілізацію pH сечі (5,5–6,0), збільшення споживання рідини (густина сечі 1,015 г/см^3), правильний підбір корму (вміст магнію не вище 0,1 %, фосфору – менше 0,8 %, співвідношення Ca:P більше 1 в перерахунку на суху речовину), регулювання ваги у кішок не більше 3,5 кг, котів 4,5 кг. Значну увагу слід приділяти питанням дієтотерапії, враховуючи тип уролітів. За оксалатних каменів потрібно контролювати надходження в організм щавлевої кислоти, для цього в раціоні тварини слід зменшувати кальцієвмісні (сир, молоко) та субпродукти, тоді як, буряк, рис, цвітна капуста – є корисними. Сьогодні на ринку ветеринарних препаратів є спектр спеціально розроблених готових кормів для кішок, хворих на оксалатний уролітіаз – Hill's Prescription Diet Felline X/D, Royal Canine Urinary.

За діагностики струвітів важливим є переведення лужної реакції сечі в кислу. З цією метою до раціону тварин заборонено вводити жовток яйця, сир домашній і твердий, молоко, проте рекомендовано – білок яйця, вівсяна крупа, рис, яловичина

та ялова печінка, варена телятина. Готові корми: Hill's Prescription Diet Felline S/D, Hill's Prescription Diet 3/D.

Основним у профілактиці уролітіазу котів є підбір правильного раціону та контроль ваги тварини, тому корм повинен бути якісним, збалансованим, поживним і містити всі необхідні компоненти. Тварина протягом доби повинна мати постійний вільний доступ до чистої і м'якої води. Надлишок протеїну в раціоні сприяє утворенню уролітів і розвитку сечокам'яної хвороби. З раціону бажано виключити яйця, сир домашній, молоко та інші продукти з високим вмістом кальцію, звести до мінімуму споживання субпродуктів (печінка, нирки тощо), ковбас, м'ясних відварів і бульйонів, неякісних сухих кормів. Основу раціону повинно складати м'ясо – відварена телятина, яловичина, баранина, курятина; крупи – вівсяна, рис; овочі – буряк, морква, цвітна капуста, бобові. Під час годівлі натуральними кормами, слід уникати одноманітного раціону протягом тривалого часу.

На сучасному етапі ветеринарні дієтологи рекомендують використовувати готові лікувально-профілактичні корми, які запобігають утворенню струвітних та оксалатних уролітів. Перевірено та доведено використання з лікувально-профілактичною метою наступні корми преміум класу Purina Pro Plan, Purina One, Optie Meal, Advance; супер-преміум класу Hill's, Royal Canine, Naturale Trainer; класу холістік Acana, Orijen, 1st Choise.

УДК 619:616.33-008.3:636.2-053.31
БОНДАР В.М., студент 4 СПС курсу
Науковий керівник – **ГАРЬКАВИЙ В.О.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕННЯ ДИСПЕПСІЇ СЕРЕД НОВОНАРОДЖЕНИХ ТЕЛЯТ У ГОСПОДАРСТВІ

В патології новонароджених телят в умовах господарства однією з найбільш важливих проблем, істотно впливаючих на розвиток цієї галузі, являються масові шлунково-кишкові захворювання, зокрема диспепсії телят. За нашими даними, число випадків шлунково-кишкових хвороб з симптомом діареї серед телят, складає 68 % від загальної їх кількості.

Згідно результатів наших досліджень, за 2017 рік у господарстві народилося 326 телят, загинуло внаслідок шлунково-кишкових хвороб 47 телят, що становить 14,4 % від народжених. Загибель тварин реєструється протягом всього року і коливається в межах від 0,3 % у вересні місяці до 11,9 % у січні. Аналіз квартальної загибелі новонароджених телят показав, що найчастіше гинули тварини у 1-му і 2-му кварталах (30,4_32,1 % від загальної загибелі за рік), у 3-му кварталі загибель знизилась до 0,3 %, а розпочинаючи із 4-го знову почала зростати.

Приведені дані можна пояснити тим, що у зимово-весняні місяці найбільше народжується телят, при цьому новонароджені знаходяться у найбільш

несприятливих умовах утримання (незадовільний мікроклімат, низька температура у приміщенні, порушення санітарних правил щодо утримання новонароджених телят), знижується якість кормів у матерів.

Для більш детального вивчення поширення шлунково-кишкових хвороб в у господарстві за час проходження виробничої практики ми досліджували реєстрацію всіх випадків захворюваності і загибелі.

Згідно результатів наших досліджень, всього за січень-лютий 2018 року народилось 306 телят, захворіло 167, що становить 51,2 %, загинуло 28, що становить 9,1 % від народжених і 16,8 % від захворілих.

Таким чином, приведені дані свідчать про те, що, у господарстві захворюваність на диспепсію серед новонароджених телят становить 51,2 %, загибель – 16,8 %.

Дослідження щодо вивчення причин показали, що причинами виникнення хвороби шлунково-кишкового тракту новонароджених телят стали порушення в годівлі та утриманні тільних корів і телят, запізніле випоювання материнського молозива, порушення кратності та гігієни випоювання. Велика скупченість у телятнику, порушення принципу «порожньо– зайнято» призвели до накопичення в приміщенні мікроорганізмів.

У даному господарстві в основному хворіють телята 2–6 денного віку з ознаками пригнічення, зниження апетиту, загального зневоднення та інтоксикації організму, появою великих кількостей розрідженого калу.

УДК 619:616.391:615.27/.35:636.5
ЛИННИК В.В., студентка 4-го СП курсу
Науковий керівник – **МЕЛЬНИК А.Ю.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЛІКУВАННЯ Е-ГІПОВІТАМІНЗУ В КУРЧАТ-БРОЙЛЕРІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРЕПАРАТУ «АБЕТКА ДЛЯ ТВАРИН»

Питання винаходу нових ветеринарних препаратів з оптимальним вітамінно-амінокислотним складом яке б забезпечувало профілактичну дію щодо хвороб полівітамінної недостатності дотепер залишається пріоритетним напрямом наукових досліджень.

Е-гіповітаміноз– захворювання, що виникає за недостатнього надходження в організм вітаміну Е (токоферолу) і або ж спричиняється порушенням його обміну в організмі тварин і супроводжується енцефаломаляцією, міодистрофією або ексудативним діатезом.

Мета дослідження – вивчити лікувальну ефективність вітамінно-амінокислотного препарату «Абетка для тварин» за Е-гіповітамінозу курчат-бройлерів.

Матеріалом для дослідження було 20 курчат-бройлерів кросу Cobb-500 24–32-добового віку, які утримувалися в умовах НВЦ Білоцерківського НАУ. Птицю

розділили на дві групи – контрольну і дослідну по 10 голів у кожній. Курчатам групи досліду випоювали вітамінно-амінокислотний комплекс «Абетка для тварин» у дозі 2 мл/л води. Тривалість заходів склала 7 діб. Проводили клінічне дослідження птиці й аналізували біохімічні показники сироватки крові.

За біохімічного дослідження сироватки крові курчат-бройлерів 24-добового віку (перед випоюванням препарату) встановлено, що вміст вітаміну Е складав 0,46±0,2 мкг/мл за норми – 0,8–1,5 мкг/мл. Це характерно для прояву субклінічної стадії Е-гіповітамінозу. Вміст загального білка, становив 32,2±3,41 г/л. Концентрація загального кальцію коливалася в межах від 2,85 до 3,37 і в середньому по групі складала 3,02±0,28 ммоль/л. Вміст неорганічного фосфору становив 1,8±0,07 (Lim – 1,54–2,28) ммоль/л.

Використання вітамінно-амінокислотного комплексу спричинило вірогідне підвищення вмісту токоферолу в сироватці крові на 28,1 % (1,1±0,07 мкг/мл; $p<0,05$), порівняно із показником птиці групи контролю. Концентрація загального кальцію становила 3,41±0,25 ммоль/л, неорганічного фосфору – 1,91±0,08 ммоль/л, відповідно. Тобто, за використання препарату ми не відмічали негативного впливу на кальцієво-фосфорний метаболізм. Вміст загального білка мав тенденцію до збільшення і складав 38,8±2,86 г/л. Насамперед, це пов’язано із позитивним впливом на функцію печінки DL-метіоніну, L-лізину та аргініну, які входять до складу препарату.

Висновок**.** Використання курчатам-бройлерам упродовж 7 діб препарату «Абетка для тварин» у дозі 2 мл/л води відновлює вміст токоферолу в сироватці крові, не змінює кальцієво-фосфорної рівноваги та може бути рекомендований до використання за вирощування птиці м’ясного

УДК 619:616.36:636.7
РЯЗАНОВА А.Ю., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ПІДДУБНЯК О.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕТІОЛОГІЯ ТА КЛІНІКА ЗА ГЕПАТОПАТІЙ У СОБАК

В останні роки у зв’язку із популяризацією дрібних домашніх тварин, зокрема собак, значно збільшилася частка захворювань, як інфекційної, так і неінфекційної етіології. Всі ці хвороби перебігають з ураженням багатьох органів і систем організму, в першу чергу гепатобіліарної. Тому вивчення етіологічних чинників, клінічних симптомів та розробка найбільш інформативних методів ранньої діагностики гепатопатій є актуальним питанням сучасної ветеринарної гепатології.

Гепатопатія у собак зустрічається досить часто, що зумовлено первинними чинниками, зокрема несприятливою екологією, неповноцінною годівлею (несертифіковані корми низької якості, порушення правил їх підбору та дачі), стресами та гіподинамією. Проте здебільшого патологія печінки була вторинною і

зустрічалася за паразитарних (токсокароз, анкілостомоз, кокцидіоз, діпілідіоз, опісторхоз) та інфекційних (парвовірусного ентериту, чуми м'ясоїдних, лептоспіроз, аденовірусний гепатит) захворювань, ниркової та серцевої недостатності, неоплазій, цукрового діабету, отруєнь гепатотоксичними речовинами, алергіозів.

Об'єктом для дослідження були собаки, які поступали до ветеринарної клініки з різними формами гепатопатій. За гострого перебігу патології печінки (за важких отруєнь гепатотоксичними отрутами, інфекцій, сепсису) реєструвалися масивні пошкодження паренхіми печінки, внаслідок гострої печінкової недостатності з можливим послідуючим розвитком печінкової коми. У цуценят, особливо після інфекційних захворювань гепатопатія перебігає досить складно, захворювання мало гострий перебіг, прогресувала з порушенням свідомості аж до повної її втрати, тварини знаходилися в стані прострації і постійної нестримної блювоти з появою на губах білої тягучої слини. З ротової порожнини тварин виявляли солодкуватий печінковий смердючий запах. У частини тварин у блювотних масах виявляли домішки жовчі. Кал смердючий, темно-вишневого кольору з домішками крові, слизу і кишкового епітелію. У тварин спостерігали сильне зневоднення організму, тахіпное, тахікардію. Гепатопатія проявлялася іктеричністю всіх видимих слизових оболонок, болючістю в області печінки. В термінальній фазі розвивалась судинна недостатність і шок. Смерть таких цуценят наставала до 90 % випадків. У собак за порушення годівлі виявляли хронічну гепатопатію, яка перебігала менш виражено (досліджено 10 собак). Всі собаки утримувалися в міських квартирах, активний моціон (вигул на подвір'ї та парковій зоні) складав до 1 години в день. Раціон тварин складався із каші ячмінної або пшеничної, макаронних виробів, картоплі, м'яса (птиці, свинини, рідко яловичини) в невеликих кількостях (100−150 г) або кісток яловичини. Всі господарі дослідних собак давали їм копченості, залишки зі столу, цукерки та інші кондитерські вироби. Внаслідок нетривалого моціону та надмірної дачі макаронних, хлібо-булочних та кондитерських виробів у 80,0 % собак виявили надмірну вагу. Інші собаки, навпаки, були нижче середньої вгодованості. У тварин виявляли відмову від корму та в'ялість, тьмяність шерстного покриву, сухість шкіри, іктеричність кон'юнктиви, гепатомегалію та болючість в області печінки. В подальшому відмічали гіпорексію, періодичну блювоту, слинотечу та діарею, яка чергувалася із запорами.

Таким чином, на основі аналізу анамнестичних даних та проведення клінічних досліджень встановлено, що гепатопатії у собак мають (залежно від етіологічного чинника) різні форми перебігу: надгострий, гострий, підгострий та хронічний. Це в свою чергу, дає можливість розробляти і застосовувати відповідні схеми лікування із застосуванням гепатовідновлювальних та симптоматичних засобів.

УДК 619:616.36:616.151.6–071:543.24
МІНЯЙЛО М.О., магістрант
ГОЦУЛЯК М.М., студент 2 курсу
Науковий керівник – **САХНЮК В.В.**, д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОРІВНЯЛЬНА ІНФОРМАТИВНІСТЬ КОЛОЇДНО-ОСАДОВИХ ПРОБ ДЛЯ ДІАГНОСТИКИ ПАТОЛОГІЇ ПЕЧІНКИ У ВИСОКОПРОДУКТИВНИХ КОРІВ

Ураження печінки у корів супроводжується порушенням багатьох її функ-цій, зокрема білоксинтезувальної. Зменшення синтезу альбумінів у гепатоцитах та збільшення вмісту глобулінів у сироватці крові спричинює порушення спів-відношення між основними фракціями білків – диспротеїнемію, для діагностики якої, окрім визначення загального білка та його фракцій, використовують колоїдно-осадові проби. Найбільш поширеними серед них є проби з сулемою, міді сульфатом, формолова, тимолова, Вельтмана та ін. В останні роки І.П.Кондрахіним удосконалена цинк-сульфатна осадова печінкова проба. Ці реакції є простими у виконанні, не потребують спеціальних приладів, однак залишаються питання щодо інформативності окремих із них при діагностиці патології печінки.

Основна мета роботи – порівняти інформативність колоїдно-осадових проб з розчинами сулеми, цинку сульфату та формальдегідом для діагностики гепатодистрофії у високопродуктивних корів.

Роботу виконували на стадах високоудійних корів різних фізіологічних груп голштинської та української чорно-рябої порід із продуктивністю 6–10 тис. кг молока за лактацію. Корів розділили на 2 групи: клінічно здорові (1-а група) і хворі на гепатодистрофію (2-а група).

Підвищення вмісту загального білка діагностували у 36 % корів 2-ї групи (у середньому 83±0,79 г/л), гіпоальбумінемію діагностували в 83,0 % (36,3±0,58 % проти 42,0±0,56 % – у клінічно здорових).

Проведені нами дослідження свідчать про високу чутливість колоїдно-осадової проби з розчином сулеми, яка була позитивною у 96,5 % хворих корів, а її середнє значення становило 1,34±0,03 мл проти 1,76±0,04 мл – у клінічно здорових тварин. Поєднання гіпоальбумінемії та позитивної реакції з розчином сулеми встановили у 84,5 % хворих корів.

У 87,9 % корів з патологією печінки відмічали позитивну реакцію з формальдегідом (++ і більше), причому у 86,0 % досліджених проб результати співпадали з позитивною сулемовою пробою .

Цинк-сульфатна проба виявилась позитивною у 91,4 % корів 2-ї групи (1,33±0,03 мл). У клінічно здорових корів (1-а група) на титрування використо-вували в середньому 1,66±0,03 мл цинку сульфату і при цьому в 75,0% зразків проба була негативною.

При паралельному дослідженні сироватки крові корів з патологією печінки співпадання сулемової та цинк-сульфатної проби відмітили в 87,9 % досліджених

проб. Причому у 56,9 % зразків різниця показників становила у межах до 0,05 мл, у 22,4 % – 0,06–0,1мл, у 20,7 % – > 0,1 мл.

УДК 619:616.391–084:615.356:636.2
ГОЛОВАНЮК А.Б., МІНЯЙЛО М.О., магістранти
Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКИЙ М.Я.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

КЕТОЗ У високопродуктивних корів

Кетоз – одне із найпоширеніших захворювань у жуйних тварин. Особливо часто хворобу реєструють у високопродуктивних корів, що 60–80 % енергії корму віддають із молоком. Захворювання характеризується порушенням вуглеводно-ліпідного, білкового обмінів і супроводжується накопиченням у організмі кетонових тіл (ацето-оцтова, β-оксимасляна кислоти, ацетон). Унаслідок цього уражається центральна нервова і гіпофіз-надниркoво-залозна системи, печінка, серце, щитоподібна залоза, нирки і інші органи та знижується молочна продуктивність.

Метою роботи було визначити причини винекнення кетозу та провести апробацію діагностичних тестів.

Матеріалом для роботи були корови (2-ї лактації) СТОВ “Промінь” Калинівського району Вінницької області 12–16 доби після отелення.

Нами проведено дослідження 24 корів, із них у 22 (92 %) виявляли ознаки кетозу. Концентрація кетонових тіл у сечі становила 6,5–7,7 ммоль/л; за середнього значення 7,2 ± 0,22 ммоль/л. Отже, у корів розвивався гострий перебіг кетозу.

За аналізу раціону годівлі корів виявляли дефіцит вуглеводів: цукру – 60 %, крохмалю – 80 %. Надлишок жиру – 18 % та протеїну 14 %. Цукро- та вуглеводно-протеїнове відношення становили відповідно 0,6 : 1 (за норми 1,0–1,2 : 1) та 1,4 : 1 (за норми 2,0–2,5 : 1).

У структурі кормів раціону виявляли, що за енергетичною поживністю концентрати складали 49 %. Тварини перед отелом були вище середньої вгодованості. Моціон відсутній. У 15 корів (65 %) після отелу відмічалися затримку посліду і залежування (за нестачі макроелементів – Са та Р). Це могло бути передумовою за виникнення кетозу у високопродуктивних корів.

Для утворення 1 л молока необхідно 45 г глюкози, дефіцит якої відмічається у організмі, тому для енергетичного забезпечення фізіологічних процесів починають використовуватися ліпіди (ліполіз). За розпаду останніх проходить накопичення великої кількостіь вільних жирних кислот, що розпадаючись (за нестачі глюкози та не окисненого ацетил-коензиму А), утворюють кетонові тіла.

У 10 корів (42 %) молочна продуктивність була нижчою на 6–7 л за добу, порівняно з іншими. У них відмічалося підвищення тактильної чутливості шкіри. Температура тіла в середньому становила 39,4 ± 0,22 °С, частота пульсу – 98,7 ± 3,92 ударів за хв, кількість дихальних рухів – 29,3 ± 1,18.

У всіх хворих тварин спостерігали послаблення серцевого поштовху і гіпотонію рубця (3–6 скорочень за 5 хв). За перкусії печінки відмічалася болючість та гепатомегалія (збільшення перкусійного поля).

За дослідження сечі смужками Nano-Phan (La-Chema, Чехія) виявили протеїнурію – 3,26 ± 0,04 г/л та кетонурію – 7,4 ± 0,23 ммоль/л.

У сироватці крові діагностували гіпепротеїнемію – 89,3 ± 2,82 г/л, формолова проба була у всіх 23 корів позитивною ++ чи +++. Це є показниками розвитоку диспротеїнемії за ураження печінки у цих тварин.

Отже, за годівлі високопродуктивних корів незбалансованими раціонами (дефіцит легкоферментованих вуглеводів, надлишок жиру і протеїну, низьке цукрово- та вуглеводно-протеїнове відношення і т.д.), відсутність активного моціону, в організмі високопродуктивних корів виникає розлад енергетичного обміну, який призводить до розвитку кетозу через два тижні після отелення.

Одним із ранніх і малозатратних діагностичних тестів на кетоз є визначення кетонових тіл у сечі корів універсальними індикаторними смужками Nano-Phan, виробництва La-Chema (Чехія) за обов'язкового аналізу анамнестичних даних та годівлі тварин.

УДК 619:616.1/4:005:636.2
ГЛАДКА О.В., студентка 4 СПс курсу
Науковий керівник − **ВОВКОТРУБ Н.В.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МЕНЕДЖМЕНТ ТА ОЦІНКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я МОЛОДНЯКУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В УМОВАХ РОБОТИЗОВАНОЇ ФЕРМИ

Здоров'я телят, ріст і продуктивність значною мірою залежать від годівлі та менеджменту. Кожна народжена на фермі теличка – це шанс збільшити розмір стада, удосконалити його генетично й поліпшити економічні результати господарювання. Завдання вирощування телят від народження до відлучення – створити сприятливі умови для росту та мінімізувати проблеми зі здоров'ям. Найскладнішим періодом у вирощуванні молодняку великої рогатої худоби є саме початок – від народження до 6 місяців. Як правило, цей час потребує найбільших витрат, частими є спалахи захворювань і відсоток загибелі телят високий.

Метою роботи було проаналізувати менеджмент та оцінити стан здоров'я молодняку великої рогатої худоби в умовах роботизованої ферми. Матеріалом для дослідження були телята від народження до 2-місячного віку, що належать ТДВ "Терезине", відділення с. Вільна Тарасівка.

Проектна потужність молочної ферми у Вільній Тарасівці становить 520 дійних корів. Нині тут тримають 450 корів української чорно-рябої молочної та голштинської порід і використовують безприв'язну систему. В господарстві працюють над генетикою тварин у напрямку поліпшення ознак, необхідних для

автоматизованого доїння. Аналізуючи умови прийому, годівлі та утримання новонароджених телят, слід відмітити, що в господарстві цим питанням приділяється належна увага і ведеться постійний контроль. Після народження теля в рядні переносять до чистої попередньо продезінфікованої індивідуальної клітки, з підлогою, обробленою Кліносаном та застеленою сухою соломою, яка обігрівається лампою солюкс. Залежно від навантаження та кількості новонароджених телят перше випоювання молозивом проводять через 30 хв після родів спеціальною 2-літровою пляшкою з соскою, наступні 2 л випоюють у другу зміну. В індивідуальних клітках телята перебувають до 3-х днів і випоюються молозивом та молоком від матері, потім їх переводять до будиночка, який розміщений на території маточнику і обладнаний автонапувалкою, кормушкою з лизунцем та комбікормом та сіном. Телят випоюють молоком з урахуванням віку з відер зі спеціально прикріпленими сосками: бичків до місячного віку, поступово додаючи до молока 2 л замінника “Supramil Calf Care", частку якого в подальшому збільшують до 4 л, теличок молоком до 2-місячного віку. З індивідуальних будиночків на групове утримання телят переводять у віці 1□1,5 місяці. З 3-тижневого віку тварин обезрожують за допомогою термокаутера.

Ветеринарне забезпечення новонароджених телят полягає в обробці їх ліофілізованою вакциною Інфорс проти інфекційного ринотрахеїту, парагрипу-3 та респіраторно-синтиціальної інфекції, яка застосовується інтраназально по 1 мл в кожну ніздрю. У 2,5-місяному віці теличкам вводять вакцину американського виробництва КетлМастерГолд для профілактики респіраторної інфекції та лептоспірозу по 2 мл внутрішньом’язово з ревакцинацією в тій же дозі через 4 тижні, бичкам її вводять одноразово. В 3,5 місяці теличок вакцинують проти трихофітії вакциною ЛТФ-130 по 5 мл внутрішньом’язово з ревакцинацією через 3 тижні. Телятам з ознаками діареї випоюють по 4 л відвару льону, регідросорб у дозі 50 г, розведений у 4 л теплого молока, норофлокс-гель 0,5 % по 100 мл протягом 2□3-х днів. Телятам з тяжким перебігом внутрішньом’язово вводять антибіотик Флоркем у дозі 2 мл та інтраперитонеально дуфалайт у дозі 30 мл з фізрозчином в об’ємі 1□1,5 л. Окрім того, проводять вітамінізацію Оліговілсаном (5 мл) або Тетравітом (5 мл).

Отже, рівень заходів щодо збереження молодняку у ТДВ “Терезине” є високим. В господарстві дотримуються всіх технологічних норм щодо годівлі та утримання телят, підтримання стану обміну речовин у них на належному рівні, проведенні заходів щодо профілактики хвороб новонароджених. Але випадки захворювання телят на шлунково-кишкову патологію все ж зустрічаються, що передбачає застосування засобів, спрямованих на підвищення їх неспецифічної резистентності.

УДК 619:616.3:636.4-053.31
ЗАРВА О.К., студент 4 СПС курсу
Науковий керівник − **ГАРЬКАВИЙ В.О.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОФІЛАКТИКА ХВОРОБ ТРАВНОГО КАНАЛУ У ПОРОСЯТ 10-60-ДЕННОГО ВІКУ

На сьогодні визнано, що чим більше вага тіла поросяти при відлученні, тим вище темпи його зростання згодом, менше часу потрібно витратити на вирощування і нижче загальне споживання корму протягом життя.

Темпи зростання поросят в підсисний період визначає молочна продуктивність свиноматки, на що і повинна спрямовуватися годівля свиноматки. Але і без згодовування комбікормів поросятам в підсисний період неможливо забезпечити достатню інтенсивність їх приросту. Розвиток травної системи у поросят в підсисний період є запорукою здоров'я і високої продуктивності в подальшому. Особливо це стосується тих поросят, що народилися з масою тіла менше, ніж 1200 грам. Частка таких поросят, за даними літератури і публікацій на спеціалізованих сайтах, становить від 12 % до майже 27 %. Збільшення підсисного періоду вибірково для таких поросят вимагає зміни технологічних груп свиноматок, збої в формуванні груп опоросу та інші негативні явища в технологічному процесі.

Не виникає будь-яких порушень здоров'я поросят в підсисний період, якщо годують спеціальним комбікормом. Але у багатьох випадках застосовують комбікорм, виготовлений з зерна, що є в господарстві або у реалізації. Тому постійно проводяться дослідження по розробці рецептури комбікормів для поросят в підсисний період. Ще більш актуальними такі дослідження є у випадку надходження в комбікорм зерна злаків, уражених, хоча б у незначній кількості, токсинами грибів.

Ми порівнювали *адсорбент мікотоксинів «Клінотоксил» та Кормосан – мікосорбент*для профілактики діареї у поросят, яким надходило з кормом уражене цвіллю зерно ячменю в кількості 2-4 % до раціону..

В результаті проведених досліджень ми встановили, що згодовування добавки *Кормосан–мікосорбент* в складі комбікорму надійно профілактує розвиток діареї у підсисних поросят та поросят після відлучення, але не дає достатніх приростів маси тіла.

Застосування адсорбенту мікотоксинів «Клінотоксил» не впливає на розвиток диспепсій у поросят до відлучення, але виявилось ефективним для профілактики диспепсії у поросят 30-60-денного віку, не впливаючи при цьому на їх планову продуктивність.

Враховуючи результати досліджень, ми вважаємо, що найбільш ефективним виявилося згодовування комбікорму з *Кормосан–мікосорбент* для поросят до відлучення і перший тиждень після нього з поступовим переходом на добавку *адсорбент мікотоксинів «Клінотоксил».*

УДК 636.084/.2
ЗУБАРЄВ С.А., студент 4курсу СП
Науковий керівник − **ГАРЬКАВИЙ В.О.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ ГОДІВЛІ КРОЛІВ

У підприємстві по вирощуванні кролів почали ширитися захворювання, що супроводжувалися розвитком у кролів стоматиту, ентериту, ентероколіту. Майже у всіх випадках захворювання закінчувалось загибеллю тварин. Було проведено відбір проб корму і патологічного матеріалу для лабораторного аналізу.

Також ми провели аналіз раціону та годівлі кролів цього підприємства на відповідність до ветеринарно-санітарних вимог та стандартів щодо вирощування цих тварин.

У кролівничих господарствах застосовують різні типи годівлі кроликів: комбінований (змішаний) і сухий (повнораціонними гранулами). За сухого типу годівлі кролі повинні мати вільний доступ до питної води протягом доби.

ТОВ «КРОЛІКОФФ» практикує у основному сухий тип годівлі, оскільки він має ряд переваг: дозволяє краще збалансувати раціони за енергопротеїновим співвідношенням, вмістом клітковини, комплексом незамінних амінокислот, вітамінів і мінеральних речовин, сприяє більш ефективному використанню всіх поживних речовин і зниженню витрат кормів на одиницю продукції. В 100 г комбікорму повинно міститися обмінної енергії не менше 1,20 МДж, сирого протеїну - 24 г, перетравного протеїну - 20 г, сирої клітковини не більше -11 г.

Згідно проведеного дослідження ми встановили, що у господарстві гранульовані комбікорми застосовують у основному двох видів: для молодняку і для повновікових кролів.

На підприємстві, фірмою "RENE TOY" введено у експлуатацію комбікормовий цех, що значно полегшує нормування раціонів для різних статево-вікових груп господарства. З чотирьох бункерів корм подається у змішувач. Тривалість перемішування 10 хвилин. Потім корм подрібнюється у дробарці зі швидкістю 2000 обертів/хв. Після цього корм знову перемішується у змішувачі 10 хвилин з додаванням мінеральних добавок. Отриману суміш гранулюють і охолоджують. Загальна тривалість приготування 25–30 хвилин. Регулюється процес приготування комбікорму комп’ютерною програмою «TUFFIGOWINDSIR». Таким чином, технології приготування кормів у господарстві поставлені на належному рівні.

Але за збалансовансованістю раціон виявився не зовсім якісним.

Аналіз раціону: вміст сирої клітковини у комбікормі становить 8 %, що менше норми (12–15 %) на 4 %; відношення Са до Р – 1,3:1 за норми 1,5:1; обмінної енергії у комбікормі становить – 1,4 МДж, що відповідає нормі; вміст перетравного протеїну у комбікормі становить – 8,5 г, за норми 14 г.

УДК619:616.391:615.356:636.5
КОНЯЄВА А.К., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **МЕЛЬНИК А.Ю.,** канд. вет.наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ КЛІНІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕКОРАТИВНОЇ ПТИЦІ, ХВОРОЇ НА В-ГІПОВІТАМІНОЗИ

Гіповітамінози – захворювання, що виникають в результаті дефіциту одного або кількох вітамінів, які призводять до порушення обміну речовин, що в подальшому впливатиме на продуктивність та виставкові якості декоративної птиці. Із гіповітамінозів велику групу займають захворювання спричинені недостатністю водорозчинних вітамінів групи В: B_1-гіповітаміноз (дефіцит тіаміну), B_2-гіповітаміноз (рибофлавіноз), B_3-гіповітаміноз (нестача пантотенової кислоти), нестача холіну або B_4-гіповітаміноз, B_5-гіповітаміноз (недостатність нікотинової кислоти), B_6-гіповітаміноз (недостатність піридоксину), дефіцит вітаміну B_{12} (ціанокобаламіну), недостатність біотину (вітаміну Н).

Мета роботи – провести клінічний огляд птиці декоративних порід у ТОВ «Музей живої природи і фауни Олександрія» та виявити птицю з ознаками В-гіповітамінозів.

Матеріалом для дослідження було поголів`я птиці декоративних порід, які утримувалися у ТОВ «Музей живої природи і фауни Олександрія» м. Біла Церква Київської області.

Утримується поголів’я птиці у спеціальних вольєрах, які всередині вистелені піском. Птиця розсаджена по віковим та видовим групам. Годують птицю негранульованим комбікормом власного виробництва, а влітку до раціону додають подрібнені свіжі рослини (листки кульбаби, кропиву). Всього на території зоопарку «Музей живої природи і фауни Олександрія» загалом утримується до 400 голів декоративної птиці.

Під час проведення клінічного дослідження птахопоголів’я зоопарку, спостерігали B_2, B_1, B_4, B_5-гіповітамінози. Недостатність рибофлавіну (B_2-гіповітаміноз) відмічали у 3 % птиці (10 голів – 2 павлінів, 4 курей породи чорна білохохла, 2 голубів, 2 фазанів породи вухатий), ознаками даного захворювання є м’язова слабкість, розлади координації рухів, викривленням пальців кінцівок, алопеції, аптеріоз, кератит, кон’юктивіт. Характерні ознаки схожі на дефіцит тіаміну (B_1-гіповітаміноз) спостерігали в лебедя, а саме відмічали загальну слабкість птиці, втрата апетиту, закидання голови на спину, притиснення кінцівок до черева, порушення роботи органів травлення. Недостатність нікотинової кислоти відмічали у 1 % (3 карликових курей), яка проявлялась лусочковим дерматитом на кінцівках. Вивертання суглоба, подібно до вивиху кінцівок спостерігали у 2 % (7 голів мисливського фазана, 3 – добового віку), що схоже на спільний перебіг B_4-гіповітамінозу та марганцевої недостатності.

Таким чином, провівши клінічне обстеження декоративної птиці у ТОВ «Музей живої природи і фауни Олександрія» було виявлено ознаки В-гіповітамінозів, як у

дорослої птиці, так і в молодняка. В основному самий більший відсоток складали 3 % B_2-гіповітаміноз у дорослої птиці.

УДК 619:616.1/4:636.5
ЗАЛОЗНА Д.О., магістрантка
Науковий керівник – **МЕЛЬНИК А.Ю.,** канд.. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОФІЛАКТИКА КАНІБАЛІЗМУ В КУРЕЙ-НЕСУЧОК

Канібалізм є однією з найсерйозніших проблем добробуту курей-несучок, що може спричинити не тільки високу смертність, а й повністю змінити поведінкову реакцію птиці. Канібалістична поведінка курей-несучок різних видів і напрямів продуктивності спричиняє до 14,1 % загибелі птиці промислового стада (Tablante N.L., 2000).

Мета роботи – вивчити профілактичну ефективність згодовування фумарової кислоти та вітамінно-амінокислотного комплексу «Абетка для тварин» за канібалізму курей-несучок у ЗАТ «Агрокомплекс» м. Біла Церква.

Матеріалом для дослідження було 20 курей-несучок 195- і 220-добового віку кросу ”Ломан Браун Лайт”, поділених на дві групи – контрольну та дослідну (по 10 голів у кожній). Для профілактики канібалізму у птиці на піку яйцекладки додавали у корм фумарову кислоту із розрахунку 2 г/кг комбікорму з одночасним випоюванням препарату Абетка для тварин у дозі 2 мл/л води.

По завершенню експерименту у птиці дослідної групи відмічали покращення загального стану, що проявлялося зменшенням агресії по відношенню до інших особин. У 40 % курей-несучок зникли аптеріози у ділянці клоаки. За споживання корму птиця без зайвих ознак збудження підходила до годівниць. Воду приймали рівномірно упродовж усього періоду світлового дня. За біохімічного дослідження сироватки крові відмічали зменшення вмісту загального білка в сироватці крові птиці контрольної та дослідної груп до 34,2±1,21 і 41,8±2,42 г/л відповідно. Концентрація сечової кислоти також знижувалася в обох групах курей-несучок проти показників у 195-добової птиці. Однак, ступінь урикемії у птиці дослідної групи був у 1,21 рази меншим і становив 0,31±0,03 ммоль/л (– 21,7 %; $p<0,05$) порівняно з контролем. Вміст вітаміну А вірогідно збільшувався і в середньому по дослідній групі птиці становив 94,6±4,37 (+ 17,2 %; $p<0,05$) мкг/%. Водночас у птиці контрольної групи відмічали лише тенденцію до збільшення його рівня ($p<0,2$). За використання запропонованої схеми відмічали часткове відновлення функціонального стану печінки. Це підтверджувалось зменшенням (– 12,1 %; $p<0,05$) активності АсАТ у курей дослідної групи до 34,5±3,24 Од/л порівняно з показником у контролі. Активність АлАТ не зазнала вірогідних змін в обох групах птиці.

Висновок**.** Згодовування фумарової кислоти у дозі 2 г/кг комбікорму з одночасним випоюванням вітамінно-амінокислотного комплексу «Абетка для

тварин» упродовж 25 діб спричинило покращення клінічного стану курей-несучок 220-добового віку, стабілізацію А-вітамінного обміну, зниження концентрації сечової кислоти в сироватці крові та часткове відновлення функціонального стану печінки.

УДК 619:616.07:636.4
ОЛАСЮК А.В., магістрант
Науковий керівник – **ТИШКІВСЬКИЙ М.Я.,** канд.. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МЕТОД ПРОФІЛАКТИКИ НАБРЯКОВОЇ ХВОРОБИ ПОРОСЯТ

Набрякова хвороба свиней – захворювання відлучених поросят, що характеризується утворенням набряків у різних органах і тканинах, із ознаками ентериту та ураженням центральної нервової системи. Раптово починаються розвиваються набряки підшкірної клітковини повік, лоба, носа та потилиці.

Метою роботи була розробка ефективного та зручного методу профілактики набрякової хвороби поросят.

Метод профілактики набрякової хвороби був апробований нами на поросятах породи ландрас, дюрок та білої української у ТОВ “Україна-2001” смт Теофіполь Хмельницької області. Тварин утримують у типових приміщеннях. Раціон складається із готового комбікорму фірми “TrouwNutrition” (Голландія), ячменю і пшениці. Тварин розділили на дві групи: контрольна та дослідна по 100 голів поросят у кожній.

За час проведення досліду дотримувались технології годівлі тварин за відлучки та правил санітарії. Готовий корм (суперпрестартер) починали згодовували із 5 по 22 день життя шляхом нанесення його свиноматці на молочні пакети, а із 22 по 25 – проводили ступеневий перехід із суперпрестартеру на престартер у пропорції 50 : 50. Поросятам міняли раціон годівлі з 25 дня, який складався з 25 % престартеру та 75 % ячменю. Відлучення поросят проводили на 27–28-й день життя. Враховуючи масу тіла, тварин розділяли на групи по 10 голів у кожній. У день відлучення їх утримували на голодній дієті, а воду давали без обмежень. На другий день – згодовували 1 кг корму на групу, розділяючи його на 3–4 порції. Поросятам був забезпечений вільний доступ до годівниць та поїлок. На третій день після відлучення кількість корму збільшували до 1,2 кг, на 4 – 1,4 кг, а починаючи із 5 дня переводили тварин на нормовану годівлю відповідно схеми.

Для кращого поїдання корму після відлучення поросят забезпечували дотримання режиму роздачі кормів у один і той самий час та цілодобовим освітленням приміщення. Із 22 по 32 день до корму вводили підкислювач у дозі 5 кг на 1 тонну (0,5 %) готового корму (65 % мурашиної кислоти, 35 % кремнієвої основи). Підкислення кормів чи води забезпечує зміну pH у шлунково-кишковому

тракті в кислу сторону, що буде пригнічувати ріст та розвиток патогенної мікрофлори і є основною за профілактики набрякової хвороби поросят.

Даний метод профілактики набрякової хвороби поросят дав позитивний результат за що вказувала збереженість поросят дослідної групи 97 % порівняно – 59 % у контрольній.

УДК 619.616Ю396/2
КИЛІВНИК Д.Ю., САХНЮК В.М.магістранти
Науковий керівник – **ЧУБ О.В.**, канд. вет. наук

ПІСЛЯПОЛОГОВА ГЕМОГЛОБІНУРІЯ КОРІВ, ПРИЧИНИ, ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ

Захворювання, яке спостерігається переважно у стійловий період у корів старше 5-річного віку в перші тижні після пологів і характеризується гемолітичною жовтяницею, підвищенням температури тіла та гемоглобінурією.

Посушливі погодні умови 2017 року призвели до того, що багато власників великої рогатої худоби, зокрема дійних корів не змогли заготовити достатню кількість якісних грубих та соковитих кормів для тварин, тому змушені були згодовувати дійним коровам упродовж сухостійного періоду жом, хоча і у невеликих кількостях. Після пологів, щоб забезпечити корів соковитим кормом їм у раціон почали вводити жом у кількості 30 – 45 кг на одну тварину на добу, що становило приблизно 35 – 45 % поживності корму за обмінною енергією (ОЕ). До складу раціону таких корів також входило, як правило сіно люцернове, солома ячмінна або пшенична та концкорми, переважно дерть пшенична інколи в незначних кількостях дерть ячмінна та кукурудзяна. Захворювання спостерігали у січні – березні, тобто наприкінці зимово-стійлового періоду коли якість кормів була досить низькою, оскільки грубі корми: сіно та солома досить часто були уражені різними грибами про що свідчив неприємний запах цих кормів на наявність у них плісняви.

У корів на 3-му, 4-му тижні лактації за продуктивності 25 – 35 літрів молока на добу відмічали втрату апетиту, різке зниження надоїв, підвищення температури тіла до 39,5–40˚С, на третю добу захворювання у сечі відмічали гемоглобінурію (сеча була вишневого, а згодом темно-вишневого кольору).

Для лікування хворих корів застосовували внутрішньовенне введення 25 мл катозалу, 100 мл кальфосету 10% розчин глюкози та, обов’язково 100 мл фосфосану підігрітого до температури тіла тварини. Обов’язково тваринам змінювали раціон, в якості соковитого корму коровам згодовували 10 – 15 кг кормових буряків, злакове сіно, а також кукурудзяну та ячмінну дерть і макуху соєву. Застосування комплексного підходу до лікування сприяло тому, що сеча уже на другий день після лікування уже була червоного кольору. Молочна продуктивність відновлювалася лише через 2 –3 тижні після проведеного лікування, а підвищена температура тіла утримувалася впродовж 5 – 7 днів хвороби.

УДК 619.616.392/6
СЕЛЬВЕСТРУК О.С., магістрантка,
ГУБЕНЬ А.В., студентка 5-го курсу
Науковий керівник – **ЧУБ О.В.**, канд. вет. наук

ОТРУЄННЯ ЖОМОМ ДІЙНИХ КОРІВ

Отруєння жомом найчастіше реєструється взимку у молодняку великої рогатої худоби на відгодівельних комплексах, а також у корів приватного сектору.

При односторонній годівлі буряковим жомом, коли за поживністю він становить 50% і більше або є недостатньої якості (на вигляд має темно-сірий колір, заплісняві́лий, або, взагалі, має неприродні рожевий чи синій відтінки).

За такої годівлі у рубці накопичується значна кількість коротколанцюгових жирниж кислот (КЖК), зокрема оцтової та масляної, які пригнічують активність мікрофлори рубця, зокрема бактерій, інфузорій та грибів.

Це викликає порушення травлення у рубці, загальної інтоксикації організму, порушення метаболізму та розвиток ацидозу.

У корів спостерігається різке підвищення температури тіла, відсутність жуйки, загальне пригнічення, гіпотонію та атонію рубця, дихання у тварин почащене, а також відмічали гіперемію видимих слизових оболонок та судоми.

Швидко розвивається діарея, калові маси часто з домішками крові. Якщо у раціоні дійних корів на момент захворювання жом за поживністю раціону становив більше %0%, то лікування таких тварин неефективне.

Якщо ж захворювання виникало від поїдання незначної кількості жому, то останній повністю виключали з раціону. Всередину хворим тваринам задавали натрію гідрокарбонат (по100 – 150 г двічі на добу попередньо розвівши його з водою).Для зняття інтоксикації в/венно вводили 10 – 20% розчин глюкози по 200 – 300 мл.Для відновлення мікрофлори рубця бажано дати рубцевий вміст від здорової тварини або задати всередину суміш за С.І.Смирновим.

УДК 619:618.19-002:636.2(477.41)
Ф 96
КОЦУБА Я. Ю., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ФУЧИЛО Л.Д.**, викладач вищої категорії, методист
Технолого-економічний коледж Білоцерківського НАУ

ВИЗНАЧЕННЯ БІЛЬШ ЕФЕКТИВНИХ СХЕМ ЛІКУВАННЯ КОРІВ ХВОРИХ НА ГОСТРИЙ КАТАРАЛЬНИЙ МАСТИТ В ТОВ АГРОФІРМА «МАТЮШІ» КОМПАНІЯ «РІФІЛЕНТ»

Молоко — один із найдавніших продуктів харчування людини, що містить цілий комплекс цілющих білкових речовин та сировина для молокопереробних підприємств. За науково-обґрунтованими нормами харчування людина має

споживати щороку в середньому 380 кг молока і молочнихпродуктів, у тому числі 120 кг молока у свіжому вигляді.

Однією з головних причинзниження молочної продуктивності корів та якості молока є мастит — запаленнямолочної залози. В залежності від форми перебігу мастити бувають гострі, підгострі та хронічні, а форми запалення: серозні, катаральні, гнійно-катаральні, гнійні, геморагічні та субклінічні. Причиною захворювання є інфекція, яка проникаючи в молочну залозу, знижує резистентність організму.

Економічні збитки складаються з втрати молочної продуктивності високопродуктивного поголів'я та передчасного їх вибраковування, затрат на лікування та утримання хворих тварин.

Основні клінічні ознака маститу - збільшення та набрякання хворої долі вимені, болючість, місцеве підвищення температури, зміна кількості та якості молока, яка відновлюється після одужування на 30- 70%.

Тому, в господарствах різних форм власності значна увага приділяється лікуванню та профілактиці маститів.

Метою мого дослідженнябуло визначення більш ефективної схеми лікування корів, хворих на гострий катаральний мастит, з урахуванням швидкості відновлення молочної продуктивності.

Для проведення дослідів хворих корів умовно розділила на 3 підгрупи, по 8 голів у кожній. Лікування починала з перших ознак захворювання, яке діагностувала лабораторним дослідженням за допомогою Каліфорнійського маститного тесту. В окремі лунки молочно-контрольної пластини з кожної чверті вимені здоювала 2-3 мл молока, додавала 2–3 мл Каліфорнійського тесту і за допомогою скляної палички перемішувала суміш. Утворення желеподібного згустку вказувало на позитивну реакцію.

Першій підгрупі була призначена схема лікування №1: Лактобай в дозі 1 ін'єктор внутрішньоцистернально з інтервалом 12 годин, тричі.

Другій підгрупі була призначена схема лікування №2: Катозал в дозі 10 мл внутрішньом'язово та Лактобай - 1 ін'єктор внутріцистернально з інтервалом 12 годин, тричі.

Третя схема лікування - вводила Мастисан по 10 мл з інтервалом 12 годин, до видужування.

Пройшовши курс лікування, було встановлено:

Назва препарату	Тривалість лікування	I група	II група	III група
Лактобай	5 днів	Видужало 7 корів - 87,5%		
Катозал + Лактобай	3 дні		Видужали всі - 100%	
Мастисан	6 днів			Видужало 6 корів - 75%

Висновок: після проведеного лікування з врахуванням тривалості відновлення молочної продуктивності встановила, що більш ефективною була схема №2, при застосуванні препарату Лактобай в поєднанні з Катозалом при якій тривалість

лікування була найменшою, а видужування становило 100%. Менш ефективним виявилося лікування за схемою №3 при якій молочна продуктивність відновлювалася більш тривалий час і на 6 день одужало лише 75% хворих.

Своєчасне лікування захворювань молочної залози у корів є важливим чинником успішного ведення скотарства та запорукою здорового та повноцінного поголів'я.

УДК 618.19:616-006:636.7/.8(477.41)
КОПАЙГОРОДСЬКА І.С., студентка 4 курсу
Науковий керівник - **ФУЧИЛО Л.Д.,** викладачвищої категорії, методист
Технолого-економічний коледж Білоцерківського НАУ

ПОШИРЕННЯ ТА ЛІКУВАННЯ НОВОУТВОРЕНЬ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ КІШОК ТА СУК В УМОВАХ ВЕТЕРИНАРНОГО ЦЕНТРУ "АЛДЕН-ВЕТ"

Серед онкологічних хвороб собак та котів однією з найпоширеніших патологій є новоутворення молочної залози (до 50% випадків).

Метою роботи обрала вивчення поширення та лікування новоутворень молочної залози у кішок та сук. Дослідження проводили у ветеринарній клініці м.Києва в період з 1 жовтня до 28 лютого 2017 року на 10 тваринах, серед яких були собаки та коти різних порід, а також безпородні, віком 4-12 років.

Діагноз "Новоутворення молочної залози" встановлювали за наступних ознак: наявність пухлинних вузликів на молочних пакетах при пальпації, інколи болючість, виділення з сосків, схуднення, втрата апетиту, спрага, кашель та інші ознаки. Дослідивши кількість уражених молочних пакетів методом огляду, я зробила висновки, що ураження одного молочного пакету спостерігається у 6 тварин з 10, що становить 60%.Менш поширеним було ураження двох молочних пакетів – у 30%, ще рідше реєструвала ураження трьох молочних пакетів - у 10% випадків. У всіх 10 досліджених тварин пухлини були розміщенні лише з одного боку.

За згодою власників проводили гематологічне, рентгенологічне та ультразвукове дослідження для виявлення можливих метастазів та ускладнень.

Диференціацію новоутворень проводили гістологічним методом. Матеріал для дослідження отримували під час оперативного втручання.

Видалення пухлин молочної залози проводилось одним з найбільш радикальних методів - проведенням унолатеральної мастектомії, щоб видалити всі уражені тканини, не допустивши поширення пухлинних клітин по організму.

В результаті досліджень було виявлено, що новоутворення молочних залоз зустрічаються у 50% онкологічно хворих кішок та собак, в лікуванні яких я приймала участь. Порода не мала суттєвого впливу на розвиток подібної патології, але частіше хворіли чистопородні тварини. Як у кішок, так і у собак найбільшого поширення пухлин молочної залози спостерігалося у тварин більш старшого віку (8-9 та 11-12 років).

Гістологічна структура пухлин молочної залози у обстежених мною тварин виявилась різноманітною. У трьох пролікованих кішок були ознаки аденокарциноми, що становить 60%.Одна тваринамала ознаки саркоми - 20%, а ще одна – фіброми-20%. Тоді як у трьохіз п'яти собак спостерігалася аденокарцинома(60%) та у 2 випадках – ліпома(40%). Таким чином, в результаті проведених мною досліджень, частіше виявлялися злоякісні новоутворення молочної залози - 60% у вигляді аденокарциноми та саркоми .

Отже, в результаті проведеного мною оперативного лікуваннязробила висновок, що унолатеральна мастектомія є ефективним методом, проте подальший розвиток пухлинного процесу залежить від виду новоутворення та імунітету хворої тварини.

УДК 619:616.7:636.2
СТІЛЬНИК О.В., студентка
Науковий керівник – **КОЗІЙ В.І.,** д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
O_Stilnik@gmail.com

ВПЛИВ ФІНАНТЕСТЕРІДУ НА РОЗМІР ПЕРЕДМІХУРОВОЇ ЗАЛОЗИ У СОБАК ЗА ГІПЕРТРОФІЇ ПЕРЕДМІХУРОВОЇ ЗАЛОЗИ

Гіпертрофія передміхурової залози є загальним спонтанним віковим станом у нерозв'язаних кобелів. За останніми даними більше ніж 80% сексуально нерозв'язаних кобелів віком до 5 років мають серйозні, чи початкові проблеми, пов'язані з гіпертрофією передміхурової залози.

Метою роботи було визначити ефект інгібітора 5а-редуктази кінцевого ефекту на діаметр передміхурової залози, якість сперми та сироватки крові, наявності дигідротестостеронні концентрації у собак із доброякісною гіпертрофією передміхурової залози. Методи і матеріали роботи: за матеріалами статті [1] були проаналізовані дані щодо диференційної діагностики та лікування собак за допомогою використання фінастериду.

Більше ніж 80% сексуально нерозв'язаних кобелів віком до 5 років мають серйозні чи початкові проблеми, пов'язані з гіпертрофією передміхурової залози. Автори цієї статті [1] п'ять собак лікували фінастеридом протягом 16 тижнів (від 0,1 до 0,5 мг / кг (0,05 до 0,23 мг / кг) маси тіла, PO, через 24 години); інші 4 отримували плацебо. Враховували діаметр передміхурової залози, виміряний рентгенологічно, об'єм передміхурової залози, виміряний ультрасонографічним способом, якість сперми, а також концентрація дигідротестостерону і концентрації тестостерону в сироватці крові оцінювали до і під час лікування. Після прийому плацебо протягом 16 тижнів 4 контрольні собаки лікували фінастерідом протягом 16 тижнів, а оцінки проводили повторно.

За даними сайту нормативних документів МОЗ України [2] фінастерид - це засіб, який застосовується при доброякісній гіпертрофії передміхурової залози для:

зменшення розмірів збільшеної передміхурової залози та поліпшення відтоку сечі; зменшення ризику виникнення гострої затримки сечі та потреби у хірургічному втручанні, включаючи транс уретральну резекцію передміхурової залози та простатектомію.

Автори [1] вказують на те, що фінастерид суттєво знизив діаметр передміхурової залози (середній відсоток зменшення, 20%), об'єм передміхурової залози (середній відсоток зменшення, 43%) та концентрацію дигідротестостерону у сироватці (середній відсоток зниження, 58%). Фістастерід знизив обсяг сперми, але не вплинув на якість або концентрацію тестостерону в сироватці крові. Жодних несприятливих ефектів не повідомляли власники собак під час дослідження.

Висновки. Результати вказують на те, що фінастерид можна застосовувати для зменшення розміру простати у собак з доброякісною гіпертрофією передміхурової залози, що не впливає на якість сперми або концентрацію тестостерону в сироватці крові.

УДК 619:618.14-002.3:636.7
БЕЗОГЛЮК Л.О., студентка
Науковий керівник – **ВЛАСЕНКО С.А.,** д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АКТУАЛЬНІСТЬ СПАДКОВИХ ХВОРОБ У ВЕТЕРИНАРНІЙ РЕПРОДУКТОЛОГІЇ

Вадами розвитку організму називаються стійкі відхилення від нормальної анатомічної будови організму або його частин, що виникають внаслідок неправильного формування. В зв'язку з тим, що розвиток організму триває все життя, розрізняють внутрішньоутробні (вроджені) і позаутробні вади. Також виділяють аномалії, які проявляються у певний час впродовж життя, але пов'язані саме з порушеннями ембріонального розвитку. Водночас усілякі ушкодження, спричинені дією механічних, хімічних та інших чинників довкілля, а також хворобами, до вад розвитку не належать і називаються каліцтвом.

Причини виникнення внутрішньоутробових аномалій розвитку та вроджених захворювань плоду численні, різноманітні за своїм характером і ще не достатньо з'ясовані. Основні з них пов'язані, насамперед, з генетичними порушеннями (зміна кількості хромосом, мозаїцизм, точкові мутації в положені генів) та впливом шкідливих факторів зовнішнього середовища на процеси гамето- і ембріогенезу. В окремих випадках спостерігається поєднання дії спадкових і неспадкових чинників. Відомо, що хромосомні аномалії спричиняють 7 % значних вроджених вад, а мутації генів – ще 8 %. У 50 % випадків внутрішньоутробні аномалії призводять до ембріональної загибелі та абортів. Водночас поширеність народження виродків сягає 5–7 %, а в популяціях окремих видів тварин може досягати до 14–17 % (свині).

Ряд спадкових хвороб мають аутосомний рецесивний тип спадковості і проявляються первинним імунодефіцитом. Обмеженість відбору тварин для селекції лише за показниками продуктивності призвела до появи, накопичення та подальшого розповсюдження мутаційних генів у популяціях великої рогатої худоби. На сьогодні відомі та марковані 34 генетичні хвороби.

Серед них первинний імунодефіцит зумовлюють комбіновані ПІД (за Т-клітинних порушень відбуваються й розлади функцій В-клітин), синдром Чедіака-Хігасі, селективний 1д6ч-дефіцит, спадковий паракератоз (А-46) і дефіцит адгезії лейкоцитів (*BLAD*).

Досить поширені також водянка плода, заяча губа, вивертень, в овець – сапропагія.

У собак проблемою є ризик виникнення вроджених мукополісахароза, дисплазії суглобів, розщеплення хребців, хвороби Легга-Пертеса, епілепсії, дископатії, дефектів прикуса, хвоста, катаракти, крипторхізму. У свиней найчастіше виникають рожевий лишай, вовча паща, порфирія, жовтяниця новонароджених, полідактія, хвороба Віллібранда, атаксія, вроджений тремор.

В конярстві система чистопорідного розведення також сприяє накопиченню мутантних генів, які виникають у кожному новому поколінні.

На сьогодні відомо більше двісті спадкових дефектів та хвороб у коней. Першими були описані патології у лошат, що несумісні з життям: атрезія прямої кишки, абрахія, викривлення шиї, аномальний розвиток кісток.

Також досить поширеними є такі аномалії, як анофтальм, аніридія, карликовість, дегенерація зв'язок, лавандовий синдром, епілептичний синдром, гіпереластичність шкіри.

Лікування спадкових хвороб має симптоматичний характер і, як правило, малоефективне. Тому дуже важливе системне проведення генетичного скринінгу у самок і самців та мінімізування дії тератогенних факторів під час вагітності.

УДК 619:618.14-002.3:636.7
КОБИЛЕЦЬКИЙ Д.М., студент 2 курсу
Науковий керівник – **ВЛАСЕНКО С.А.,** д-р вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ІНФЕКЦІЙНІ ФАКТОРИ ПОРУШЕННЯ РЕПРДУКТИВНОЇ ФУНКЦІЇ ТВАРИН

Інфекції, які передаються від хворої тварини до здорової за статевого контакту називаються коїтальними. Однак ураження статевих органів може відбуватися і шляхом інфікування повітряно-крапельним шляхом, через фекалії, сечу, послід тощо. Коїтальні інфекції досить поширені і призводять до порушення відтворної функції самок на різних етапах репродуктивного циклу.

Особливості сучасних технологій в молочному скотарстві створюють умови для розвитку стаціонарних інфекційних хвороб з субклінічним перебігом або проявом варіабельних неспецифічних ознак. Серед таких інфекційних хвороб поширеним є хламідіоз, який стає причиною плацентиту, абортів у другій половині вагітності, затримання посліду, народження мертвих або нежиттєздатних телят, метриту, цервіциту, сальпінгіту, вагініту та довготривалої неплідності. Некробактеріоз спричиняє гнійно-некротичні ураження в ділянці пальців, післяродовий метрит з ускладненим перебігом і часто стає причиною вибраковування корів після родів. Ембріональну смертність, аборт та мертвонародженість зумовлює збудник вірусної діареї. Причиною аборту, затримання посліду, метриту і вульвовагініту може стати герпес-вірус інфекційного ринотрахеїту. Подібна акушерська патологія є також клінічним проявом дії інших інфекційних збудників, у тому числі Haemophilussomnus та Coxiellaburnetii. Попереднім підтвердженням зазначеної інфекції у стаді є значна поширеність аборту, запальних процесів у геніталіях корів, неплідності, артриту, кон'юнктивіту та зниженням рівня відтворення на 18–78 %.

У конярстві значну проблему створює вірусна ринопневмонія (вірусний ринотрахеїт, вірусний аборт, коїтальна екзантема), збудником якої є герпес-вірус HV-EQ-2. Зазначена хвороба поширюється повітряно-крапельним шляхом, а також факторами передачі слугують сеча, інфіковані корма, вода, підстилка, гноярка, предмети догляду. У вагітних кобил вірус проникає у слизову піхви і матки, плаценту, плідні оболонки та рідину, проявляє ембріолізисну дію або вражає плід. Тому клінічними ознаками захворювання є низька заплідненість, аборт, вагініт (пустульозний висип). До значного зниження відтворення кобил призводить також контагіозний метрит, який викликається Tayloriellaeqmigenitalis і проявляється вагінітом, рясними виділеннями, запаленням матки та анеструсом. Абортом супроводжуються й такі захворювання, як аспергільоз, сальмонельоз та лептоспіроз.

У собак проблема коїтальних інфекцій ускладнюється можливістю зараження людей, яке проходить повітряно-крапельним шляхом або за контакту через слиз, ексудат, фекалії. Собаки найчастіше заражаються хламідіозом, мікоплазмозом, герпесінфекцією та трансмісивною саркомою. Хламідіоз має латентний перебіг і характеризується запальними і дегенеративними процесами в геніталіях, тому проявляється безрезультатними осіменіннями та абортом. За мікоплазмозу спостерігаються аборт і народження неповноцінних або мертвих цуценят.

Отже, коїтальні інфекції є актуальною проблемою не лише для збереження репродуктивного здоров'я тварин а й фактором ризику захворювання людей.

УДК 619:618.19–002.3:615.25:636.2
АДАМЮК Т.В., магістрант
Науковий керівник – **ОРДІН Ю. М.,** канд. вет. наук
Білоцерківськийнаціональний аграрний університет

МОНІТОРИНГ ЕФЕКТИВНОСТІ ІМПОРТНИХ ПРЕПАРАТІВ ЗА МАСТИТУ КОРІВ

Захворювання корів на мастит зумовлює прояв негативних економічних, біологічних і соціальних наслідків. Тому пошук нових та використання ефективних лікувальних засобів є актуальним, особливо в сучасних умовах, коли на ринку з′явилися різноманітні препарати імпортного виробництва, такі як Мультіджект ІММ, Мастієт Форте, Ампіклокс LC, Норострепт, Клоксерат плюс МС та інші. Питання, якому препарату надати перевагу при лікуванні тварин хворих на мастит, стає проблематичним.

Беручи до уваги наведені дані за мету роботи обрали визначити терапевтичну ефективність двох вище згаданих імпортних препаратів, що рекомендуються для лікування тварин хворих на мастит в період лактації.

Дослідження проводилися на лактуючих коровах віком 3–6 років з гострим гнійно-катаральним запаленням молочної залози. Загальний стан тварин був пригнічений, апетит знижений або відсутній, а температура тіла підвищена. Уражена четвертина вим′я збільшувалася, температура шкіри підвищувалася, болючість була помірно або значно вираженою, щільність тканин підвищувалася, надвим’янні лімфатичні вузли збільшувалися, а молочна продуктивність знижувалася. Молоко набувало сірувато-білого або жовтого кольору з домішками пластівців та гнійного ексудату.

Дослідні групи формували шляхом поступового постійного підбору клінічно хворих тварин. Першу групу тварин (n=10) лікували за допомогою препарату Мультіджект ІММ, другу (n=10) – Клоксерат плюс МС.

Лікування хворих тварин проводили протягом 2–5 днів згідно рекомендацій щодо використання даних препаратів із деякими власними доповненнями і змінами.

Спочатку проводили санітарну обробку молочної залози шляхом обмивання її теплою водою і висушували чистою салфеткою. Потім повністю здоювали секрет із хворої частки вим′я і вводили через дійковий канал вмістиме шприца в уражену частку. Після цього перетискували верхівку дійки і видавлювали вмістиме соскової цистерни в цистерну частки молочної залози. Через кожні 24 години проводили дослідження молочної залози і при збереженні клінічних ознак запалення процедуру повторювали до одужання.

Встановили, що період від початку лікування до клінічного одужання однієї тварини першої дослідної групи був коротший на 1,2 дня порівняно з другою групою. Крім того в першій групі було затрачено менше доз препарату на кожну тварину на 1,2 дози. Молочна продуктивність у тварин першої групи після лікування відновилася краще порівняно із коровами другої групи на 7 %. Також слід відмітити, що рецидиви захворювання мали місце в обох групах тварин, що напевно пов′язане з

незадовільними умовами утримання і годівлі тварин в господарстві, але у тварин першої групи рецидивів захворювання було менше, ніж у другій групі тварин.

За результатами наших досліджень при лікуванні корів хворих на гнійно-катаральний мастит в конкретних умовах краще себе зарекомендував препарат Мультіджект ІММ.

В результаті проведених розрахунків економічної ефективності ветеринарних заходів встановили, що витрати на препарати для лікування однієї середньо статистичної корови в першій групі були на 35,1 грн менші, ніж в другій, а втрати молока за 30 днів експерименту на 45,6 л, що попередило збиток розміром 341,4 грн. Економічний ефект при лікуванні корів препаратом Мультіджект ІММ склав 3,42 грн на 1 гривню затрат порівняно з другою дослідною групою тварин.

УДК 619:618.11-008.6:636.4
ДМИТРЕНКО О.В., магістрант
Науковий керівник – **ІВАСЕНКО Б.П.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ СТИМУЛЯЦІЇ СТАТЕВОЇ ФУНКЦІЇ У СВИНОМАТОК

Галузь свинарства в умовах фермерських господарств України одна з найбільш розвинутих. Проте питання відтворення ще потребують вивчення та покращення з урахуванням Європейського досвіду.

З метою вивчення ефективності стимуляції статевої функції у основних свиноматок сформували дві дослідні та контрольну групу тварин (по 10 тварин у кожній).

Для досліджень відбирали свиноматок, що не проявили статевої циклічності впродовж десяти і більше діб після відлучення поросят.

Свиноматкам першої дослідної групи застосовували препарат «Гестовет». Свиноматкам другої дослідної групи застосовували спрей із запахом кнура «BoarMate». Третя група без застосування будь яких препаратів служила контролем. Впродовж 2-х діб після стимуляції у жодної тварини дослідних і контрольної груп не фіксували прояву статевої циклічності. На третю добу, після застосування препаратів спостерігали прояв статевої циклічності у 20,0 % свиноматок першої групи. Ще 50,0 % тварин цієї групи прийшли в охоту на четверту добу після ін'єкції препарату «Геставет», тоді як у тварин другої групи цей показник склав 10,0 %, а тварини третьої групи статевої циклічності не проявляли. На 5-ту добу досліду в першій групі статеву циклічність проявили ще 30,0 % тварин. За цей час у другій та третій групах лише по 10,0 % свиноматок відновили статеву циклічність. На 6-ту добу статева циклічність відновилася ще у 40,0 % тварин другої групи та 20,0 % третьої, та на 7-му добу по 30,0 % свиноматок другої і третьої груп прийшли в охоту.

Впродовж досліду у першій групі 100,0 % тварин проявили статеву циклічність, а у другій та третій групах ці показники склали 90,0 % та 60,0 % відповідно.

Кінцеву ефективність методів стимуляції статевої циклічності у свиноматок визначали за їх заплідненістю. Так, заплідненість свиноматок першої групи склала 90,0 %, другої – 88,8 %, а третьої – 83,3 %.

Отже, проведена нами робота свідчить про доцільність стимуляції статевої циклічності у свиноматок після відлучки поросят.

УДК 619:618.11-008.6:636.4
ДЕНИСЕНКО М.О., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ІВАСЕНКО Б.П.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СТИМУЛЯЦІЯ ВІДТВОРНОЇ ФУНКЦІЇ РЕМОНТНИХ СВИНОК

Однією із проблем промислових комплексів є те, що значна частина ремонтних свинок по досягненню фізіологічної зрілості не проявляють статевої циклічності, а відповідно залишаються неплідними, що у свою чергу вимагає використання ефективних методів стимуляції відтворної функції.

Виходячи з наведеного, провели дослід з визначення прояву статевої циклічності у ремонтних свинок. Дослідженню підлягало 45 свинок, які досягли фізіологічної зрілості та не проявляли статевої циклічності. Дані тварини були розділені на три групи по 15 голів у кожній. Свинкам першої групи застосовували препарат PG-600, другої – фертагіл. Третій групі тварин препарати не застосовували, їх піддавали кормовому стресу та перегрупуванням. Протягом перших трьох діб від початку заходів жодна свинка з усіх трьох груп не проявила статевої циклічності. На четверту добу у першій групі 5 (33,3 %), а у другій – 4 (26,6 %) тварин прийшли в охоту. На п’яту добу досліду ці показники по всіх трьох групах стали 4 (26,6 %), 3 (20,0) та 3 (20,0 %) відповідно. На шосту добу у першій та третій групах ще по чотири (по 26,6 %) ремонтні свинки проявили статеву циклічність. На сьому добу у першій і другій групах жодна тварина в охоту не прийшла, а у третій групі ще дві (13,3 %) прийшли в охоту.

В цілому по групах статеву циклічність, протягом семи днів досліду, проявили 13 (86,6 %), 10 (66,6 %) та 9 (60,0 %) тварин відповідно.

Щодо заплідненості, то у першій групі вона склала 92,3 %, у другій 90,0 % та у третій – 77,7 %.

Плодючість ремонтних свинок при першому опоросі також виявилася різною. Так, від тварин першої групи народилося 139 поросят, другої – 99 та третьої – 86, що у розрахунку на одну свиноматку складало по 11,6; 11,0 та 12,3 поросят відповідно.

Таким чином виконана нами робота свідчить про доцільність стимуляції статевої циклічності у ремонтних свинок, які мають ознаки анафродизії.

УДК 619:618.44/.46:636.2
БОНДАРЕНКО С.Г., магістрант
Науковий керівник – **ПЛАХОТНЮК І.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВІДНОВЛЕННЯ РЕПРОДУКТИВНОЇ ЗДАТНОСТІ У КОРІВ ЗА ФОЛІКУЛЯРНОЇ КІСТИ ЯЄЧНИКІВ

Серед гінекологічних хвороб корів, які завдають значних економічних збитків господарствам з виробництва молока, вагоме місце займає кіста яєчників. Кіста характеризується утворенням у гонадах патологічної порожнини з рідиною понад 2,5 см. Розрізняють фолікулярну та лютеальну кісти, що утворюються відповідно з фолікула чи жовтого тіла.

На початку розвитку хвороби фолікулярна кіста виділяє у кров велику кількість жіночих статевих гормонів. Під їх впливом у корів розвивається німфоманія, що характеризується збільшенням тривалості стадії збудження статевого циклу та зменшенням до 7–10 діб тривалості статевого циклу. Через деякий час, в наслідок збільшення тиску рідини у кісті та руйнуванні фолікулярних клітин, порушується ароматизація андрогенів в естрогени і у тварини з'являються ознаки маскулінізації. За розвитку лютеальної кісти у кров тварини потрапляє велика кількість прогестерону, що супроводжується розвитком анафродизії.

Причиною виникнення кіст у яєчниках є порушення нейроендокринної регуляції процесу овуляції. Перетворення фолікула у кісту відбувається внаслідок низького рівня естрогенів, окситоцину і лютеїнізуючого гормону та високої концентрації фолікулостимулюючого гормону. Сприяють розвитку хвороби у корів надлишок білку і нестача легко перетравних вуглеводів, макро- й мікроелементів та вітамінів у раціоні, годівля кормами, що містять фітоестрогени, парентеральне введення фолікулостимулюючого гормону та висока продуктивність тварин. Встановлена також генетична схильність у деяких корів до виникнення кіст у гонадах.

Під час лікування корів з кістою яєчників застосовують як оперативне так і консервативне лікування. Оперативні заходи полягають у проколі кісти та введенні у її порожнину розчинів йоду. Консервативні терапевтичні заходи полягають у застосуванні гонадотропін-рилізінг гормонів, прогестерну та простагландинів F 2α. Однак, оперативне лікування нерідко потрібно повторювати 2–3 рази і воно має ряд ускладнень, що пов'язані з розвитком кровотечі, оофориту й спайок. Серед даних літератури не має єдиної думки щодо ефективності медикаментозного лікування, а також вартість препаратів має суттєву різницю тому за мету ми обрали вивчення ефективності відновлення репродуктивної здатності у корів за фолікулярної кісти яєчників. Свої дослідження проводили у СТОВ ім. Ватутіна Звенигородського району Черкаської області на коровах української чорно-рябої та червоно-рябої порід. Під час лікування корів контрольної групи застосовували трьохразове введення 5 мл сурфагону та двох разові ін'єкції 2 мл естрофану. Тваринам першої дослідної групи використовували двох разове введення 2 мл фертагілу та 2 мл

естрофану. Під час лікування корів другої дослідної групи фертагіл замінили на оварелін, а естрофан – на езапрост.

Встановили, що у контрольній групі тварин, протягом 60 діб досліду, тільними стало 50,0 % корів після 1,7 осіменінь. У першій дослідній групі кількість тварин, які стали тільними була на 10,0 % більшою, а індекс осіменіння на 0,3 меншим. Ефективність відновлення відтворної функції корів за фолікулярної кісти яєчників була найкращою у другій дослідній групі. Так, кількість тільних тварин була на 16,7 % більшою, а індекс осіменіння на 0,4 меншим порівняно з контролем.

УДК 619:618.14-002.3:636.7
ЗАМОРСЬКА Т.М., магістрантка
Науковий керівник – **ПЛАХОТНЮК І.М.,** канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОШИРЕНІСТЬ ХВОРОБ МАТКИ У СУК ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ СОБАК З ПІОМЕТРОЮ

У структурі незаразних хвороб самок собак патології органів відтворення займають 34 %, в тому числі на піометра – 14 %. Серед причин, які сприяють накопиченню гнійного ексудату в порожнині матки сук, вагоме місце займає несправжня вагітність, недостатнє лікування тварин за хронічних запальних процесів у статевих органах та розлади нейрон-ендокринної регуляції відтворної функції. Частота виникнення захворювання збільшується у старших твари, що жодного разу не народжували, після введення гормональних препаратів для пригнічення статевої циклічності, попередженню вагітності та гальмування лактації. Розвиток захворювання розпочинається з надмірної секреції прогестерону, що сприяє розмноженню мікробів у порожнині матки. Накопичення гнійного ексудату веде подразнення ендометрію, розширення маткових залоз та інтоксикації організму.

Прояв хвороби частіше реєструють через місяць після останньої стадії збудження статевого циклу. В наслідок інтоксикації організму в тварини спостерігається рвотний рефлекс, пригнічення, погіршення або відсутність апетиту, спрага, поліурія та іноді підвищення температури тіла. Коли цервікальний канал закритий гнійні виділення відсутні, але відмічають збільшення об’єму матки і черева. Після лізису жовтого тіла канал шийки матки привідкривається і вмістиме виділяється назовні, що сприяє покращенню загального стану організму на деякий час. Для уточнення діагнозу проводять ультразвукове чи рентгенологічне дослідження органів черевної порожнини та лабораторний аналіз вмістимого матки з метою виявлення і типізації мікрофлори й визначення її чутливості до антибіотиків.

Основним методом лікування сук з піометрою є проведення гістеро-оваріоектомії. Однак, після такої операції самка назавжди втрачає здатність до відтворення. Тому, щоб зберегти генетичний потенціал особливо цінних самок, науковці постійно працюють над розробкою і впровадженням консервативних

методів терапії хворих тварин. Суть медикаментозного лікування полягає в застосуванні неспецифічної стимулюючої і детоксикуючої терапії, а також протимікробних, протизапальних і маточних препаратів. Але ефективність такого лікування знаходиться в прямій залежності від часу постановки діагнозу.

Таким чином, хвороби статевих органів у сук, а зокрема піометра є досить поширеними і тому у лікаря ветеринарної медицини завжди залишається питання щодо своєчасної і точної постановки діагнозу та розробки ефективних методів лікування. Тому, за мету роботи ми обрали встановлення частоти виникнення хвороб матки у сук та вивчення ефективності методів лікування собак з піометрою в умовах ветеринарної клініки «VetHouse» м. Вінниця.

З метою вивчення ефективності методів терапії сук з піометрою було сформовано контрольну (n – 5) та дослідну (n – 14) групи тварин. Собак контрольної групи лікували консервативним методом, а тварин дослідної групи проводили оперативне видалення матки та яєчників.

Встановили, що поширеність хвороб матки у сук не залежить від пори року і збільшується до 61,1 % у старших тварин та після використання гормональних препаратів з метою гальмування статевої циклічності.

Найбільш ефективним методом лікування сук з піометрою виявилися використання гістеро-оваріоектомії (одужали всі тварини). Медикаментозне лікування забезпечило одужання лише 40,0 % хворих тварин.

УДК 619:618.42:636.7
ЧЕРКАВСЬКИЙ С.В., студент 4 курсу СП (с)
Науковий керівник **– ЄРОШЕНКО О.В**., канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ РІЗНИХ МЕТОДІВ ЛІКУВАННЯ СУК З ПІОМЕТРОЮ

Серед незаразної патології собак піометра становить 13,8%. За останні роки спостерігається тенденція до збільшення частоти виникнення цієї патології до 33,3%. Патогенетичні механізми, що відповідають за розвиток піометри, тісно пов’язані з фізіологічними змінами, що відбуваються під час репродуктивного циклу. Ця патологія виникає у зв’язку з порушенням гормональної функції яєчників за збільшення виділення прогестерону у зв’язку із затримкою розсмоктування жовтого тіла.

Лікування на теперішній час переважно оперативне, але з’являються повідомлення щодо успішного використання консервативних способів.

Зважаючи на це досить актуальним залишається питання розробки ефективних методів лікування пірометри у дрібних домашніх тварин.

Тому, метою роботи було визначити ефективність різних методів лікування тварин з піометрою.

Робота проводились у ветеринарній клініці «Айболіт» м. Біла церква Київської області на собаках різного віку та породи з діагнозом піометра (n=16). Тварин розділили на дослідну і (n=8) контрольну (n=8) групи. Поряд з цим у дослідну групу відбирали собак лише з відкритою формою пірометри. Тваринам цієї групи внутрішньомязово вводили цефтріаксон (30 мг/кг 2 рази на добу протягом 5 діб) та естрофан (0,1 мл/тварину 2 рази на добу протягом 5 діб). Тваринам контрольної групи проводили оваріогістероектомію.

На основі проведених досліджень встановлено, що за консервативного лікування тварин з піометрою три (37,5 %) тварини одужали, одна (12,5%) – загинула, а чотирьом (50,0 %) – проводили оваріогістероектомію.

У контрольній групі де проводилось оперативне лікування сук з піометрою одужали всі (100 %) тварини.

Таким чином, на сьогоднішній день основним методом лікування дрібних домашніх тварин, хворих на пірометру є оваріогістероектомія.

ЗМІСТ

Бориславська Л. З., Новак В.П. Структурно-функціональна організація тимус…….....……..….3
Ластовка О. П. Новак В.П. Техніка та використання мікрофотографії у гістології……....4
Рогач Д. С., Бевз О.С. Морфофункціональний аналіз нейронної взаємодії під час сну…….5
Стадник З. П., Мельниченко А. П. Структурна організаці гіпокампа……..7
Джміль О. В., Ващенко О. В., Сокольський В.П. Морфофункціональна характеристика
артерій тазової кінцівки курчат-бройлерів за інтенсивної технології вирощування……..….8
Ромась Ю. О., Ніщеменко М.П. Вплив тонусу вегетативної нервової системи
на перебіг обміну білків у корів……....9
Нечитайло Д. О., Ніщеменко М.П. Білковий обмін у телят на дорощуванні за впливу
незамінних амінокислот метіоніну та цистину……10
Паук Т. Р., Порошинська О.А. Феномен помилкової вагітності у сук……..……12
Лозовська К. О., Порошинська О.А. Сучасні теорії кольорового сприйняття у тварин і людини…13
Гвяздовський Р М, Юзлов Є. В., Саморай М.М. Загальні властивості біологічних мотивацій…….14
Гаврилюк І І, Коняєва А К , Саморай М.М. Фізіологічні основи мотивації…….15
Черкавський С. В., Джміль В.І. Моніторинг ураження трематодозами
товстолобиків, що вирощувалися в умовах орендного ставка с. Бесідка
Ставищаського району Київської області……17
Горицький Р С, Кучмай Х Р., Саморай М.М. Фізіологічні і морфологічні основи емоцій……..…..18
Прус А І., Шмаюн С.С. Тромбоз і емболія……...20
Кравчук Є. А., Шмаюн С.С. Запалення – типовий патологічний процес…….21
Стасенко А. Ю., Шмаюн С.С. Патологічні реакції тваринного організму
на компоненти кормів……...23
Іщук Г. О., Лясота В.П. Ветеринарно-санітарна експертиза молока
різних молокопереробних підприємств Київщини…….24
Баштова В. М., Хіцька О.А. Аналіз щодо поширення харчових хвороб у світі та Україні……...25
Бебешко А. А., Хіцька О.А. Контроль безпечності овочів за умістом нітратів
в умовах ДЛВСЕ ринку……..27
Довгань Ю. В., Хіцька О.А. Органолептична оцінка якості макаронних
виробів від різного виробника……...28
Пилипенко Н. В., Хіцька О.А. Дефекти сичугових сирів мікробіологічного походження……..….30
Ташута А. С,. Хіцька О.А. Органічні продукти: переваги для споживачів……..31
Іваниця І. О., Букалова Н.В. Відомчий ветеринарно-санітарний нагляд
в сучасних торгівельних центрах європейського типу в Україні……..32
Ткач Д.Ю., Тирсіна Ю.М. Патоморфологічні зміни за парвовірусного ентериту собак…….……34
Лавриненко О. П., Тирсіна Ю.М. Патоморфологія вірусного гепатиту собак……....35
Кісілюк П. А., Куліков Р. В., Утеченко М.В. Про деякі постнатальні хвороби телят…….36
Пікалова Є. А., Утеченко М.В.Діагностика парвовірусного ентериту собак……...38
Іщенко О. О., Барбанов В. В., Слюсаренко С.В. Визначення показників якості
та безпечності молока коров'ячого незбираного за умов молочно-товарної ферми……...39
Маштепа В. Б., Бондаренко В. Е., Слюсаренко С.В. Ветеринарно-санітарна експертиза
продуктів забою за інвазійних захворювань в умовах продовольчого ринку……40
Савченко А. Я., Слюсаренко С.В. Показники якості м'яса бройлерів…….…42
Кисельов А. В., Соловйова Л.М.Розповсюдження та лікування
за езофагостомозної інвазії свиней.....43
Оберемчук І. П., Соловйова Л.М. Поширення нематодозів свиней у країнах Європи…….…44
Гуров Д. О., Авраменко Н.В. Вивчення механізму дії наркотичних анальгетиків……46
Шишкіна О. Є., Авраменко Н.В. Природні антибіотики……47

Тригубець О. Ю., Авраменко Н.В. Рослинні гепатопротектори у лікувальній практиці……48
Капштик Т. М., Авраменко Н.В. Комплексне лікування токсокарозу собак……..49
Іваниця І. О., Козій Н.В. Сучасний погляд на використання антибіотиків……..51
Висота Я. В., Козій Н.В. Лікувальні властивості прополісу……..52
Губрій А. А., Козій Н.В. Використання прополісу у ветеринарній медицині……53
Жлудь Д. Р., Козій Н.В. Щодо лікування собак, хворих на бабезіоз……55
Павлова О. Ю., Козій Н.В. Поширення бабезіозу собак за даними клініки «Айболит» містаілої Церкви……..56
Шинкаренко В. С., Козій Н.В. Ефективності лікування котів, хворих на отодектоз у клініці «Айболит міста Білої Церкви……..57
Давиденко Ю. В., Підборська Р.В. Антигістамінні засоби – основа боротьби проти алергії……58
Волкова К. В., Підборська Р.В. Вплив алкалоїдів тропанового ряду на організм……...59
Голяк І. С., Бахур Т.І. Порівняльна ефективність бровермектин-грануляту та бровальзен-порошку для лікування свиней за езофагостомазу……60
РадутаС. О., БахурТ.І. Порівняльна ефективність вушних крапель «Барс» та аверсектинової мазі для лікування котівзаотодектозу……..62
Петровська О. С., Бахур Т.І. Порівняльна ефективність бровальзен-порошку та рафензолу для лікування великої рогатої худоби за змішаних гельмінтозів……..63
Третьякова М. Л., Бахур Т.І. Дирофіляріоз – небезпека для нас та для наших улюбленців……64
Білан А. С., Артеменко Л.П. Нашкірна короста великої рогатої худоби……..…….66
Русан О. В., Шмаюн С.С. Розповсюдження дирофіляріозу собак…….……..….67
Покидько А. М., Антіпов А.А. Роль паразитології у етіології, патогенезу та лікування онкопатій……68
Сергієнко Т. В., Антіпов А.А. Антигельмінтна ефективність івермек-вету за аскарозу свиней…..70
Епізоотологія демодекозу собак та методи його лікування. Огрудков М. С., Гончаренко В.П……71
Нужна І. І., Довгаль О.В. Деякі питання епізоотології, діагностика та заходи боротьби з лейкозом великої рогатої худоби в ПСП ім. Шевченка Доманівського району……...72
Волошин Ю.В., Довгаль О.В. Епізоотична ситуація та лікувально-профілактичні заходи за колібактеріозу великої рогатої худоби в СПОП «Відродження» Шполянського району……74
Якименко Я. П., Тирсін Р.В. Клініко-епізоотологічні особливості перебігу колібактеріозу поросят……...75
Голубовський І. В., Корнієнко Л.М. Африканська чума свиней – реалії сьогодення в Україні та Чернігівській області……76
Булик Д. Ю., Корнієнко Л.М. Африканська чума свиней – моніторинг епізоотичної ситуації в Україні та Миколаївській області……77
Дудченко О.Г., Корнієнко Л.М. Епізоотологічний моніторинг сказу в Скадовському районі Херсонської області та організація ветеринарних заходів з його профілактики й ліквідації……78
Головко С. І., Царенко Т.М. Заходи з профілактики та боротьби зі сказом у Черкаській області……..79
Бойко В. О., Царенко Т.М. Діагностика, профілактика лейкозу великої рогатої худоби в ПЗДГ «Золотоніське»……..80
Соболевський Я. І., Царенко Т.М. Діагностика, лікування та профілактика парвовірозу собак в умовах приватної лікарні……82
Коропій Д. Г., Царенко Т.М. Організація ветеринарно-профілактичних та протиепізоотичних заходів в тваринницькому господарстві……83
Гудим С. О., Царенко Т.М. Актуальні проблеми антимікробної резистентності у сучасному світі……84
Кот М. С., Царенко Т.М. Проблема антибіотикорезистентності у тваринництві України……85

Храмова Л. О., Папченко І.В. Якісний склад фаршу деяких видів хінкалей, виготовлених в ПП «Єрмолинські», за результатами гістологічного дослідження……86
Кушнерьов Б. Б., Зоценко В.М. Ефективність Імунобактерину-Д у комбікормі для курей-несучок……..88
Стадник З, П., Рубленко І.О., Тарануха С.І. Чутливість мікроорганізмів до амоксиклаву……89
Сова А. М., Рубленко І.О. Питання біобезпеки, оцінки ризику в лабораторіях……..……90
Ляшенко А. В., Рубленко І.О. Вивчення мікрофлори ексудату при запаленні середнього вуха у собак……92
Ребро В. В., Андрійчук А.В. Мікрофлора готівки купюр різного номіналу……93
Плахотнюк Я. М., Безух В.М. Вплив препарату «абетка для тварин» на вміст еритроцитів та гемоглобіну в поросят……..……..95
Фесенко К.Д., Богатко Л.М. Аналіз причин захворюваності поросят та ефективності їх лікування за гастроентериту у період відлучення……..96
Білецька Н. А., Вовкотруб Н.В. Сучасні підходи до лікування та профілактики уролітіазу в котів……97
Бондар В. М., Гарькавий В.О. Поширення диспепсії серед новонароджених телят у господарстві……...98
Линник В.В., Мельник А.Ю. Лікування е-гіповітамінзу в курчат-бройлерів з використанням препарату «Абетка для тварин»……..99
Рязанова А. Ю., Піддубняк О.В. Етіологія та клініка за гепатопатій у собак……100
Міняйло М. О., Гоцуляк М. М., Сахнюк В.В. Порівняльна інформативність колоїдно-осадових проб для діагностики патології печінки у високопродуктивних корів……...102
Голованюк А. Б., Міняйло М. О., Тишківський М.Я. Кетоз у високопродуктивних корів……..103
Гладка О. В., Вовкотруб Н.В. Менеджмент та оцінка стану здоров'я молодняку великої рогатої худоби в умовах роботизованої ферми……104
Зарва О. К., Гарькавий В.О. Профілактика хвороб травного каналу у поросят 10-60-денного віку……105
Зубарєв С. А., Гарькавий В.О. Аналіз годівлі кролів……..……..107
Коняєва А.К., Мельник А.Ю. Особливості клінічного дослідження декоративної птиці, хворої на в-гіповітамінози……...108
Залозна Д. О., Мельник А.Ю. Профілактика канібалізму в курей-несучок……...109
Оласюк А.В., Тишківський М.Я. Метод профілактики набрякової хвороби поросят……..110
Килівник Д. Ю., Сахнюк В, М., Чуб О.В. Післяпологова гемоглобінурія корів, причини, діагностика та лікування……111
Сельвеструк О. С., Губень А. В., Чуб О.В. Отруєння жомом дійних корів……..……112
Коцуба Я. Ю., Фучило Л.Д. Визначення більш ефективних схем лікування корів хворих на гострий катаральний мастит в ТОВ Агрофірма «Матюші» компанія «Ріфілент»…….113
Копайгородська І.С., Фучило Л.Д., Поширення та лікування новоутворень молочної залози кішок та сук в умовах ветеринарного центру "Алден-Вет"……..114
Стільник О. В., Козій В.І. Вплив фінастериду на передміза її гіпертрофії у собак……..……115
Безоглюк Л.О., Власенко С.А. Актуальність спадкових хвороб у ветеринарній репродуктології……116
Кобилецький Д. М., Власенко С.А. Інфекційні фактори порушення репродуктивної функції тварин……...118
Адамюк Т.В., Ордін Ю.М. Моніторинг ефективності імпортних препаратів за маститу корів…..119
Дмитренко О. В., Івасенко Б.П. Порівняльна характеристика методів стимуляції статевої функції у свиноматок……120
Денисенко М.О., Івасенко Б.П. Стимуляція відтворної функції ремонтних свинок……121

Бондаренко С. Г., Плахотнюк І.М. Ефективність відновлення репродуктивної здатності у корів за фолікулярної кісти яєчників……..122
Заморська Т.М., Плахотнюк І.М. Поширеність хвороб матки у сук та ефективність лікування собак з піометрою……...123
Черкавський С. В., Єрошенко О.В. Порівняльна ефективність різних методів лікування сук з піометрою……...124